Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

FYENS DISCONTO KASSE

(BANK-AKTIESELSKAB)

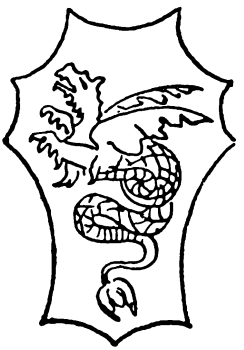

1846—1921

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

JUL. SCHOVELIN:

FYENS DISCONTO KASSE

1846—1921

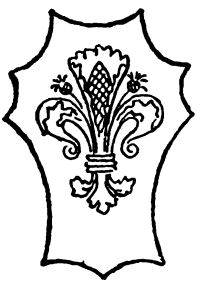

ET MINDESKRIFT

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Fra gamle Dage

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Bankens første Kontor i Blomsterfabrikant Petersens Gaard
paa det store Torv (Albani Torv) fra 1846—1847.

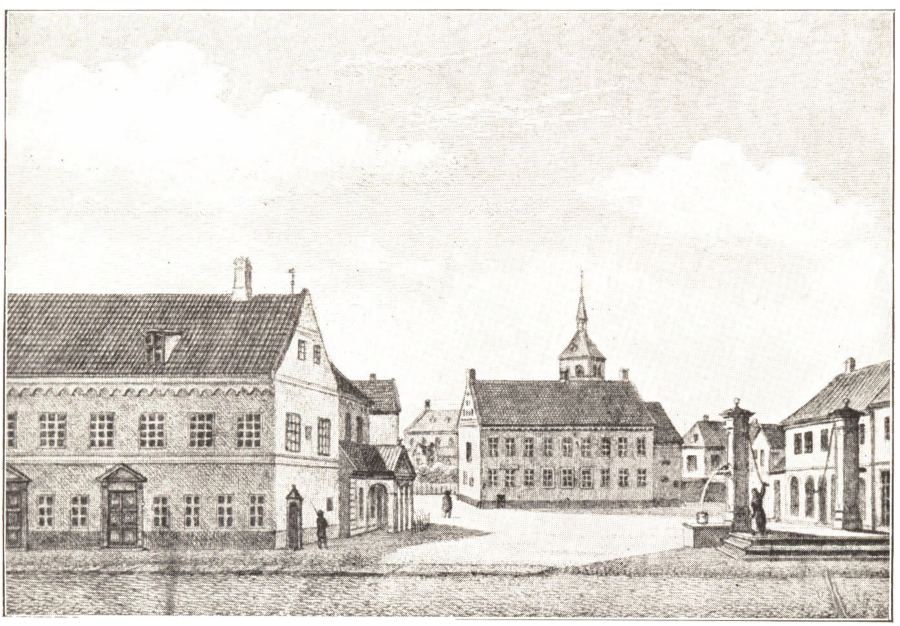

Flakhaugen.
I den midterste Bygning (Jens Andersen Beldenaks Gaard), som delvis skjuler Sct. Knuds Kirke, havde Banken Kontor fra 1847—1856.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Albani Torv.
Façade af den Bygning, hvori Banken havde Kontor fra 1856—1873.
Læseforeningen ses tilhøjre.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

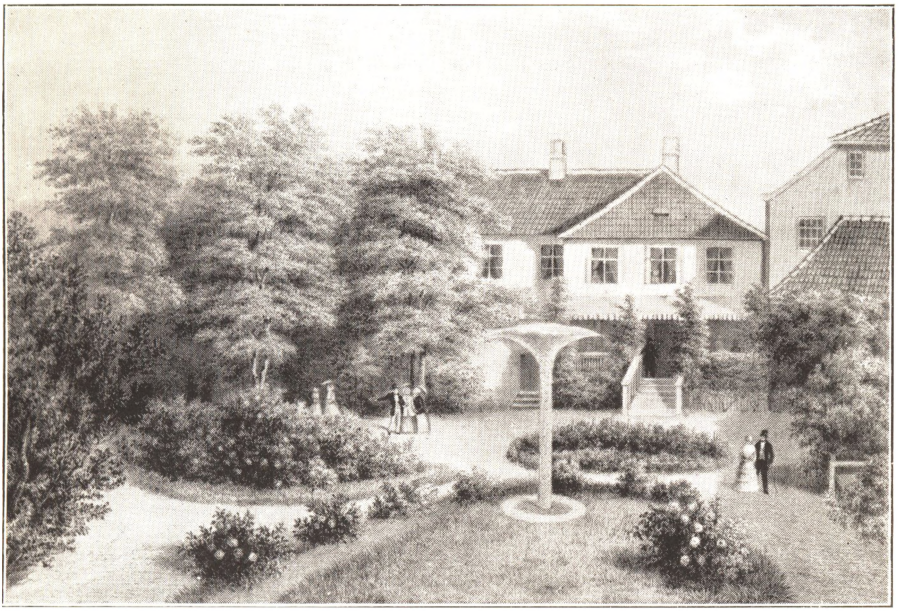

Parti af Læseforeningens Have.
Bagsiden af Bankens Bygning ses tilhøjre.

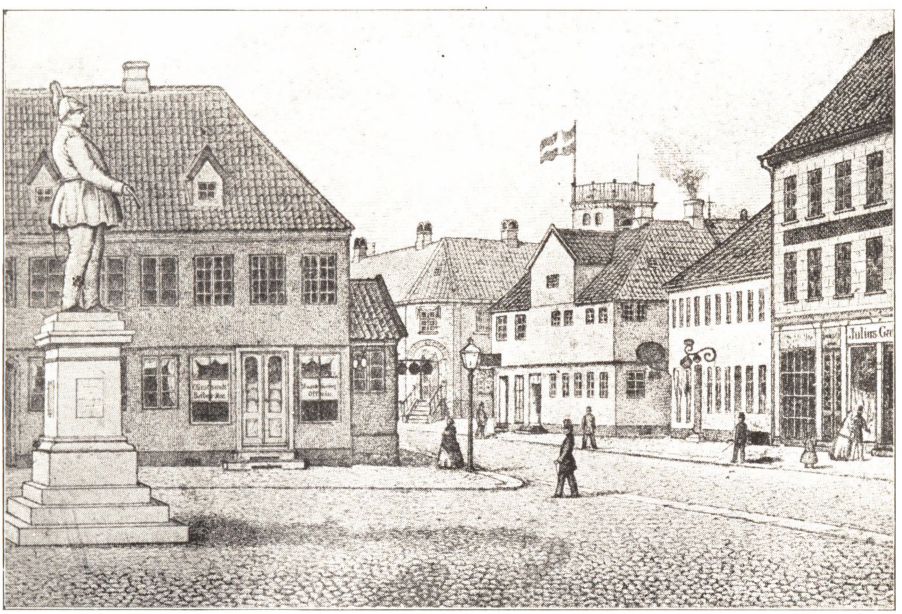

Flakhaugen.
Bygningen tilvenstre gav senere Plads for Bankens nuværende Ejendom, som opførtes 1872.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Odense i 1846

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

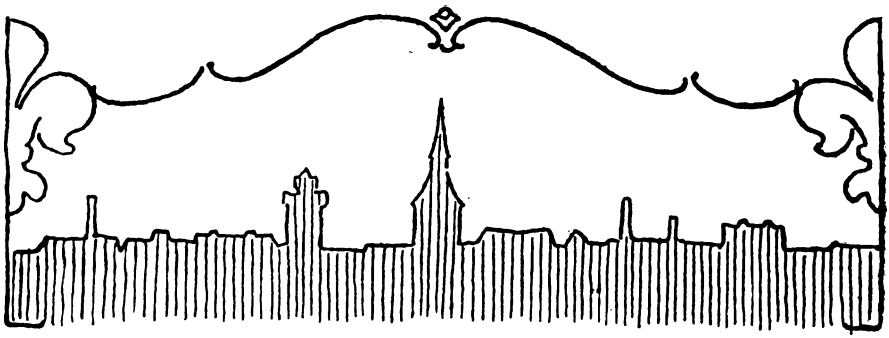

ODENSE — H. C. Andersens By — hvor skulde man finde Eventyrmo'r lettere end dér? Fra selve den store Digter kender vi Besværgelsesmaaden: af det Sæbevand, man har pisket sammen i ond Hensigt mod Tilværelsens Snyltere, skal man, i Stedet for at anvende det mod disse, puste Sæbebobler, indtil det lykkes at blæse dem rigtig store og straalende, med en Sølvperle paa Bunden — saa svæver en af dem mod Døren og brister — ej, i det samme gaar Døren op, og der staar Eventyrmo'r selv.

Men hvad skal vi saa bede hende om? Om Heksens Fyrtøj eller Usynlighedskappen eller Svinedrengens Spilleværk — nej, vi vil bede om Lykkens Galocher! Og med dem paa Fødderne vil vi ligesom Justitsraad K n a p træde lige ud i Fortiden — men ikke saa langt tilbage som til Kong Hans' Tid, bare trekvart Aarhundrede tilbage, til en Vinternat i det gode Aar 1846 — og saa ud paa Vestergade i den gode Stad Odense.

Man husker, hvorledes det gik Justitsraad Knap? Han troede at skulle sætte Foden paa et dejligt, flisebelagt Fortov, og en straalende Gaslygte skulde skinne ham i Møde — og saa traadte han lige ud i Mudder og Mørke. Os gaar det ligesaa: Brolægningen er kun ynkelig, og da der nylig er faldet Tøsne, er Gaden forskrækkelig sølet — da vi omsider skimter

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

en Lygte, er det en Haandlygte, som bæres af en forbigaaende Borger. Og kun faa Skridt er vi gaaet ned ad Vestergade, saa siger vi ganske som Justitsraaden: »Herregud, hvad er det for et gammelt Stillads, de har stillet op der paa tværs over Gaden?« Ja, ganske rigtig, Gaden er lukket foran os af tvende anseelige Murpiller, der bærer to smukke, smedede Portfløje af Jern, ovenover pranger Byens Vaaben. Fra Pillerne udgaar til begge Sider høje Mure, hvoraf den ene strækker sig helt hen til det nuværende Hjørne af Vester- og Søndergade, og deri er anbragt en smal Dør fastholdt af en Kæde, saaledes at et Menneske lige netop kan smutte igennem — og denne Dør fører lige forbi en lav Toldbodbygnings Vinduer.*)

Vi smutter gennem Døren og kigger udenfor Vesterport i Morgendæmringen: dér ligger mod Sydvest den lille Forstad, hvor nu Søndergade gaar — ved en Bæk, som overskærer Vejen, ser vi et lille Bindingsværkshus: det er derinde 7 Aar forinden, M. P. Allerup har indrettet sit Jernstøberi, hvorfra den første Jernbro i Danmark, Frederiksbroen, er udgaaet 1844.

Saa vender vi om, ligesom Justitsraaden, gaar atter ned gennem Vestergade, naaer Flakhaven: paa den Side af Torvet, hvor nu det statelige Raadhus pranger, ser vi Datidens Raadhus ligge som en mindre toetages Ejendom paa Hjørnet ud mod Vestergade, ved Siden deraf en Hovedvagt og saa en høj, skummel treetages Skolebygning. Af Sct. Knuds Kirke ser vi kun Taarnet: mellem den og os ligger endnu Jens Andersen Beldenaks store firfløjede Gaard: fra en Toværelsers Lejlighed i Stuen ud mod Flakhaven skal netop her om føje Tid prange Navnet: *Fyens Disconto Kasse.*

— — —

*) Ja, lige til 1851 havde Odense Porte. Foruden den lige beskrevne Vesterport 5 høje Stakitporte, nemlig 1) Møglebroport, som over Odenses eneste Jernbro førte over til Nyborg Landevej, 2) en Port ved Munkemølle, 3) Sct. Jørgens Port, 4) en Port ved Slotsgade, hvor Vindegade udmunder i denne, og endelig 5) Nørreport ved den nuværende Jernbaneoverkørsel.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Men nu drager vi os til Minde, at vi har Lykkens Galocher paa og kan lade Tiden gaa lidt fort: og se, Dagen er kommen med Solskin og klinger Frost, Sneen ligger nu fast og tindrende hvid i store Bunker. Og nu suser der et imponerende Kanetog ned gennem Byen: først en Forrider i rød Frakke, saa selve Kronprins Frederik Carl Christian i en Enspænderkane, som han kører selv — den blinkende Dragonhjælm er skubbet bag i Nakken, det solbrændte, vejrbidte Ansigt leer mod Solen. Derpaa følger Hoffets Damer i en Række Kaner, bagpaa hver enkelt troner en kongelig Kusk og en Schweizer i lange, røde Kapper og store Bjørneskindshuer, Køretøjer og Heste er rigt udstyrede med Tæpper, Net og Klokkespil — og saa endelig en ny Række ligesaa glimrende Kaner med Omegnens høje Adel, Herrer og Damer!

Aaret 1846 faldt i »Guvernementstiden«, Odense Stads Glansperiode.

— — —

Og atter lader vi Lykkens Galocher virke — det bliver pludselig sommerligt mildt og grønt overalt omkring os, og selve Eventyrmo'r i højstegen Person fører os gennem Munkemølle-Port og gennem en Have ned til Aaen lige bagved Møllen, hvor tre store Hjul drejer sig rundt under det styrtende Vand! Gennem Musiken i Møllehjulets Fossen hører vi H. C. Andersens egne Ord: »Odense Aa — hvad er det for en Aa? Den kender hvert Barn i Odense By. Den løber neden om Haverne fra Slusen til Vandmøllen henunder Træbroerne. I Aaen vokser gule Aaknapper, brunfjedrede Rør og den sorte fløjelsagtige Dunhammer saa høj og saa stor; gamle revnede Piletræer, svajende og drejende, hænge langt ud i Vandet paa Munkemose-Siden og ved Blegmandens Eng, men lige overfor er Have ved Have, den ene anderledes end den anden, snart med dejlige Blomster og Lysthuse, glatte og pæne, ligesom

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

smaa Dukkestuer, snart staa de kun med Kaal, eller der er slet ingen Have at se, thi de store Hyldebuske brede sig og hænge langt ud over det rindende Vand, som hist og her er dybere, end man kan naa med Aarerne.«

— — —

Men altfor længe tør vi ikke dvæle ved denne Idyl — oppe fra det store Torv bag Hellig Knuds Kirke lyder vinkende Hurraraab, og ved Hjælp af Lykkens Galocher er vi i samme Nu deroppe: paa den herlige Majdag vrimler Pladsen af Mennesker, og ind blandt disse presser sig et Tog af festligklædte Landboere med et Musikkorps i Spidsen. Det er den stilfulde Afslutning paa den anden danske Landmandsforsamling, som var blevet holdt paa Odense Raadhus i Dagene 25.—29. Maj! I den Anledning var paa Raadhussalens Midtervæg mod Nord Kong Christian VIII's Buste blevet anbragt under et græsk Tempel omgivet af Agerdyrkningens og Havekunstens Attributer, medens Baggrunden bestod af Dannebrogsflag — og de øvrige Vægge var »smagfuldt dekorerede med Draperier«. En vældig Tiltrækning for hele Omegnen havde det øvet, at der samtidig var ej alene Heste- og Dyrskue (paa Markedspladsen ud for Vesterbro), men ogsaa Industriudstilling for Fyens Stift med efterfølgende Bortlodning af Udstillingsgenstandene, for ikke at tale om Koncert i Sct. Knuds Kirke, Ekstraforestillinger i Teatret og Fest i Fruens Bøge. Selve Mødet havde da ogsaa haft det for Datiden imponerende Deltagerantal af 718.

Under alt dette havde det dog maaske virket højtideligst, da 2 Dage før Landmandsforsamlingen 92 Jyder var ankommet til Stævnet fra Aarhus med Dampskibet »Christian VIII«: de landede i Skibhusene, hvor en Række Ekvipager stod parate til at hente dem, og en vældig Skare af Odenseborgere modtog Gæsterne med Hyldest og dannede et Festtog bag ved Vognene.

— — —

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Saa lader vi paany, takket være Lykkens Galocher, Tiden flyve til den 6. Oktober, Kronprins Frederiks Fødselsdag. Vejret er ganske det samme som i Maj: sommerligt, solvarmt, høj og blaa Luft, man kan paany plukke Jordbær, og Frugttræerne blomstrer for anden Gang — netop ligesom i 1921. Klogeligt bliver vi staaende paa Torvet. Her finder der en pragtfuld Parade Sted, Dragonregimentets Musikkorps spiller, og hver Gang mellem Numrene Kronprinsens Navn blot nævnes, fyldes Luften af Fryderaab.

Statelige var Dragonerne at se paa, flotte Folk i fikse Uniformer. Og først og fremmest vel beredne. Hestene var af »den fine fyenske Race«, svære, godt byggede Dyr med smaa Hoveder, smukt opgroet, men underskaaret Hals, kort lige Ryg, kønt Kryds og saa rene og faste Ben, at de aldrig »gik i Knæ«.

Men der var nok anden Stads at se sig mæt paa, thi naturligvis var ogsaa de forskellige Borgerkorps under Vaaben. Borgervæbningen var i karmoisinrøde Kjoler med gule Kanter og Knapper, lyseblaa Krave, paillegule Veste samt mørkeblaa Benklæder, endvidere Chacot med bred Puld og lang Pompon samt Krydsbandoler og store Patrontasker bagpaa — paa Officerernes Chacot vajede en vældig blaa og hvid Fjerbusk.

Saa var der »de unge Karles Korps«, væsentlig bestaaende af Handelsbetjente, Kontorister o. l., ogsaa kaldet Fodjægerkorpset: de Menige heri bar grønne Vaabenfrakker kantede med rødt Klæde, hvide Bukser, sort Lædertøj, en fiks hjelmlignende Hovedbeklædning — og var bevæbnede med Rifler.

Elitekorpset var dog »de ridende Jægere«, hvori kun saadanne velhavende Borgere kunde indtræde, der selv kunde holde Heste. De bar en Slags Husaruniform med rig Snorebesætning af Sølv, smuk Chacot med Fangslør, let Ryttersabel, Patrontaske med Sølvbandoler. Officerernes Pistolhylstre var

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

dækkede med Bjørneskind, medens Hestenes Seletøj var besat med grønne Plydsknapper.

Og se, just den 6. Oktober 1846 paa Kronprinsens høje Fødselsdag bar Officererne i dette Korps for første Gang nyanskaffede Sølvepauletter, som Hans kgl. Højhed naadigst havde udvirket Tilladelse for dem til at bære.

Ved alle festlige Lejligheder gjorde de ridende Jægere Vagttjeneste inde ved Gemakkerne i selve Slottet, Fodjægerne udenfor i Parken og paa Gaden.

— — —

1846 drejer alt sig i Odense om tvende Personer: Guvernøren, Kronprins Frederik — og Skuespiller Mantzius. Den sidste var ubestridt Byens »Løve«, beundret af Børnene, omsværmet af Damerne, en søgt Gæst i de velstaaende Borgerhjem, hele Byens Yndling: han kunde træde op i hvilken Rolle, han behagede, saa tiljublede Odense Teater ham Bifald, og man blev i Fyens Hovedstad meget fornærmet ved at høre, at København ved hans Debut samme Aar paa det Kongelige havde modtaget ham med en vis Kølighed i Stedet for straks at falde ham til Fode.

Ogsaa Byens anden Hovedperson Kronprins Frederik morede sig, man tør maaske sige: kongeligt over Mantzius, og forlangte udtrykkeligt, naar han gik i Teatret, at se Stykker, hvori Mantzius optraadte f. Eks. »Genboerne« — det var nemlig i det Aar, Hostrup under Navnet Jens Christrup ret slog igennem med sine Vaudeviller, saasom »Intrigerne«, »En Spurv i Tranedans« o. s. v.

Da Kronprins Frederik, som nævnt, var Guvernør i Fyens Stift og som saadan beboede Odense Slot, var det som Følge heraf naturligt nok, at han var den Sol, som alle Stadens smaa Planeter ærbødigt drejede sig om, og i hvis Naades Straaler

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

de badede sig. Naa, det var ikke for det, han var saamænd ogsaa tilgængelig nok, af og til maaske lidt lunefuld og da pludselig indhyllet i en Sky af Tronfølgerhøjhed, men han kom snart ned paa Jorden igen, som han, naar alt kom til alt, allerhelst holdt sig til. Ikke mindst overfor jævne Folk havde han et eget hjertevindende Greb: hans til Tider rentud forbløffende Ligefremhed i Væsen, Tiltaleform og Omgangstone udløste deres Frimodighed, gengav dem deres Tryghed og fyldte dem just derfor med en varm Hengivenhed for denne vennesæle og huldsalige Fyrste.

Gennem det meste af 1846 havde man i Odense egentlig ondt af Kronprins Frederik, fordi han stadig svævede i en pinlig Usikkerhed overfor sin Hustru Prinsesse Caroline Charlotte Mariane uden at vide, om han i dette Forhold var købt eller solgt. Ægteskabet var i 1844 blevet sluttet under de lykkeligste Auspicier: en Bølge af Beundring slog den unge Fyrstinde i Møde, da hun satte Foden paa dansk Grund:

»Hun var saa ung, saa favr og fin.«

Kronprins Frederik var da ogsaa i hvert Fald til en Begyndelse stærkt charmeret i hende, og der er mange Vidnesbyrd om, at han virkelig ønskede at knytte hende fast til sig. Men sjældent har vel tvende Mennesker passet mindre til hinanden: han var robust, lidet nøjeregnende med sit Udseende og sine Manerer, i det daglige Samliv gjorde han sig ikke ringeste Umage for blot at høvle sit Sprog, endsige vise hende Ømhed eller skabe nogen Hjerternes Fortrolighed. Hun, der var fin og zart, baade aandeligt og legemligt, tilmed lidt stiv, trak sig derfor stedse sky tilbage fra ham, og det har rimeligvis næppe varet længe, før han har fundet hende baade fordringsfuld og skabagtig, ret en Prinsesse paa Ærten. For hendes spæde Ynde havde han ingen Sans, hans Forelskelse i Lovise Rasmussen viste bedst, hvor grovkornet hans Smag var — heri

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

ikke ganske uden en vis Lighed med hans Stamfader Frederik V. Naar Prinsesse Mariane hørte sin Gemal i hans Hjertes store Troskyldighed kalde Lovise Rasmussen for sin »Skytsengel«, gøs det ikke alene igennem hende af moralske Grunde — alt krympede sig i hende over for saa megen Vulgaritet. For Prinsens kostelige Humor, hans blonde Godmodighed, hans kongelige Bredde savnede hun al Forstaaelse: hun frøs i hans Nærværelse, følte sit Hjerte skælve af Kulde. Hun var som en Sommergæk i Sneen, hvid som denne, frisk og skær — men kun et Hof kunde tro, at hun kunde varsle Sommer, Ægteskabets Barskhed maatte hurtigt knække den lille, skøre Blomst.

Og udenfor Hoffets Kreds rundt om i Landet, hvor Kronprins Frederik blev mere og mere folkekær, vandt hendes blide Tilbageholdenhed da ogsaa saa langt fra Venner, at det tværtimod efterhaanden blev en offentlig Mening, at hun intet som helst alvorligt Forsøg gjorde paa at vinde og binde sin Ægtemage, indvirke paa ham, som en Hustru skal, men i Stedet for fløj forskræmt bort fra denne Opgave, under allehaande flove og gennemsigtige Paaskud holdt sig borte fra ham i det hjemlige Schwerin, saa at han, hver Gang han kom ned for at hente hende, kom tilbage som Nar.

Mindst af alt kunde man da vente sig nogen særlig Sympati for hende hos det odenseanske Borgerskab. Herovre boede Kronprinsen, havde sit »Hjem«, befandt sig aabenbart vel, var bleven deres egen kære Prins. Hans Tilstedeværelse gav Byen Betydning, drog Adelen til Staden, her holdt han Kur, gav Tafler, blandede sig med almindelige Borgere ved alle offentlige Lejligheder, skød til Skive med dem, deltog i deres Fester, ja, endog i gemytlige Sammenkomster og større Drikkelag — og herover følte han sig netop vel tilpas, var derfor næsten altid i godt Humør, stedse rede til at bifalde et

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

spøgefuldt Indfald, drikke et Glas, være med i en Adspredelse. Han kunde kort sagt for sit personlige Vedkommende folde sit Bohémevæsen frit og frejdigt ud, og det var just det, som behagede ham.

Og i Grunden kunde han jo heller ikke gøre for, at han var blevet forkvaklet fra Barndommen af. Det maatte dog have været let at se, at denne kvikke og kønne Dreng med det lyse Hovede og bløde, føjelige Sind fra Opdragelsens Side skulde have været »taget med det gode«, fra Hjertesiden — at hans Lethed til at lære, naar det gjaldt om at bruge sine Øjne og Øren, burde have været udnyttet til at bibringe ham fornøden Kundskab ad Mundtlighedens og Anskuelsens Vej under livlige Former. I Stedet for begik man det Misgreb — egentlig ganske som i sin Tid overfor Christian VII i hans Barndom — at ville indterpe ham alt gennem idelig og idelig Læsning og ved minutiøst gennemført Regelmæssighed i den daglige Arbejdsordning, saa han hele Døgnet igennem følte sig som spærret inde sammen med den strenge og kedsommelige Pligt. Og det endskønt Bogen var ham en Gru, og han altid led af Udvé. Helt op i sin Ynglingealder følte han sig bursat af Reglementer og Pedanterier, lænket til den forhadte Læsning, ja, som sat i Cellefængsel indenfor sine Stuer. Og det skønt han var en Friluftsnatur, altid følte Trang til at tumle sig i alskens Vejr, byde Elementerne Trods eller ligge og dase i Solskinnet. Hans Passioner var at ride, sejle, fiske, jage, at fælde Dyr, fange sprællende Fisk, føle sig gennemrystet af et kraftigt Ridts voldsomme Bevægelse eller af en Sejlbaad i Søgang — glad ved saaledes at samle sig sund Appetit til Frokostkurvens Indhold, Drammen ikke at forglemme, eller Piben bagefter.

Og dermed var saa Timen kommen for ham til, som den Jægersmand han var, ret at kunne nyde en lystig Jæger-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

historie — eller som den *sailor-man* han var, selv at spinde eller høre spundet en rigtig Sømandsende. Skal en saadan være korrekt, nøjeregnende med det faktiske, kendsgerningsmæssig flad og trist, svarende til Havets ensformige Øde i Vindstille og Dødvande? Nej, ved Lanternen og Groggen skal just al denne stivnede Kedsommelighed en stakket Stund vige for Eventyrets brogede Herlighed, saa at den kan friske det sejltrætte Sind og faa de skumsvedne Øjne til at lyse i Glansen af den sælsomme Oplevelse, hvorimod al menneskelig Hu og da særlig Søfarerens altid stævner.

Og en Jægerhistorie — hvad bryder en Jægersmand sig om dennes Overensstemmelse med den fade og nøgterne Virkelighed: nej, den skal netop være grøn som Skovens Sommerløv eller skinne ræverød som af Skovens Høstguld — men, fy for Pokker, dog aldrig være graa som selve Landevejsstøvet, hvori Pedanteriets Orm slæber sig for ret at kunne holde sig til den jordbundne Bestandighed.

Det er ikke mindst dette karakteristiske Kunstnertræk hos Frederik VII, at han pludselig kunde hengive sig til frit opfundne Fantasier, som har ladet hans Biografer gøre ham saa megen Uret overfor Eftertiden. Hvor meget Postyr er der ikke lavet ud af hans Usandfærdighed, hans Uefterrettelighed, hans Overdrivelser, hans »Løgne«, for at sige det rent ud. Ja, Digt er jo ogsaa »forbandet Løgn«, og dog er det i den usle og kun alt for virkelighedsfyldte Tilværelse Menneskehedens Trøst og Glæde. Efter at Frederik VII baade som Kronprins og Konge var blevet forgudet i levende Live, har man paa det seneste stadig været i Færd med at sværte hans Minde. Det er gaaet ham som saa mange andre fremragende Mænd: han har vundet en stor Skare af Tilhængere og Beundrere — og i en saadan er det ikke helt sjældent Judas, som besørger Eftermælet. Tidligere plejede man at

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

hæve Nationens Helte til Himlen, nu synes det at skulle blive Skik at faa dem anbragt i Pølen.

Fra Barnsben har aabenbart den unge Prins, paa vanlig Børnevis, i sine vaagne Drømme syslet med store Bedrifter, som netop *han* skulde udføre: han var jo ovenikøbet Prins, og var det ikke altid Prinsen i Eventyret, som var dets Helt? Uffe hin Spages Efterfølger, Prins Hamlets Efterfølger — og saa skulde han sidde som en Skolepog og lade sig proppe med kedsommelige Ramser, med tung og skimlet Lærdom, som en Strassburgergaas med Leverfedning. Man agtede ikke paa, at Barnet og Ynglingen havde Fantasiens Gave, en Gave, som man skulde have vogtet vel over i Stedet for med misforstaaet Omhu at trænge den helt tilbage i hans Sjæl, saa han kun i lønlige Stunder kunde ty til den som til et Legetøj. Thi det er dog saa, at Fantasien er Menneskets herligste og ypperste Aandsgave — altid stræber den opad fra det faste, haandgribelige, jordbundne, den nøgne Virkelighed, Kendsgerningens grove Kedsommelighed, stræber opad som en Damp, en Sky, en let Luftart — stræber altid mod Himlen! Men kækkest og mest befriende virker den, naar den som fra et højt Taarn kan kaste sig ud i det store Rum, saa det gyser i alle Filistre at blive det vaer — blot forladende sig paa sine Vingers Fang og Flyvekraft. Det er kun ved at svæve saaledes højt oppe i Luften, at den ret kan komme til at spille i broget Glans, glimre i et Væld af Farver.

Stakkels Prins Frederiks Fantasi havde man vingestækket, ladet den vokse sin egen Vækst i Dølgsmaal, hvorved den blev plettet af Smuds. Hvad kunde der ikke være gjort ud af en saadan Evne — i Stedet for søgte hans Omgivelser blot at kvæle den. Og dog var det denne Fantasiens Gave, som i hans store Øjeblikke hjalp ham til at spille Kongens Rolle i Tidens Folkedrama med saa megen Højhed og saa meget

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Held, med saa blændende en Sikkerhed. Tilmed var den kongelige Gestus ham medfødt, og paa Verdenshistoriens Teater fik derfor hans skabende Fantasi Gang paa Gang *Kongens* Skikkelse »sat op« med den højeste Virkning.

Overhovedet havde han, da han endelig fik Lov til som Kronprins og Drot saa nogenlunde at være sig selv, en kongelig Portion tilbage af sin Fantasiens Gave, og han anvendte dem med en Humor, man nu om Stunder vilde kalde amerikansk. En højst elskværdig og for hver den, som kan goutere det, rent fortryllende Egenskab i selskabelig Henseende.

Pudsigt er det f. Eks., hvad der herom fortælles i Major Ewalds Memoirer — hvorledes Prinsen paa en Rejse, der foretoges under hans Udenlands-Ophold i Schweiz, udenfor en Kro kom i Samtale med Stedets Sognepræst, og hvorledes denne bigotte Calwinist da paa een Gang farer ind i Krostuen til de to ledsagende Kavalerer, Grev Rantzau og Major Ewald, med det Udbrud: »Mein Gott, so jung und doch so verdorben!« Da Grev Rantzau spurgte, hvortil han sigtede, svarede han, at Prinsen nys havde betroet ham, at han en Gang havde haft en Tjener, som han var højlig misfornøjet med, hvorfor han en Dag maatte tage sin Pistol og skyde ham ned! Grev Rantzau var saa fornuftig at give sig til at le, men Ewald blev stærkt forarget — den kære Biedermann!

Da Prins Frederik senere hen fik Lyst til at ville have den saakaldte Helena-Medaille, som blev uddelt til Deltagerne i de Napoleon'ske Krige, og General Fensmark gjorde ham opmærksom paa, at han jo umulig kunde have været med i Napoleons Hær, eftersom han i 1814 kun var 6 Aar gammel, svarede han nok saa frejdigt: »Ja, men det var jo netop i mit sjette Aar, jeg løb bort fra mine Forældre og meldte mig til Tjeneste i la grande armée som Tambour!!«

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

En anden Gang fortæller han sine Kavalerer, hvorledes han som Dreng gaar og leger i Slotsgaarden, da hører han pludselig høje Skrig, og ved at gaa efter Lyden opdagede han, at de hidrørte fra Hertuginden af Bewern, der var blevet hængende ved sine Pocher i den snævre Vindeltrappe, saa at Benene svævede frit i Luften. Men han krøb resolut ind under hendes Skørter og halede i hendes Ben, indtil hun fik Fodfæste. »Uf, jeg var nær blevet kvalt,« sagde han, »jeg var ganske sorteblaa i Ansigtet, da jeg kom ud.« Historiens egentlige Charme er imidlertid den, at bemeldte Hertuginde var død, længe før han blev født — hvad han godt maatte vide, hans Tilhørere umulig kunde være uvidende om.

Man vil allerede heraf kunne begribe, hvilken Forbløffelse han satte sine Omgivelser i ved en Gang som Konge at udbryde: »Jeg gør mig slet ikke til af min Sanddruhed; thi der er noget i mig, som ligefrem sætter sig til Modværge, naar jeg blot vil slaa den mindste Bugt paa Sandhedens Vej.«

Blandt hans Kavalerer var Kaptajn Irminger vidt bekendt for sin pinlig strenge Sandhedskærlighed, som fik ham til paa det omhyggeligste at veje alle sine Udtryk, for at de endelig kunde blive nøjest muligt overensstemmende med det faktisk passerede. Just derfor virker det overvældende at høre, at da han en Gang havde været i en længere Audiens hos Prinsen, og denne derpaa kom ud, bad han sig undskylde, hvis han var lidt distrait — »for Irminger har nu fyldt mig med saa mange Løgne, at jeg er ganske tummelumsk i Hovedet.«

Og hvilken Komik er der ikke i følgende Fortælling, som han en skønne Dag giver til Bedste: »Paa Broen ved Lyngby Sø stod der en Gang 11 Vadskermadammer i fuldt Arbejde. Pludselig giver Plankerne efter, saa at de alle 11 gaar paa Hovedet i Vandet. Jeg springer naturligvis straks ud efter dem og var ogsaa saa heldig at redde de 10; men den ellevte

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

maatte jeg lade blive dernede, thi Vandet var ved den voldsomme Bevægelse blevet saa plumret, at det var, som om jeg svømmede i et Blækhus.«

Allerede Tallet »11« er her ligefrem genialt grebet — ved sin Nøjagtighed ganske et Sidestykke til Don Juans bekendte »1003«!

Fru Heiberg fortæller i sine Erindringer, hvorledes netop i 1846 Kronprins Frederik efter en Forestilling, hun i Anledning af Kong Oscars Besøg havde givet paa Frederiksborg Slot (Vaudevillen »Nej«), kom hen til hende med en stor Klap bundet for det ene Øje, hvad der klædte ham forfærdeligt. »Hvad fejler Deres kongelige Højheds Øje?« spurgte hun ham. »Ih, nu, det fejler,« gav han til Svar, »at jeg rimeligvis en af Dagene mister det helt og bliver blind.« — »Ih, bevares,« udbrød hun. — »Ja,« vedblev han, »det er en sur Tid for mig, denne: Kongen har ondt i sit Ben og har taget sig Ferie, medens hele Landets Arbejde kastes over paa mig.« Da ej heller Fru Heiberg var uvidende om, i hvilken Grad Prins Frederik plejede at blive holdt udenfor alt, hvad der hed Regering, spurgte hun Prinsesse Caroline, da Prinsen var gaaet: »Hvad fejler Hans kongelige Højheds Øjne?« Med en Latter svarede hun: »Hans Øjne fejler ikke mere end Deres; saadanne smaa Forklædninger som den med Klappen for Øjet, det morer ham; han tror derved at blive interessant — vi andre ler kun derad.«*)

Ja, i Sandhed, er det til andet end at le ad? Er ikke den Slags Overdrivelser et let Krydderi paa Tilværelsen? Hvem kan forarges derover uden sure Sjæle og stupide Smaahjerner — eller geometrisk korrekte Mennesker som Ewald, hvis hele

*) Mon ikke den høje Frue husker fejl ved at henlægge denne Oplevelse til 1846 — i sin Aar for Aar førte Dagbog fortæller nemlig Generalmajor v. Müller, at Fru Heiberg i Anledning af Kronprins Frederiks Formæling med Prinsesse Mariane spillede »Nej« paa *Christiansborg* i 1841, og at Kronprinsen ved den Lejlighed gik med Klap for Øjet for at skjule et Bygkorn. Det hele kommer ogsaa derved til at passe bedre!

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

aandelige Holdning altid var, som om han havde slugt en Lineal. Men det var den Slags Mennesker, man havde omgivet Kronprins Frederik med i hans Barndom og Ungdom.

Der er i Grunden noget mærkeligt i, at det er Hofmænd og Diplomater, der især har følt sig saa oprørte over Frederik VII's ejendommelige Omgang med Sandheden — man tænke sig: Diplomater!

Oscar Wilde har ganske vist et Sted saa spottende sagt om denne Race som overhovedet om Politikere, at de for saa vidt altid holder sig til Sandheden, som de aldrig vover sig længere end til at — fordreje den! Ja, de nedlader sig endog til at forsøge paa at *bevise* deres Fordrejelsers Rigtighed. Og han priser i Modsætning dertil den ægte Løgner med hans frimodige, dristige Opspind, hans herlige Ansvarsløshed, hans sunde og naturlige Foragt for at fremføre Beviser af nogen som helst Art for Rigtigheden af, hvad han fortæller. »Hvem der har saa ringe Indbildningskraft, at han mener først at burde godtgøre Rigtigheden af sine Løgne, kan lige saa godt straks sige Sandheden.« Frederik VII var just af den rette Oscar Wilde'ske Art. Og medens Diplomaterne og Politikerne forargedes over ham, saa kunde jævne Folk med deres sunde Sans for Humor netop more sig over og med Frederik VII — og holde dobbelt meget af ham for hans fantasifulde og gennemsigtige Paafund! Kom han som Prins til Skydefest i Odense, saa blev han *forstaaet,* saa kunde han give, hvad han vilde, af *Mark Twain'ere* til Bedste; hele Selskabet fik blot rystet sine Lunger af en sund Latter, og Kronprinsen lo selv allerhøjst.

Men det siges jo ogsaa, at Frederik VII var som født til at være »Broder« i Odense Skyttelaug, at han var uhyre populær i Lauget, og at det ganske passede paa ham, naar dets Digter Gerson synger:

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Hans Lyst, det var vor Borgerfest,
Hvor fornem Stivhed faar sin Rest,
Hvor Borger og hvor Militær
Gaar lige skæve med Gevær.

* * *

Men selv bortset fra, hvad der saaledes rent personlig bidrog til Kronprins Frederiks Yndest, kom just hertil i 1846 endnu eet, som fæstnede ej alene Fyens, men hele Folkets Kærlighed til ham. Det var hans Holdning under den Gæring i Hertugdømmerne, som netop dette Aar vakte det danske Folk til Live, skærpede, for ikke at sige: skabte dets nationale Bevidsthed. Under den Dag for Dag voksende Spænding og Utryghed, ej alene over for det slesvig-holstenske Røre, men ogsaa over for Kongens Politik, som man med eller uden Grund fandt vaklende, og som i hvert Fald ikke indgød Tillid Nord for Slien, vænnede man sig til i stedse stigende Grad at knytte sit Haab til Kronprins Frederiks ægte danske Sindelag, som han fandt den ene Lejlighed efter den anden til aabent og frejdigt at bekende. Da hans Ægteskab med Prinsesse Mariane i September 1846 blev opløst, gik derfor dette Brud i Grunden helt hen over Folks Hoveder — man havde nu faaet ganske anderledes alvorlige Ting at tænke paa, og under den Situation, som trak truende op, blev den utro Ægtefælle straks glemt for den folkekære Danskerprins, mod hvem man rettede sine Forventninger, om hvem man samlede sin Kærlighed.

Det var jo overhovedet en mærkelig Tid, de første Aar af Fyrrerne herhjemme. Liberalismen laa og ulmede Dag for Dag stærkere i det oplyste Borgerskabs Sind, og medens Hoffet fik Besøg af Preusserkongen, fik de danske Studenter Besøg af deres svenske og norske »Brødre« — *Skandinavismen* kom over Ungdommen som en sand Pintsefest med Taler af Ild-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

tunger: hver Athene-Søn blev en »Ritter von dem heil'gen Geist«. Saaledes helt op til 1846. De store, ydre Begivenheders levende Aande havde endnu ikke ret pustet Flamme i Gløderne, men *fænget* havde Tidens Tanker og Nyhedstrang forlængst! Slægten havde endnu ikke Rigdom og Ry og vunden Stordaad bag sig; men frugtbare Smaabegyndelser havde givet Velstanden raskere Vækst, man følte, der var *Fremgang* i Alt, det bar opefter, Sindene var atter modtagelig aabne for Haabets og Tillidens Gave, det vaagnende politiske Røre gav Ryggen Rejsning, Borgeraanden oplivedes, Vovelyst og Handlekraft skød friske Skud. »Løft dit Hoved, du raske Gut — — —!«

— — —

Hvad selve Odense angaar, saa var Byens Handel allerede omkring 1840 begyndt at tage nyt Opsving. Det var navnlig Kornhandelen, som hidtil væsentligst havde været besørget af de fyenske Søkøbstæder, Randbyerne med Kysthavnene, der nu af driftige Kornspekulanter blev draget ind til Odense, saa at denne gjordes til et Handelscentrum for hele Fyen. Særlig skal nævnes Firmaer som Weeke, Ploug & Richardt og Elias B. Muus, der just da kom fra Kjerteminde. Men ogsaa i andre Brancher viste de Odense-Købmænd nu større Driftighed, og Fortidens Skiltesystem blev mere og mere erstattet med moderne Butikker, over hvis »Flothed« og »Smagfuldhed« Datiden ofte var lige ved at daane af Henrykkelse.

Ganske naturligt krævede denne nye Forretningslivlighed, denne rask voksende Omsætning lettere og bekvemmere Adgang til Brugen af en *Bank* end hidtil, hvor man paa den omstændeligste Vis maatte ty til og var afhængig af den fjerne Nationalbank. Thi man maa intet Øjeblik glemme, skønt det falder os Nutidsmennesker saa vanskeligt ret at besinde sig

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

derpaa, at Kongeriget Danmark endnu i 1846 stod saa langt tilbage, at det ikke havde en eneste Jernbane — den første, fra København til Roskilde, blev aabnet Aaret efter om Sommeren, og der skulde gaa en halv Menneskealder, inden Turen kom til Odense. Man maatte endda være glad over Diligencer og Smakker — selv af Dampskibe var der i den Tid saa faa, at Trafiken ingenlunde regelmæssig kunde regne dermed.

— — —

Ved Eventyrmo'rs Hjælp har vi nu for Odenses Vedkommende bladet Aarets Billedbog igennem; men det bedste Eventyr staar dog endnu tilbage. Det holdbareste, det, som endnu lever den Dag i Dag, saa enhver kan gaa hen og se, hvorledes det ej alene er, som H. C. Andersen sagde, at Livet er det dejligste Eventyr, men at selve Eventyret kan blive den haandgribeligste og stilfuldeste Virkelighed.

Det er Fortællingen om *Fyens Disconto Kasse*.

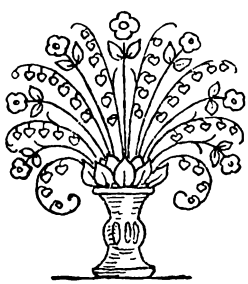

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Tre-Kvart Aarhundrede

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

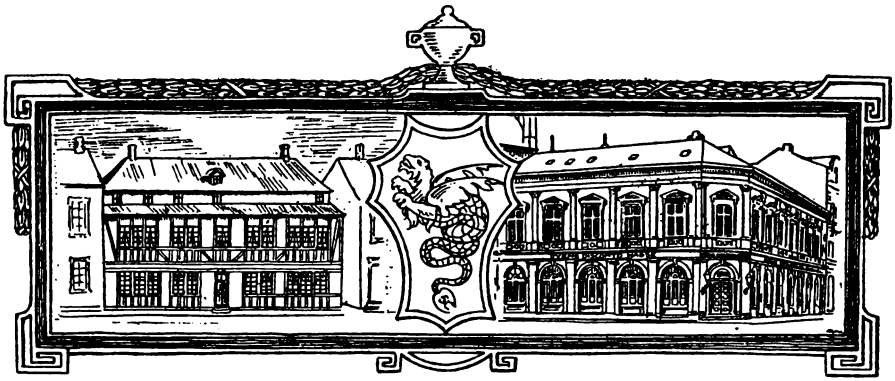

FORAARET kom tidligt i 1846. Allerede sidst i Februar kunde man høre Stærene fløjte i Odense Slotshave, Isen brød op i Kanalen, og Skipperne gjorde sig sejlklare. Den 16. Marts falbødes de første Skovmærkekranse, den 28. Marts kom Storken — og paa sin Vis blev det ogsaa en *Vaarbebuder*, et Varsel om, at en ny, frugtbar Tid var i Brud, da Lorents Bierfreund i et Følgeblad til »Fyens Stiftstidende«s Nummer for den nys nævnte Dato, den 28. Marts, udstedte en offentlig Indbydelse »til ved Aktietegning at oprette en *Disconto Casse* i Odense«.

Dette var for Datiden et ualmindelig dristigt Skridt. Danmark havde den Gang endnu kun een Bank, nemlig Nationalbanken, som ret selvfølgelig laa i Hovedstaden. Først i 1837, altsaa 19 Aar efter dens Stiftelse, aabnede Nationalbanken et Kontor i Aarhus — og 1844 var derpaa fulgt en Filial i Flensborg.

Allerede forinden havde de Odense-Købmænd faaet Blod paa Tanden: havde ikke forlængst Nørrejylland faaet sin Nationalbank-Filial, nu vilde Fyen virkelig ikke længer staa tilbage! Det var i 1843 og 1844. Men efter den Kraftanstrengelse, de høje Herrer i Nationalbanken just var i Færd med at udfolde

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

for at faa oprettet en Afdeling i Flensborg, mente man, at det dog foreløbig burde være nok, og man gav derfor paa den fyenske »Petition« et »undvigende« Svar.

I sin Indbydelse minder Bierfreund først herom og fortsætter derpaa:

»Man maatte saa meget mere beklage dette Svar, som det er bekendt, med hvilken Fordel Filialbankerne i Aarhus og Flensborg arbejder, og det ej kunde antages, at et lignende Etablissement paa Fyen, der vistnok ikke i nogen Henseende staar tilbage for Jylland, skulde virke mindre gavnligt end der. Da den almindelige Mening har udtalt sig saa bestemt for det ønskelige i Oprettelsen af et Pengeinstitut, der kunde lette Omsætningen hos os, saa turde vistnok heri ligge tilstrækkelig Opfordring til, da man har maattet opgive Haabet om at se en Filial oprettet her paa Øen, *at søge dette Savn afhjulpet ved egne Kræfter.*«

Man kunde ganske vist ved et Privatinstitut næppe opnaa det samme som af et »offentligt med betydeligere Fonds og andre Faciliteter«, *men* Bierfreund vovede dog at udtale som sin Forvisning, at om den Plan, han nu vilde udkaste, mødte den Velvillie, han haabede, vilde den ikke destomindre give Interessenterne et godt Udbytte og have en gavnlig Indflydelse paa alle Næringsveje. »Tager man Hensyn til det selv om Sommeren besværlige for den Handlende i at maatte gøre alle sine Pengeomsætninger i København, saa vil Gavnligheden af et saadant Instituts Oprettelse være saa meget mere indlysende, naar man betænker, at vi om Vinteren, naar der er Isbaadstransport, hvad Pengeforsendelser angaar er aldeles afskaarne fra København, hvorved den Handlende let bringes i en ubehagelig Situation, der ej kan andet end lamme hans Virksomhed, hvilket ej heller bliver uden skadelig Indvirkning paa alle andre Næringsveje.«

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Han opstillede derefter en Plan i 8 Punkter:

1.

Disconto-Kassens Formaal skulde være ved Tilvejebringelsen af en Aktiekapital at frembringe de fornødne Fonds og ved Diskontering at lette Pengeomsætningen i Provinsen.

2.

Institutets Grundkapital skulde tilvejebringes ved Aktier à 25 Rbd., lydende paa Ihændehaveren, og Indbetalingen skulde ske i Terminer, som den eventuelle Generalforsamling bestemte; foreløbig kunde Aktiernes Antal sættes til 4000, altsaa en Kapital af 100,000 Rbd. — senere kunde man saa tage Bestemmelse om Kapitalens Udvidelse, »naar Institutet efter et Aars Virksomhed har vist ikke alene, hvor gavnligt det er for alle Næringsveje, men ogsaa har bragt Aktionærerne en bedre Rente end den, hvortil de ellers i Almindelighed kunne anbringe deres Kapitaler.«

3.

»Disconto-Kassens Virksomhed vil bestaa i Diskontering af inden- og udenlandske Veksler, som i det mindste har to solide og bekendte Mænds Underskrift, Udlaan saavel til Handlende, Landmænd, Haandværkere, som til enhver anden vederhæftig Person mod Debitors til Institutet udstedte, ej paa længere end 3 Maaneder lydende Veksel, der da til ydermere Sikkerhed maa være forsynet med en Kautionists Underskrift — ligesom endelig, ved enhver anden Pengeomsætning, der kan gøres under lignende Garanti — alt efter en Norm, som nærmere maatte være at fastsætte.«

4.

»Til at varetage Institutets Tarv« skulde der vælges 7 Aktionærer, hvoraf 2 bestandig skulde være til Stede for at lede Forretningerne.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

5.

Der burde afholdes Generalforsamling hvert halve Aar, for at Medlemmerne kunde faa Indblik i Status.

6.

Det aarlige Overskud bliver, efter at et passende Beløb er holdt tilbage for deraf at danne et Reservefond, at fordele blandt Aktionærerne.

7.

»Institutet begynder sin Virksomhed, saa snart de fornødne Fonds er tilvejebragte, og skal Undertegnede da sammenkalde en Generalforsamling, der vil have at decidere, efter hvilke Principper Foreningen bør ledes, ligesom de øvrige nærmere Bestemmelser med Hensyn til Selskabets Statuter da tages.«

Hertil føjede Bierfreund et for ham saare karakteristisk 8. Punkt, hvorefter *han* forbeholdt sig »mod et passende aarligt Salær« det med Forretningen forbundne Arbejde, »saasom Korrespondance, Bog- og Kasseføring, dog at Kassen forbliver i Direktionens Værge«. Foreløbig skulde dog intet bestemt i saa Henseende fastsættes, men overlades den første Sammenkomst af Repræsentanterne, efter at Institutet havde været et Aar i Virksomhed, at bestemme. Og han tilføjer: »Vel er det en Selvfølge, at jeg maa have en passende Godtgørelse for aldeles at ofre min Tid for Foretagendet, men da nærværende Indbydelse alene har til Hensigt at lægge Grunden til en større Virksomhed for Selskabet, saa har jeg ikke villet fremkomme med noget Forlangende, men overlader det til Repræsentantskabet at afgøre, hvad der med Billighed kan tilkomme mig for mit Arbejde.« Samtidig gør han dog udtrykkelig opmærksom paa, at han som Bogholder »aldeles intet skal kunne foretage paa *egen* Haand«.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Endelig foreslaar han, at der foruden de 7 Direktører af Aktionærerne vælges Repræsentanter i de øvrige fyenske Købstæder, og at disse træder sammen hvert Kvartal med Direktionen i Odense »for at raadslaa om alt Forretningen vedrørende«.

»Det vil af foranstaaende Plan,« skriver han videre, »klart og tydeligt ses, at den er baseret paa en saa aldeles solid Grundvold, at Aktionærer uden ringeste Frygt kunne betro deres Penge til et saadant Institut, naar i Spidsen for det staar Mænd, der samvittighedsfuldt kunne og ville opfylde de dem som Direktører paahvilende Pligter.« Vel maa man være forberedt paa, at der af og til kan indtræde et mindre Tab, men har man de to Endossenter paa Vekslen, vil det aldrig kunne blive af Betydenhed, og Fortjenesten vil desuden blive saa stor, at den let kan »afholde saadanne Uheld« og dog give Aktionærerne et godt Udbytte. Nu paa Forhaand at opstille en Kalkule over dette Udbyttes forventede Størrelse, holder han for umuligt, forinden man ser, hvilket Omfang Forretningen vil faa — men naar man blot regner med en Diskonto af 6 pCt., hvortil Diskontering umulig kunde faas i København, da der kom Provision og Porto m. m. til, saa vilde man allerede derved kunne indtjene en ganske god Rente, da Omkostningerne langtfra vilde beløbe sig til 1 pCt. Fulgte man Nationalbanken i ved Salg af Banco-Veksler at beregne 14 Dages Veksler som *à vista,* saa vilde hermed altsaa indvindes 14 Dages Rente, som Aaret rundt vilde indbringe en ikke ringe Avance — og naturligvis vilde der ogsaa kunne tjenes paa mange andre Maader.

»Skulde der blive tilbudt Institutet flere Veksler end dets Kræfter tillod det at diskontere, vilde det ikke geraade i Forlegenhed, thi da der for de uddragne Kapitaler er Valuta i Vekslerne, kunne disse i saadanne Tilfælde af Institutet

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

sendes til et større Pengeinstitut til (Re-) Diskontering, hvor dets Veksler altid ville kunne finde god Afsætning til en lavere Diskonto end for private Folk.«

Han havde imidlertid gerne villet gaa noget højere med Aktiekapitalen end foreslaaet, men turde ikke, fordi mange sikkert vilde nære »en ugrundet Frygt« til at begynde med, idet de nærer Fordomme mod Veksler, skønt disse, naar de har solide Mænds Underskrift, »afgive en saa betryggende Garanti, som det næsten er muligt at opnaa«. Han satte imidlertid sit Haab til, at naar Institutet blot havde været et Aar i Virksomhed, vilde det »tilstrækkeligt have godtgjort at være til betydelig Gavn for Provinsen«, og naar det derefter udvidede sin Virksomhed ved at udstede en ny Aktieindbydelse, skulde det nok vise sig, at det ikke vilde komme til at mangle den fornødne Kapital.

Det er ganske ejendommeligt, at der i denne efter Omstændighederne dog ret udførlige Redegørelse for et saadant nyt Pengeinstituts Virkemaade ikke findes et eneste Ord om *Indskud* eller Deposita fra Publikums Side — ifølge Bierfreunds Plan indskrænker Bankens Virkemidler sig udelukkende til selve Aktiekapitalen.

Indbydelsen er dateret Nyborg, hvor Bierfreund da drev en Købmandsforretning, hvori der straks blev fremlagt Lister til Aktietegning — men desuden lykkedes det ham at faa fremlagt saadanne hos forskellige højt ansete Købmandsfirmaer omkring paa Fyen, saaledes i hans egen By hos Agent O. B. Suhr og C. H. Schalburg, videre hos J. F. Voigt, Faaborg, Fahnøe & Gylding, Bogense, m. fl. samt endvidere hos Stænderdeputeret Langkilde til Juulskov. Det viste sig saaledes, tør det siges, at Tanken straks havde slaaet an.

Den »laa i Luften«, som man siger: Bierfreund var vel første Mand til at fremsætte den offentligt, men umiddelbart

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

efter kom det for en Dag, at tvende andre fyenske Mænd samtidig havde syslet med lignende Planer og allerede bragt dem til en vis Modenhed. Der er i og for sig heller intet forunderligt heri: at den jydske Halvø allerede for et Par Aar siden kunde prange med tvende Nationalbank-Filialer, den ene i Nørre-, den anden i Sønderjylland, havde ikke alene ægget de Odense-Købmænd, men selve den fyenske Lokalpatriotisme, som altid er »fiks og aarvaagen«. Man havde længe nok fundet sig i at gøre sine Pengeomsætninger paa den under Datidens Kommunikationsforhold saa yderst besværlige og byrdefulde Maade: over København, oftest ovenikøbet gennem dyre Mellemmænd, som samlede Vekslerne, da en Rejse til Hovedstaden for en mindre Sums Vedkommende overhovedet ikke kunde betale sig. For at dette kunde gøres anderledes, baade billigere og bekvemmere, havde man nu faaet Syn for Sagn. Hvorfor skulde da Fyen længer staa tilbage? Og naar det da ikke lod sig gøre at overvinde Nationalbankens Vrangvillie eller Brist paa Initiativ, saa maatte det komme til at ligge logisk nær for den, der virkelig gav sig til at tænke Sagen igennem, at slutte, ganske som Bierfreund havde gjort det: hvad om vi da søgte at afhjælpe Savnet »ved egne Kræfter«, altsaa prøvede paa at oprette et *selvstændigt* Pengeinstitut i Stedet for den Filialbank, man havde maattet skyde en hvid Pind efter. Derfor er det da ej heller noget Tidens Trolderi, men i Grunden en ret naturlig Ting, at denne Tanke paa een Gang fødtes i trende forskellige Mænds Hjerner, uafhængigt af hverandre. Mærkeligt er det blot, at saa at sige paa een Gang staar de alle Tre paa Spring til ad Offentlighedens Vej at gøre deres Medborgere delagtige i Udførelsen af deres Planer. Derfor virker det saa pudsigt, at disse nu med faa Dages Mellemrum kommer anstigende Trip, Trap, Træsko.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Træskoen var Proprietær E. Lüders' (Blangstedgaard), og han var ubetinget det originaleste Hoved. Men forinden havde Gæstgiver Lacoppidan, Formand for Borgerrepræsentanterne i Svendborg, været paa Færde. Allerede den 2. April, altsaa Femtedagen efter Fremkomsten af den ovenfor gengivne Indbydelse, henvender Bierfreund sig paany gennem »Fyens Stiftstidende« til Offentligheden og meddeler, at han »for nogle Dage siden« havde erfaret, at Lacoppidan agtede ligeledes at indbyde til Oprettelsen af et lignende Institut — men uden dertil at ville knytte noget Forbehold om personlig at skulle udføre sammes Forretninger. Og til denne Efterretning føjede saa Bierfreund: »Ihvorvel det turde synes, som om Sagen vilde lide ved, at to til et og samme Hovedformaal arbejdende Projekter omtrent paa samme Tid fremkomme, saa antager jeg tværtimod (i Fald hin Indbydelse nu ogsaa skulde blive bragt for Publikum), at netop denne Omstændighed vil gavne Sagen, da den vil foranledige en omhyggelig Drøftelse, hvorved det gavnlige ved Institutet vil blive gjort endnu mere indlysende. Paa den anden Side kan det ikke tænkes muligt, at tvende Instituter af denne Art kunde virke gavnligt ved Siden af hinanden, og følgelig maa det ene eller det andet træde tilbage.« Endelig oplyser han, at han nu gennem tvende Odense-Venner er traadt i direkte Forbindelse med Lacoppidan.

De tvende »Odense-Venner« var Indehaverne af det store Kornfirma Ploug & Richardt, som allerede i Forvejen havde erklæret sig rede til at fremlægge Tegningslister for Lacoppidan — hvad der forøvrigt ejendommeligt nok ogsaa viste sig at være Tilfældet med Agent O. B. Suhr i Nyborg.

Den 6. April bringer derpaa Fyens Stiftstidende Lacoppidans Indbydelse til Oprettelsen af et »Laane- og Discontoinstitut for Fyens Stift«. Han oplyser deri, at han allerede for-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

længst har grebet Sagen an paa sin egen Maade ved nemlig at ansøge det danske Cancelli om Tilladelse til at udstede en Indbydelse til Aktietegning i det af ham projekterede Pengeinstitut — og at han nu havde faaet denne Tilladelse, ligesom det var stillet ham i Udsigt, at en eventuel Approbation af en saadan Banks Vedtægter vilde blive taget under velvillig Overvejelse. En saadan Tilladelse havde Bierfreund aldeles ikke tænkt paa at erhverve: betegnende for ham busede han lige paa, naar han havde faaet en saa glimrende Idé, uden at det faldt ham ind, at Myndighederne overhovedet skulde kunne tænkes at ville lægge ham nogen Sten i Vejen — Lacoppidan havde i saa Henseende været forsigtigere og var just herigennem blevet forsinket, saa at Bierfreund fik Forspringet.

Det hedder forøvrigt i Lacoppidans Indbydelse: »Hovedplanen udtaler sig kortelig deri: at den Nytte, som en Filialbank vilde være af for Fyens Stift, er det Hensigten at erstatte ved Oprettelsen af det nu paatænkte Institut, som agtes bygget paa Aktier fra 100 Rbd. Stykket.«

Institutets Virksomhed skulde »bestaa i Vekslers Diskontering, temporære Laan paa Effekter eller mod betryggende Kaution, Køb og Salg af Hamborg-Banco og slige Bankier-Forretninger.«

Institutets Grundfond tænkte han sig sat til ½ Mill. Rbd., og Sædet skulde være i Odense som Fyens Midtpunkt. Saa snart der var teget Aktier for 100,000 Rbd., skulde Selskabet imidlertid anses for at være konstitueret, og Lacoppidan lovede da at ville sammenkalde Aktionærerne, for at de kunde vælge en Komité til Udarbejdelse af Statuterne, paa hvilke der da vilde blive at erhverve kgl. Approbation. Endvidere skulde der ved samme Lejlighed vælges en Bestyrelse — »Institutets Organisation bliver saaledes en Skabelse af Aktionærerne selv.«

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Efter en 8 Dages Tid møder saa sluttelig Proprietær E. Lüders, Blangstedgaard, op med en den 12. April dateret offentlig Henvendelse — »for at forebygge Misforstaaelser m. m., da flere Herrer i den senere Tid har indbudt til Oprettelsen af et Laane- og Disconto-Institut.« Han oplyser, at han i flere Aar har syslet med lignende Planer og tog sig derfor nu »den Frihed at bekendtgøre, at om føje Tid vil en Indbydelse til Oprettelse af en Amortisations-, Disconto- og Laane-Forening for Fyens Stift i Odense udstædes af flere Herrer.«

Formaalet skulde være:

A. Amortisation af Kapitaler,
B. Discontering af Veksler,
C. Med Tiden at gøre direkte Udlaan.

Planens »Hovedmomenter« skitseredes paa følgende Maade:

a. For at blive Medlem af Foreningen maatte man ville *enten* »amortisere« 2,500 Rbd. Kapital eller Summer til større Beløb, men saaledes at Kapitalen altid blev et Multiplum af 2,500 Rbd., ved i en Aarrække at indbetale 2 pCt. p. a., hvortil lagdes Renter og Rentes Rente, til Portionen 2,500 naaedes — eller een Gang for alle indskyde 100 Rbd. eller mere, hvilke Indskud dog kun maatte gaa op med 100.
b. Udlaan skulde kunne ske mod solide Pengeeffekter og med Tiden, naar Foreningens Kræfter tillod det, mod første Prioritet i faste Ejendomme.
c. For at erholde Stemmeret udfordredes et Indskud paa 1,000 Rbd. eller en Tegning af en Kapital paa 5,000 Rbd. til »Amortisation«, og for hver slig en Sum skulde det paagældende Medlem have 1 Stemme.
d. Bestyrelsen, Bogholderen o. s. v. skulde vælges af Medlemmerne.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Henvendelsen sluttede derefter saaledes:

»At slig en Forening vil kunne trives i Fyens Stift, derfor borger den Velstand, som for Tiden hersker, samt lignende Foreningers heldige Fremgang andetsteds.« Han henviser i saa Henseende til et Pengeinstitut i Paris, hvis Interessenter i det sidste Aar havde erholdt 13½ pCt. af deres Penge.

* * *

Saaledes trak nu i Foraaret 1846 alle 3 Heste hver i sin Retning. Heldigvis var den ene af de tre, Lor. Bierfreund, som den praktiske og beslutsomme Natur han var, ret en Handlingens Mand, for hvem selve Planen var det underordnede — hvad det kom an paa var Tingen: at den blev gjort! Derfor maatte nu alle tre Heste spændes sammen for Vognen. Og det Arbejde paatog han sig selv.

Den 16. April kunde »Fyens Stiftstidende« offentliggøre en Dagen i Forvejen dateret ny Indbydelse fra ham, denne Gang til Afholdelse af et *Fællesmøde* om Sagen. Han henviser heri til de tre offentlig fremkomne Projekter og fortsætter derefter: »Foranlediget herved tillader jeg mig for at bidrage mit til selve Sagens Fremme, ved om muligt at fremkalde en Sammensmeltning af disse tre Forslag, at indbyde til en Sammenkomst hos Gæstgiver Strøm i Odense Onsdag den 29. April for ved en omhyggelig Drøftelse at undersøge, hvilken Plan der har Fortrinet.«

»Det vil være indlysende, at vi bør samle Kræfterne for at naa et for hele Provinsen saa vigtigt Maal, og dette kan kun ske, naar man forener sig om at understøtte *eet* af Projekterne.«

Dagen i Forvejen havde netop Repræsentanter fra Købstæderne i hele Stiftet været samlede i Odense for i Forening at drøfte en Række Sager. Her var da ogsaa Spørgsmaalet

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

om Oprettelsen af et Pengeinstitut paa Fyen kommet paa Tale, og Bierfreund kunde nu oplyse, at Sagen ved denne Lejlighed havde vundet udelt Tilslutning. Det gjaldt altsaa blot om at finde den rette Maade, hvorpaa den skulde gribes an og føres ud i Livet.

Allerede Dagen efter, at han havde udstedt sin Indbydelse til Fællesmødet, er han paany ude i Stiftstidenden for at indskærpe, »at der hverken kan eller bør være mere end eet Institut af denne Art.« Men just deri laa en kraftig Opfordring til talrigt Fremmøde, for at der kunde blive truffet en betryggende Afgørelse af, hvilken af de tre Planer der »*alene* bør understøttes«. Han antyder dog, at han meget vel kunde tænke sig en helt ny Plan, som kombinerer de alt foreliggende. Sagen var i sig selv af saa stor Vigtighed for alle Klasser, at de andre Forslagsstillere dog vel med ham maatte være enig om, at ingen burde »for at fremme personlige Interesser fremkalde Opposition mod Sagen«.*) Saaledes vedblev han at holde Jernet varmt til Smedningen, lige indtil denne kunde finde Sted. Allerede ved at stille sig i Spidsen for Fællesmødet havde han desuden sørget for at komme til at svinge med Forhammeren. Og i hvert Fald var alt lagt snildt til Rette, saa at der nu virkelig kunde komme en Afgørelse i Stand — saa man i Stedet for den spredte Fægtning fik en Enhedsfront.

*) Iøvrigt lod han ganske rolig Aktietegningen fortsættes — men meddeler dog den 21. fra Nyborg (Fyens Stiftstidende for 22. April 1846), at under de forhaandenværende Omstændigheder modtoges kun Tegning med det Forbehold, at hvis den berammede Forsamling i Odense skulde give en af de andre Planer Fortrinet, det da stod Tegnerne frit for at træde over til denne og annullere deres Tegning hos ham.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

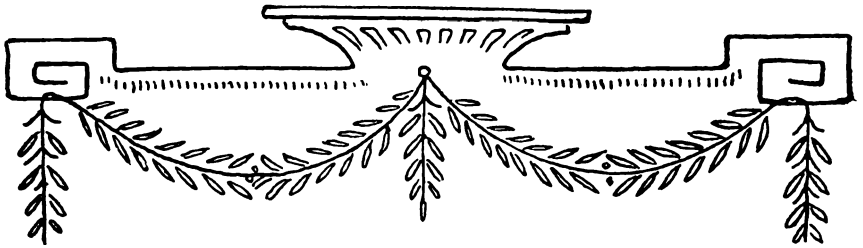

VED Mødet Onsdag den 29. April 1846 var der mødt godt en Snes Personer frem, alle *»gode Borgere og fynske Mænd«*. Ikke mindst var Handelsstanden værdigt repræsenteret.

Bierfreund havde sørget for, at der var Eksemplarer til Stede af de Bladnumre, hvori de tre Projekter havde været offentliggjorte. Som Indbyder indledede han Mødet og betegnede det som sammenkaldt til »at tage under Overvejelse, hvilke hensigtsmæssige Foranstaltninger der kunde være at tage og træffe angaaende Oprettelsen af den i bemeldte (Talerens) Indbydelse projekterede Disconto-Kasse for Fyens Stift, *samt* hvorvidt denne Indretning kunde være at forbinde med de af Proprietær Lüders til Blangstedgaard og Gæstgiver Lacoppidan, Svendborg, foreslaaede Disconto-, Laane- og Amortisationskasser.« Selv fremsatte nu Bierfreund »sine foreløbige og skriftlige Anskuelser om Maaden og Midlerne til Hensigtens bedste Opnaaelse«.

Der udspandt sig derefter en længere Forhandling, hvorved de Tilstedeværende »udvekslede deres Idéer om Sagen«: Jernet glødede, og Smedene var rappe! Værket blev da ogsaa for saa vidt smedet til Ende, saa Mødet sluttede med, at man »med fuldkommen Enstemmighed besluttede at konstituere sig til et Samfund med det Formaal at arbejde og

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

virke didhen, at det i de forskellige Indbydelser foreslaaede Disconto-, Laane- og Amortisations-Institut vorder oprettet for Fyens Stift.«

Det hedder videre ganske pompøst i Stiftelses-Protokollen: »Efter at Selskabet saaledes havde konstitueret sig, begærede Proprietær Lüders Ordet og erklærede, at da hans Hensigt med sin Indbydelse ønskedes forenet med de af d'Hrr. Bierfreund og Lacoppidan annoncerede Planer, og da hans Øjemed i Hovedsagen gaar ud paa ved sine Demonstrationer at bevirke *enten* en Filialbank for Fyens Stift *eller* i Mangel heraf Oprettelsen af det Disconto-, Laane- og Amortisations-Institut, der nu vil blive Genstand for Dagens Forhandlinger, saa traadte han herved tilbage med sit Forslag som en i og for sig bestaaende selvstændig Plan, hvorimod han attraaede den forbundet og sammensluttet med de tvende øvrige Forslage, for saa vidt saadant i Provinsens almindelige Interesse efter nærmere Prøvelse vil findes tjenligt og nyttigt.«

»Lacoppidan for sig og sin Plans Vedkommende tiltraadte denne Erklæring fra Proprietær Lüders.«

Man enedes tilsidst om at nedsætte en Komité — som man den Gang kaldte det — bestaaende af 5 Medlemmer for Købstædernes Vedkommende og 4 Medlemmer for Landboernes Vedkommende, med det Hverv snarest muligt at udarbejde Udkast til de Statuter og Regler, hvorpaa det nye Institut kunde grundes — »hvilket Udkast bør være saa alsidigt omfattende, at den hele Organisation af Institutet derefter lader sig normere, af hvilken Betragtning Komitéen vil have at overveje som ledende Momenter de af de forskellige Prospekter antydede Regler uden dog derfor i sit Arbejde at være indskrænket eller bunden indenfor disse Grænser, men maa derimod have frie Hænder til at levere et saa fuldstæn-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

digt Arbejde, som Komitéen efter egen Erkendelse maatte finde tilstrækkeligt.«

Forsamlingen skred derefter til Valg af denne Komité, og valgte blev:

Købmand Elias B. Muus med 18 Stemmer.
Købmand P. Richardt med 17 Stemmer.
Prokurator S. Hansen med 17 Stemmer.
Købmand Joh. P. Voigt med 16 Stemmer.
Sæbesyder I. G. Valentin med 16 Stemmer.

som Repræsentanter for Købstæderne.

Hvorhos der som Repræsentanter for Landbostanden valgtes:

Proprietær Lüders med 20 Stemmer.
Kammerherre Sehestedt Juul med 19 Stemmer.
Kammerherre Chr. Benzon med 17 Stemmer.
Kammerraad Hillerup med 17 Stemmer.

Endelig blev Bierfreund enstemmigt valgt som Sekretær og Protokolfører.

Det blev overdraget Lüders som den, der havde faaet de fleste Stemmer, at samle Komitéen og sætte den i Virksomhed. — Da ikke alle de valgte Landborepræsentanter var til Stede, blev Proprietær Langkilde, Juulskov, valgt som Suppleant for det Tilfælde, at en af de valgte skulde undslaa sig for at modtage Valget.

Protokollen er undertegnet af følgende 19 Herrer:

Lor. Bierfreund.
Adolf Boesen.
M. T. F. Faber.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

S. Hansen.
C. W. Hansen.
O. E. Jensen.
M. A. Lacoppidan.
E. Lüders.
E. B. Muus.
Joh. Fr. Ortman.
I. Ploug.
P. Richardt.
C. H. Schalburg.
I. F. Stokkebye.
Smitt.
Henr. Teisen.
I. G. Valentin.
Joh. P. Voigt.
I. H. C. Weeke.

Paa Datidens Fyen vejede saa at sige alle disse Navne godt til — det var i sin Slags en virkelig Notabel-Forsamling, der saaledes dannede Stiftermødet.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

BIERFREUND havde taget Mødet med en Trumf, og det var saaledes virkelig lykkedes ham ikke alene at faa alle Heste til at trække samme Vej, men overhovedet at faa et fyldigt og første Klasses Forspand for Vognen. Men som det saa ofte gaar, naar en ny Sag i første Omgang gaar glat fra Haanden: Vanskelighederne melder sig saa blot bagefter.

Det gik nemlig saaledes: da Komitéen var kommet sammen for at tage fat paa Udførelsen af sit Hverv, holdt man sig til en Begyndelse aldeles ikke indenfor dettes Grænser, men optog igen til Drøftelse det almindelige Spørgsmaal, om man burde skride til Oprettelsen af et nyt, selvstændigt Pengeinstitut *eller* se at faa en Nationalbank-Filial i Odense. Egentlig var dette Spørgsmaal jo afgjort af det *»Samfund«*, som havde konstitueret sig den 29. April, men den handlekraftige Begejstring, som havde præget dette Møde, var nu bortdunstet og havde veget Pladsen for en fad og slap Ædruelighed. Overvejelserne resulterede ovenikøbet nu i, »at det i saa Henseende vilde være det ønskeligste, om Nationalbanken vilde etablere en Filial-Bank i Odense«, og et nyt dertil sigtende Forsøg besluttedes iværksat.

Det er ejendommeligt at se, med hvilken Haardnakkethed man fra visse Hold paa Fyen klamrede sig til Tanken om, at

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

det »*egentlige*«, det ene saliggørende paa dette Omraade dog var og blev dette: at faa Nationalbanken til at oprette en Odense-Filial for Stiftet. At det ikke desto mindre i Stedet for, utvivlsomt til samme Stifts store Gavn, blev et selvstændigt Pengeinstitut, skyldes en naadig Skæbne, som Gang paa Gang lod al denne Halsstarrighed løbe Panden mod den faktiske Uigennemførligheds urokkelige Mur.

Saa langt tilbage som til Aaret 1843 kan de første Bestræbelser for at faa en Nationalbank-Filial paa Fyen dateres. Man begyndte straks med til sit Ønskes Opnaaelse at sætte det størst mulige Apparat i Scene: Andragendet blev forsynet med Provinsens bedste Navne som Underskriver, Amtsraadene og Handelslauget i Odense paategnede det med Anbefalinger — og man bevægede Guvernøren, selve Kronprins Frederik, til at indsende det til Kongen. Man motiverede sin Begæring med Henvisning til den høje Diskonto, der maatte erlægges til det Par fyenske Handelshuse, som gav sig af med Veksel-Diskontering — og man antydede fint, at hvis man ikke fik sin Villie, vilde man ty til Stænderforsamlingen i Roeskilde. For Jyllands Vedkommende havde det nemlig hjulpet, da den nørrejydske Stænderforsamling i 1836 havde indgivet en Petition til Kongen om at fremme Etableringen af en Filial i Aarhus: Nationalbanken opgav sin vanlige Trevenhed, og Kontoret blev etableret i 1837. Men paa det her omhandlede Tidspunkt, i 1843, var baade Regeringen og Nationalbanken selv optagne af en Sag, der i Vigtighed langt overskyggede det fyenske Anliggende, nemlig Bankforholdene i Hertugdømmerne. Fra separatistisk Side arbejdedes i disse for Oprettelsen af en Seddelbank for Hertugdømmerne, og netop i 1843 ansøgte Stænderforsamlingen i Itzehoe formelig om Tilladelse hertil for Holstens Vedkommende. Da dette ej alene var et Indgreb i Nationalbankens Seddeludstedelses-Monopol,

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

der omfattede hele Monarchiet, men ogsaa havde sine *politiske* Betænkeligheder, drev man paa for at faa lagt en Filial af Nationalbanken i Flensborg. Kgl. Approbation herpaa var alt blevet givet i Juli 1840, men først maatte Vekselretten dernede ordnes, hvad omsider lykkedes ved en i August 1843 udstedt Vekselanordning for Flensborg Stad, hvorefter Aaret efter Filialen omsider kunde aabnes (1. Maj 1844). Men medens alt dette stod paa, var der ret naturlig ingen Tid og Lyst tilovers til at fordybe sig i det fyenske Filial-Ønske: Kongen henviste, ganske korrekt, Andragendet til Nationalbanken, som afslog »for Tiden« at kunne imødekomme det — urimeligt var det just heller ikke, at Banken nu først vilde se, hvor mange af dens Midler den sønderjydske Afdeling vilde lægge Beslag paa.

Man gav imidlertid ingenlunde tabt paa Fyen, men gentog allerede Aaret efter sin Anmodning — da var imidlertid Nationalbanken beskæftiget med Forberedelserne til at optage sine Sedlers Indløsning (det skete, som bekendt, 5. Maj 1845), og dens Styrelse havde derfor vigtigere Ting i Hovedet — end at tænke paa nye Filialer.

Ved Overgangen til Sedlernes Indløselighed blev imidlertid Bankens Aktions-Radius gjort kortere, medens omvendt Kravene paa Bankens Midler voksede. Danmark havde i 1845 en rig Høst, medens rundt om andre Kornlande havde Misvækst, og Landets Kornudførsel blev derfor baade livlig og lønnende. Betalingen erlagdes som oftest i Banco-Veksler, der trasseredes herhjemmefra paa de Hamborg'ske Forbindelser, og disse Tratter diskonteredes saa i Nationalbanken. Denne Diskontering kunde det nu ret selvfølgelig ikke gaa an at standse — saa meget mindre som Diskontoen i Hamborg den Gang var overdreven høj —, Banken maatte derfor paa den ene Side, i Strid med sine Dækningsregler, benytte Metalfondets Sølvmønt, paa den anden Side afvise saa at sige alle danske

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Veksler, selv om de stammede fra de mest ansete Handelshuse. Da Privatdiskontoen for Daler-Tratter under disse Omstændigheder gik op paa indtil 16 pCt., vil man forstaa, at der rundt om i Landet, og da selvfølgelig ogsaa paa Fyen, følte heftig Trang til at faa Adgang til Bankmidler — de Daler-Veksler, som i Efteraaret 1845 allernaadigst diskonteredes i Nationalbanken, blev det ovenikøbet til 4 pCt., hvorimod rigtignok Diskontoen for Banco-Vekslerne holdtes paa Højde med Diskontoen i Hamborg, der netop var stærkt afficeret af den Krise, som just da hærgede Elbstaden, ja, undertiden endog helt oppe paa 8 pCt. — og for at ikke Hamborger Huse skulde kunne se deres Fordel ved at diskontere i København, maatte derfor Raten her holdes ens med Hamborgs.

Denne uheldige Stramning af vort indenlandske Pengemarked aabnede baade Forretningsverdenens og Nationalbankens Øjne for, at den udækkede Seddelmængde maatte forøges, saa at Financieringen af Landets Eksport ikke paany skulde hæmmes af rent banktekniske Vanskeligheder. Igennem hele 1846 drøftedes dette Spørgsmaal særdeles ivrigt — og samme Aars Høst gentog hele Situationen fra Efteraaret 1845 sig, saaledes at gennemsnitlig kun en Trediedel af Diskonterings-Begæringerne honoreredes, Resten af Vekslerne maatte Købmændene selv tage i Portefeuille. Først 4. Juni 1847 udvidedes Seddeludstedelses-Retten fra at omfatte $16^1/_2$ Mill. Rdl. til 20 Mill. Rdl.

Det vil af det her skildrede fremgaa, at ligesaa naturligt det kunde være for de fyenske Købmænd netop i 1846 at virke for en grundig Forbedring af deres Diskonterings-Kredit og da som Middel hertil bl. a. ogsaa at forny deres Ansøgning om en Odense-Filial, ligesaa vanskelig var Nationalbanken stillet heroverfor: den havde selv i Hovedkontoret over-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

maade god Brug for alle sine Midler og ingen Anelse om, hvorledes den ovenikøbet skulde skaffe ekstra Penge til specielt at tilfredsstille det fyenske Laanebegær.

Til Trods herfor blev der nu paany spillet ud til Nationalbanken: en ny Ansøgning indgaves — og derefter laa i dens Haand Afgørelsen af, hvorvidt Fyen skulde have sit eget selvstændige Pengeinstitut eller ikke. Det er da paa en Maade Nationalbankens Fortjeneste, at Fyens Disconto Kasse blev oprettet — den svarede nemlig endnu en Gang Nej (under 19. Juni) og satte derved det skabte Starterapparat ganske automatisk i Bevægelse. Betegnende i saa Henseende hedder det i Komitéens Offentliggørelse af Nationalbankens Afslag den 24. Juni, at »da Nationalbanken i sin Svarskrivelse har afslaaet Begæringen om en Filial, saa vil ovennævnte Disconto-, Amortisations- og Laaneinstitut *nu være at sætte i Virksomhed*« — og da ret naturligt: »paa det Grundlag, som i Komitéens under 23. Maj d. A. udarbejdede og offentliggjorte Udkast er antydet og med de Modifikationer, som Generalforsamlingen nærmere maatte bestemme.«

Efter at Komitéen nemlig havde fastslaaet som principielt: at en Nationalbank-Filial paany skulde søges oprettet, tog man derefter fat paa sin virkelige Opgave: at trække Linierne op for et selvstændigt Pengeinstituts eventuelle Organisation, idet man efter det hidtil forefaldne maatte regne med Muligheden af at faa et Nej. Man udarbejdede et Forslag til Love for »en saadan ny Indretning« og fik det færdigt til Offentliggørelse den 23. Maj. I Indledningen betones Udkastets hypotetiske Karakter: den hele Komité ansaa det for det bedste, om Nationalbanken nu kunde bevæges til at opfylde Stiftets Ønske »til Afhjælpning af en længe følt Trang«; forsaavidt dette ikke maatte blive Tilfældet, var man »kommen til den Overbevisning, at Køb og Salg af Veksler og dermed

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

beslægtede Diskonto-Forretninger hovedsagelig vil være det virksomste Middel til Institutets Fremme.«

Formaalet maatte derefter blive: at give Enhver Lejlighed til ved Indskud i Institutets Kasse at forøge og frugtbargøre opsamlede mindre og større Summer tildels ved Benyttelse af Amortisationsprincippet. — Her møder vi da første Gang en klar og tydelig Erkendelse af, at en Banks Virkemidler først og fremmest maa komme til at bestaa af *Indskud*, og at dens Aktiekapital (henholdsvis »Egenkapital«) ikke mindst skal tjene til Sikkerhed for Indskyderne, saa at disse med Tryghed kan betro Institutet deres Midler og stole paa dets Likviditet. Selvfølgelig vil denne ikke mindre bero paa de indskudte Midlers (og Aktiekapitalens) *Anbringelsesmaade* — men i saa Henseende havde man ogsaa i Komitéen Øje for, at Køb og Salg af fremmed Valuta og Diskontering af Veksler med kortere Løbetid var den nærmest liggende. Udlaan i fast Ejendom henvises derfor ogsaa til en fjernere Fremtid, naar Institutet var ganske anderledes funderet, end der foreløbig i lang Tid kunde blive Tale om.

Medens Komitéen saaledes aabenbart rummede bankteknisk Forstaaelse, kunde det dog paa den anden Side ikke undgaas, at dens Arbejde blev stærkt præget af Lüders' særlige Idéer. »Grundfondet« foresloges nemlig at skulle tilvejebringes paa følgende 3 Maader:

a. En Aktiekapital, der bestemtes til 100,000 Rdl. i Kontanter, og som søgtes tilvejebragt ved Aktier fra 100 Rdl., udstedte enten paa Navn eller Ihændehaver. »Naar nævnte Sum er fuldstændig, ophører videre Tegning, og Selskabet begynder sin Virksomhed.«

b. Ved »Anmeldelse« af en Kapital indtil 200,000 Rdl. i Portioner af 1,000 Rdl. »til Amortisation«. Ved »Amortisation«

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

(i denne Forbindelse ɔ: i Lüdersk Forstand) forstodes »en overtagen Forpligtelse at indbetale i Selskabets Kasse to eller om ønskes flere Procent p. a., ved hvilken Indbetaling, med Tillæg af Rente og Renters Rente *i Forhold til det Udbytte, Institutet giver,* Indskyderne i kort Tid danne sig (ɔ: opspare) den anmeldte Sum til virkelig Kapital.«

c. Endvidere ved »Anmeldelse« af en Kapital paa andre 200,000 Rdl. »til Amortisation« i Portioner paa 1000 Rdl., der indbetales i Rater paa mindst 10 Rdl. om Aaret og — i Stedet for Andel i Udbyttet — garanteres en fast Indskudsrente af 4 pCt. p. a., saalænge Institutet er i Virksomhed.

Den opsparede Kapital skulde da efter 3 Maaneders Opsigelse kunne erholdes udbetalt.

Amortisations-Indbetalingerne skulde ske i de 2 halvaarlige Terminer, medens Renten dog først blev at beregne pr. 1. Juli og pr. 1. Januar.

Amortisations-Interessenterne under b. skulde nyde samme Udbytte som Aktionærerne, dog at dette Udbytte i Forhold til de indskudte Summer tillagdes den indbetalte Kapital.

d. »Under Bestyrelsens Virksomhed henhører Modtagelsen af deponerede Penge i runde Summer, der kunne gaa op med 50, dog ikke under 100 Rdl. ad Gangen og ikke paa kortere Tid end 2 Maaneder.«

I Tilfælde af Aktiekapitalens Udvidelse skulde Aktionærerne have Fortrinsret til Tegning af de nye Aktier pro rata — Amortisations-Interessenterne derimod kun til den halve Andel af deres til den Tid gjorte Indskud.

Der skulde af Generalforsamlingen vælges 20 Repræsentanter og 5 Direktører, alle Medlemmer af Selskabet; de 10 Repræsentanter skulde være for Købstæderne og de 10 for Landboklassen. — »Repræsentanterne skulde forestille hele

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Aktieselskabet og have Overtilsyn med Institutet og dets Anliggender.« — Endelig skulde Repræsentantskabet vælge tvende kontrollerende Medlemmer, som tillige var Revisorer. Direktørerne skulde vælges af Repræsentantskabet og afgaa efter Lodtrækning. De skulde udføre de daglige og løbende Forretninger og forvalte Institutets Penge og Midler.

Af Overskudet skulde der først fordeles 4 pCt. til Interessenterne af disses Indskud, derpaa en halv Procent til Dannelsen af et Reservefond (indtil det blev en Tiendedel af Grundfondet). Af det overskydende skulde Direktørerne lønnes, foreløbig dog kun med højst 400 Rdl. hver.

* * *

Det var altsaa disse Vedtægter, paa Grundlag af hvilke det nye Institut, efter den en Gang under 23. Maj tagne Bestemmelse, nu vilde »være at sætte i Virksomhed«.

I den Anledning indkaldte i »Fyens Stiftstidende« for 25. Juni Komitéen til »en almindelig Samling paa Odense Raadhus Tirsdag den 30. Juni Kl. 10«, og ikke alene Deltagerne i det oprindelige Stiftermøde indbødes, men »alle og enhver af vore Medborgere i og udenfor Odense af alle Stænder, der interesserer sig for denne almennyttige Sags Fremme.«

Paa dette Møde blev Udkastet gennemgaaet Punkt for Punkt, og det paalagdes Komitéen at indføje de vedtagne, forøvrigt ikke betydelige Ændringer. Man bestemte sig til at forrente Indskud paa længere Tid (15, senere 12 Maaneder) med $3^1/_2$ pCt. p. a. — hvormed man, som Bierfreund senere oplyser, havde for Øje, at da Fyens Stifts Sparekasse kun gav 3 pCt. ÷ $^1/_2$ pCt. i Skriverpenge og dog samlede betydelige Kapitaler, maatte en Rente af $3^1/_2$ pCt. paaregnes straks og let at drage Midler til det nye Pengeinstitut. Dernæst enedes man enstemmigt om snarest at »foranstalte en offentlig Indbydelse

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

til *Aktietegning* over hele Stiftet og sammes Købstæder, saaledes at Aktionærerne tilforbindes paa nærmere Anfordring, naar Repræsentation og Direktion nærmere er valgt, at indbetale 5 pCt. i Institutets Kasse af, hvad i kontante Indskud skal erlægges og Resten anstundende December Termin, ligesom bemeldte Komité blev overdraget, naar Aktietegningen er kompletteret, da at foranstalte en Generalforsamling afholdt til Valg af Repræsentanter, saavel som til midlertidig at iværksætte, hvad der indtil saadant Valg har fundet Sted, maatte eragtes fornødent til Institutets Tarv og Fremme. Sluttelig bemærkes endnu, at det i Indbydelsen vil blive at antyde, at de Aktionærer, som ikke i December Termin indbetale Resten af den kontante Summa, de have at erlægge, derved forbryde de allerede erlagte 5 pCt., som da er Institutet hjemfaldne.«

»Endelig blev det bemærket, at en Del Personer af forskellige Stænder dels inden-, dels udenbys vel havde deltaget i Forhandlingerne og navnlig i Diskussionen om Lovudkastet, men at de formedelst den lange Tid, Mødet havde medtaget, havde forladt Forsamlingen inden Protokollens Slutning.«

Der blev nemlig kun 7 Herrer tilbage, som underskrev Protokollen!! — — —

Aktietegningen aabnedes dernæst overalt paa Fyen den 31. Juli — og altsaa saaledes at man kunde indskyde Kapital paa de ovennævnte i Komitéens Lovudkast fastsatte og af Forsamlingen godkendte trende Maader. Maalet var at faa indbetalt 100,000 Rdl. i Kontant-Aktier fra 100 Rdl. pr. Aktie samt at faa anmeldt »til Amortisation«, ɔ: i Overensstemmelse med Lüders' Plan (altsaa som en Slags Sparekasseforsikring), en Kapital paa tilsammen 400,000 Rdl.

Nu gjaldt det altsaa om, hvorvidt der virkelig var Sangbund for det nye Foretagende — Overvejelsernes og For-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

beredelsernes Tid var forbi: det skulde nu vise sig, om den saa sikkert forventede Tilslutning belagdes med Kontanter.

Hermed viste det sig imidlertid at knibe overmaade meget. Tegningen gik kun saare trægt og langsomt, især skortede det paa Tilbøjelighed til at tegne Kontant-Aktierne, som jo unægtelig var det vigtigste. Da man gjorde op den 12. November, var der af disse sidste kun tegnet for 31,200 Rdl. — dernæst paa de tvende »Amortisations«-Maader henholdsvis 214,000 og 64,000 — altsaa tilsammen 309,200 Rdl., hvoraf altsaa kun ca. $^1/_3$ som egentlige kontante Aktieindskud.

Den nævnte Dato holdt man da et nyt Møde i Odense Raadhussal, hvor 23 Aktietegnere og Anmeldere var kommet personlig til Stede. Situationen var for saa vidt kritisk, som ingen kunde nægte, at Tilslutningen kun var ringe og under al Forventning. Man diskuterede derfor længe, »om Institutet skulde gennemføre sin Plan og sin intenderede Virksomhed, *uanset* at de skete Indtegninger tildels endnu ej have naaet de i Lovene betegnede Summer.« Men atter viste den gode Aand fra 29. April sig at være til Stede, saa at det til sidst kunde konstateres som Forsamlingens Anskuelse, at Institutets »Øjemed fremdeles burde fremmes og gennemføres, idet man dog derhos erkendte en Ret for de Aktionærer, som ikke var mødte, til at træde tilbage, for saa vidt de ikke bifaldt denne Beslutning — hvilken Ret formenes at tilkomme dem paa Grundlag af, at, som foran bemærket, den lovbestemte Grundfond endnu ikke fuldt er subskriberet.« Det besluttedes derfor, at Komitéen skulde udstede »en behørig Bekendtgørelse herom i begge Stiftsaviser«, hvori der sattes Frist for Erklæring om Tilbagetræden til 21. November.

Man vedtog endelig at holde ny Generalforsamling om 14 Dage for at vælge Repræsentanter.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

»Da det,« hedder det videre i Protokollen, »noksom havde vist sig, at Deltagerne især havde foretrukket det under b. (jfr. Side 56—57) omhandlede Fond af Rdl. 200,000,« medens Anmeldelser under c. kun havde fundet Sted i ringe Omfang, besluttede man at aabne Indtegning til begge disse Fonds til ialt 500,000 Rdl., saaledes at det stod enhver frit, indenfor Grænserne af denne halve Million, at tegne sig efter Forgodtbefindende enten under b. eller c.

Indtegningen skulde staa aaben til *Generalforsamlingen*, som fastsattes til *26. November*.

Paa denne valgtes som Repræsentanter:

For Købstæderne:

Agent Bruun, Assens	med	136 St.
Prokurator S. Hansen	—	128 —
Kammerjunker Lüttichau	—	145 —
Købmand H. C. Nielsen	—	116 —
Købmand Elias B. Muus	—	145 —
Konsul I. Ploug, Faaborg	—	128 —
Købmand P. Richardt	—	128 —
Sæbesyder I. G. Valentin	—	137 —
Købmand I. P. Voigt	—	128 —
Agent O. B. Suhr, Nyborg	—	128 —

For Landbostanden:

Kammerherre Sehestedt Juul	med	149 St.
Kammerherre Benzon	—	149 —
Proprietær Lüders	—	141 —
Proprietær Berg, Skovsboe	—	140 —
Proprietær Langkilde, Juulskov	—	143 —

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Justitsraad Lange, Ørbæklunde	med	132 St.
Proprietær Hansen, Løgismose	—	98 —
Jægermester Sehested, Broholm	—	139 —
Gaardmand Hans Nielsen, Ejby	—	74 —
Gaardmand Rasmus Nielsen, Svanninge	—	116 —

Suppleanter:

Justitsraad Bekker	med	103 St.
Overkrigskommissær Köbke	—	101 —
Dr. med. Esbensen	—	86 —
Købmand P. Rasmussen	—	90 —
Cand. phil. C. Voigt	—	95 —
Proprietær Petersen, Christiansdal	—	105 —
Forvalter Friis, Juelsberg	—	104 —
Gaardmand Christen Madsen, Sandh. Lyndelse	—	100 —
Pastor Rohmann, Rønninge	—	107 —
Justitsraad Lindegaard, Lykkesholm	—	67 —

Sluttelig vedtoges det fremdeles at holde »Kontantindskuds-Afdelingen« aaben for Tegning »indtil videre«. Det kan allerede her meddeles, at det fulde Beløb 100,000 Rdl. omsider blev naaet den 26. Januar 1847, paa hvilken Dato Tegningen endelig sluttedes.

Efter at det nye Aktieselskab havde faaet valgt sine Repræsentanter (og derved sin Bestyrelse) og saaledes omsider var bragt i gyldig Form, stod endnu tilbage at vælge *Direktionen*, hvad der netop var Repræsentanternes Hverv. Dette skete paa det første Repræsentantskabsmøde Mandagen den

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

7. December 1846. Efter at først Repræsentantskabet havde konstitueret sig selv ved at vælge en Formand, som blev Kammerherre C. Sehestedt Juul, udpegedes følgende Herrer til Direktører:

Sæbesyder Valentin,
Justitsraad Wegener,
Købmand Elias B. Muus,
Købmand J. P. Voigt og
Proprietær E. Lüders.

Som Suppleanter for disse valgtes:

Købmand P. Rasmussen og
Købmand P. Richardt.

Til Medlemmer af Kontrolkomitéen valgtes Kammerjunker Lüttichau og Kammerherre Benzon.

Det kan endnu i denne Sammenhæng tilføjes, at paa et følgende Møde den 4. Januar 1847 valgtes Kammerjunker Lüttichau til Viceformand (altsaa til Suppleant for Formanden). Ved denne Sammenkomst bestemtes endvidere Gagen for Bogholderen paa Forslag af Direktionen til 400 Rdl. med Tilføjelse af, »at denne Gagering ikkun anvendes for et Aar«. Bogholderen blev Lor. Bierfreund — dette betragtedes som en Selvfølge fra alle Sider.

Foreløbigt Lokale havde man sikret sig i Brændevinsbrænder og Blomsterfabrikant Petersens Gaard paa det store Torv — og her aabnede Banken Tirsdagen den 15. December 1846 sit »Contoir«. I de første Dage var det dog blot for fra Kl. 11 til Kl. 1 at modtage Indbetalinger af de kontante Aktiesummer og Indskudene paa Amortisationsbeløbene, ligesom man selvfølgelig kunde tegne sig for nye Aktier. Først op ved

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Juletid begyndte man at modtage Indskud (Deposita), hvilke dog kun forrentedes med højeste Rentesats ($3^1/_2$ pCt.), naar de indestod 15 Maaneder (kort efter forandret til 1 Aar). I Følge det paa Repræsentantskabsmødet den 4. Januar 1847 vedtagne »Regulativ« holdtes derefter Kontoret aabent fra Kl. 9 til Kl. 12 paa Søgnedage og om Lørdagen fra Kl. 12 til Kl. 2, i hvilke Timer mindst 3 af Direktørerne skulde være personlig til Stede. Desuden kunde Veksler indleveres til Diskontering Tirsdag og Lørdag mellem Kl. 4 og Kl. 7, ved hvilken Lejlighed ogsaa mindst 3 Direktører maatte være personlig til Stede.

Ved det nævnte Regulativ fastsloges det, at selve Bankvirksomheden indtil videre kun skulde bestaa i Køb, Salg og Diskontering af Veksler.

Det skal endnu som Kuriosum fortælles, hvorledes det sluttelig gik *Filialbank*-Planen.

Til Trods for Nationalbankens fornyede Afslag under 19. Juni 1846 og Fyens Disconto Kasses Stiftelse vedblev dog denne Idé at spøge rundt i ansete Odense-Borgeres Hjerner — og ved Maanedsskiftet Oktober/November ser vi da en Deputation hos Kongen i denne Anledning. Den bestod af Købmændene Starup og Richardt(!) samt Redaktør for Fyens Avis Ove Thomsen »paa Grundejernes Vegne«, og der indleveres en Petition, hvori der dog ikke alene andrages om Oprettelse af en Nationalbank-Filial, men tillige om Forøgelse af Bankens Seddelmasse. Dette viste alsaa, at man i den paagældende Fløj af Odense Borgerskab virkelig havde *fulgt med!*

Med sædvanlig Korrekthed henviste Kongen Andragendet til Nationalbanken, som derpaa i 1847 endelig — besluttede sig

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

til at efterkomme »Ønsket«. Altsaa nu, da Disconto Kassen *var* bleven indrettet og i fuld Gang! Det er altsaa fuldkommen som i Offenbachiaden »Røverne«, hvor Carabinierne synger:

»Vor Styrke ligger netop i
at komme, naar alt er forbi!«

Den 13. Marts 1848 blev der givet kgl. Resolution paa Odense-Filialens Oprettelse — saa kom Krigen og bortvejrede blandt saa mange andre Fredens Forehavender ogsaa dette!

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

HVEM var egentlig denne Bierfreund, som det paa den ovenfor skildrede Vis var lykkedes at føre sin nye, dristige Plan igennem og faa sig selv placeret som Drivkraften i det nye Institut? Spørgsmaalet vilde ligefrem forbavse Alle og Enhver i Odense, som blot kan huske en knap Menneskealder tilbage, thi da havde alt længe Bierfreund været en af Odenses Matadorer, en Forgrundsfigur i hele Byens offentlige Liv. Paa Højdepunktet af sin Livsbane virkede han nærmest som en Bulderbasse, for hvem purunge Mennesker gerne veg sky til Side — en velvoksen, bredbringet Skikkelse med firkantede Skuldre, hele Brystet bugnende af Hvidt fra Slipset under Hagen til midt paa Maven. Alt var overhovedet stort paa ham: Krop, Lemmer, Hovede. I det bare Ansigt lyste et Par vagtsomme Øjne, og Mundpartiet var fyldigt og udtryksfuldt. Man siger, at dette røber Handlekraft, og her slog det til. Han havde en mægtig Villie, en ukuelig Virketrang, ja, ligefrem en Uro i Blodet, som stadig drev ham frem mod ny Gerning, ny Foretagsomhed. Man vilde vel endog have kaldt ham rastløs, hvis ikke hans Handlekraft og Lyst til ny Bedrift stadig var holdt i Tømme af den Værdighed, han bar til Skue. Samtidig med, at han altid følte sig kaldet til at være Førstemand, vidste han nemlig fuldt vel, at dette kræver en vis Holdning og Anstand. Og han naaede da ogsaa efterhaanden at blive en af de Fø-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

rende i sin Stad, var længe et fremragende og initiativrigt Medlem af Byens Kommunalbestyrelse, var endvidere i en lang Aarrække ej alene Formand for Handelsforeningen, men ogsaa for den Industriforening, til hvis Oprettelse Stødet udgik fra den fyenske Industriudstilling i 1858 og det dertil knyttede Industrimøde, begge ligeledes en Frugt af hans Initiativ. Stort har han gavnet sin By: ham tilkommer saaledes en ikke ringe Del af Æren for Handelsforeningens Fortjenester af Odense Kanals Uddybning med den efterfølgende Etablering af regelmæssig Dampskibsfart paa England — og allerede forinden havde han været Sjælen i den Bevægelse, som skaffede Byen Nyborg-Strib Banen, længe før det efter den oprindelige Plan for den jydsk-fyenske Stambane var paatænkt. Men ogsaa for den samlede d a n s k e Handelsstand fik Bierfreund, Tietgens gode Ven og trofaste Vaabendrager, i Tidens Løb udrettet et stort Arbejde, ikke mindst ved i Begyndelsen af Firserne at give Stødet til Købmandsorganisationernes Sammensmeltning i Handelsmødet. Nævnes skal endelig, at han ogsaa var Medstifter af Kreditforeningen af Grundejere i Fyens Stift og i lang Tid dens Formand.

Kunde man i 1846 antage eller blot ane, at der laa en saa daadrig Fremtid for ham, at han vilde blive sin By, sin Stand, sit Stift en saa samfundsnyttig Borger? Da han den 28. Marts 1846 møder op som Privatmand med sin Indbydelse til at danne Fyens Disconto Kasse, var han kun 29 Aar, havde allerede et højst omtumlet Liv bag sig og var Aaret i Forvejen brudt sammen som Forretningsmand. Han blev født i København 1817, var Søn af daværende Kaptajn ved Kastelsjægerne, senere Borgmester i Holbæk og senest i Nyborg, Frederik Ludvig Bierfreund. Han var af den Slags Drenge, som hin Tids Forældre sendte til Søs, naar de var blevet konfirmerede — for at dæmpe deres vilde Vovemod og lade dem lære,

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

at Friluftslivet og Udenlandsfærden havde mere med haardt Slid, ussel Kost, Savn og Kulde at gøre end med Eventyr og sælsomme Oplevelser. Lorents betakkede sig da ogsaa for at fortsætte dette Liv, som navnlig ved sin Ensformighed — man huske, det var i Sejlskibenes Tid — kedede og trættede ham. Saa blev han sendt til Holbæk i Købmandslære, fik derpaa Ansættelse først i Altona og saa i Hull og havde altsaa set sig om i Verden og lært noget, var netop alt andet end en Hjemmefødning, da han i 1843 etablerede sig som Købmand i Nyborg. Da ramte ham hans Livs store Slag, idet Begivenheder, hvorover han ikke var Herre, tvang ham til at give op i 1845. Han opnaaede dog en Akkord med sine Kreditorer paa et halvt Hundrede Procent og begyndte straks forfra med hele det Arbejdsmod, den Ihærdighed og Ufortrødenhed, som var hans Væsens ypperste Egenskaber. Hans Ærgerrighed var nu saa at sige udelukkende rettet paa at faa betalt sine Kreditorer fuldtud, saa at han med Sandhed kunde sige, at han havde svaret Enhver sit — et Maal, som det ogsaa lykkedes ham at naa i 1857, hvorved han oplevede, hvad han selv senere Gang paa Gang har betegnet som »den lykkeligste Dag« i sit Liv.

Men i 1846 stod han altsaa med det friske Nederlag i Ryggen og lige i Begyndelsen af sin nye Opgaves Løsning. Og saa var det just, han fik den glimrende Idé, at Tiden maatte anses moden for Starten af et selvstændigt Bankinstitut for Fyens Stift — og kunde han virkelig faa dette sat igennem og selv blive Manden i et saadant nyt Foretagende, saa vilde hans Livsvej atter føre *opad*. Og her kom nu hans Umiddelbarhed ham til Hjælp, hans naive Tro baade paa sig selv og sine Medmennesker. Man behøvede dog vel blot paa klar og anskuelig Vis at udvikle en saa naturlig og med Tidens Trang stemmende Plan som den, han havde fattet, offentligt for sine Medborgere, saa maatte det da gaa op for enhver forstandig

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Læser, at Tidspunktets Belejlighed netop krævede en saadan Plans Gennemførelse, at Bierfreund var en ny Columbus med Ægget. Det var jo *Sagen*, det gjaldt, og den var jo soleklar, saa maatte det vel være ligegyldigt, om det var en fornylig falleret Købmand fra en Udkant paa Fyen, som bragte den frem — og ovenikøbet straks paa Forhaand meldte sig selv som den, der var kaldet til at føre Foretagendet praktisk igennem!

Det er dette troskyldige Vovemod, denne naive Tro paa Ords Indflydelse og Argumenters Magt, som tydeligst viser, hvilken Aladdin-Natur der egentlig var i Lor. Bierfreund. Naar man ser til Bunds i det hele, hvad var det saa egentlig, han krævede: at de gode, fyenske Forretningsmænd skulde lave en ny Bank ved Siden af selve Nationalbanken, den hidtil ubestridt eneste og eneraadige Bank i hele Riget, og betro dette nye Pengeinstitut til ham, *for at* — og ingenlunde alene: saa at — *han* kunde faa ny og storartet Lejlighed til at vise, hvilken Pokkers Fyr han til Trods for sine Uheld dog i Grunden var.

Men se, det er denne Aladdins-Dristighed, som belønner sig her som altid. Og faar de saakaldte kloge Hoveder og Forsigtigpeterne til at slaa Følge, fordi de uvilkaarlig smittes af denne lyse Frejdighed, af denne betagende Selvfølgelighed.

Aladdins-Heldet bestod netop i, at han kom først, medens samtidig paa andre Hold ganske lignende Planer var i Gære. Derved fik Publikum just det Indtryk, at det her blot drejede sig om Noget, som i Grunden *alle* var enige om, og som det derfor nu kun gjaldt om snarest at faa ud i Livet. Og atter maa man da beundre den Raadsnarhed og Handlekraft, hvormed han udnytter Heldet, gør sig til Herre over den saaledes skabte Situation og faar denne gjort til Springbrædt for sig selv. I al sin Simpelhed et Mesterstykke!

Men intet Øjeblik maa man glemme, at denne Mand med sin medfødte Kommandonatur, der endte som en Bulder-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

basse, i Kraft af denne Væsensejendommelighed netop ogsaa som Yngling maa have haft den naturlige Myndighed, den ukuelige Selvtillid i sin Optræden, som ved ligefrem at udstraale fra sin Mand avler Tillid hos *Tilhørerne*, vinder dem, overbeviser dem, indgyder dem Tro, Haab og Begejstring.

* * *

Medens af de oprindelige trende Stiftere Lacoppidan i sidste Omgang saa at sige trængtes helt ud, beholdt Lüders et vist Tag i Foretagendet. Vel blev dettes Organisation væsentlig overensstemmende med den oprindelige Bierfreund'ske Plan, men i nogen Maade lykkedes det ogsaa Lüders at sætte sit Præg derpaa — og dette holdt sig i den første Snes Aar af Bankens Levetid. Man tør heller ikke benægte, at denne snurrige Idé — med efterhaanden ved smaa Indbetalinger at spare sig op til at blive Aktionær — havde en vis Succès til at begynde med og derved gav Banken Virkemidler i Hænde. Men Idéen var just ikke egentlig *bankmæssig* og maatte allerede derfor ganske naturligt efterhaanden udleve sig selv.

Lüders var et snildt Hoved og et originalt Menneske. Han var af slesvig-holstensk Æt og var pudsigt nok ligesom Bierfreund begyndt med i en ganske ung Alder at fare til Søs. Hos dem begge blev der tilbage en vis Djærvhed i Væsen og Udtryksmaade, som det nu engang sømmer sig for en Søulk. Lüders blev imidlertid saa ked af at sejle, at han Resten af sit Liv holdt sig til Jorden i alleregentligste Forstand. Han lærte Landbrug hos en Broder i Holsten, hvor netop den Gang Agerdyrkningen stod teknisk højt, og var derfor grundig inde i at drive Landbrug, da han i 1822 købte Blangstedgaard ved Odense. Han satte denne Ejendoms Jorder i fortrinlig Kultur og blev saaledes en Foregangsmand i saa Henseende paa Fyen:

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

indførte Helbrak, Mergling, Reolpløjning, hentede Marskkøer og Anglerkvæg til sine Besætninger.

Ved den Anseelse, han derved vandt blandt sine Standsfæller, maatte ogsaa hans Indtræden i Direktionen for Fyens Disconto Kasse mægtigt gavne denne i Folks Omdømme. Desværre kom Institutet kun i faa Aar til at nyde godt af hans Omsigt og gode Ry, idet han udtraadte 1847.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DAR Daaden for Bierfreunds Vedkommende stor, naar henses til hans daværende sociale Position og Planens Dristighed, saa var til Gengæld det nyskabte Foretagende yderst beskedent. Det var selv for Datiden kun meget smaa Forhold til at begynde med. Da man ret var kommet i Gang, havde man kun en Aktiekapital af ialt 143,660 Rdl. (118,000 Rdl. i Kontant-Aktier og 25,660 Rdl. i Amortisations-Indskud), og i Indlaan fik man det første halve Aar (til 30. Juni 1847) 65,108 Rdl. Man diskonterede hermed 506 Veksler og gjorde en samlet Omsætning i denne korte Tid paa 616,000 Rdl., hvorpaa indtjentes Netto 3,382 Rdl. Dette Overskud fordeltes saaledes, at Aktionærerne fik $5^1/_2$ pCt. i Udbytte (2,946 Rdl.), hvorefter der blev 435 Rdl. tilbage til Reservefondet. I Følge Lovene skulde imidlertid Amortisations-Interessenterne til dette Fond straks og forud i December Termin 1846 indbetale henholdsvis $^1/_2$ og $^1/_4$ pCt., og pr. 30. Juni 1847 udgjorde herefter Reservefondets samlede Sum 2,188 Rdl.

I de nærmest følgende Aar viste det sig i en forbavsende Fart, hvor rigtigt Bierfreund havde set, og hvor vel man havde gjort ved at vove sig til Bankens Dannelse. Omsætningen voksede til

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

2,4	Mill.	Rdl.	i	Bankaaret	1.	Juli	1848—30. Juni	1849
3,3	Mill.	Rdl.	i	—	1.	—	1851—30. —	1852
4	Mill.	Rdl.	i	—	1.	—	1854—30. —	1855
4,8	Mill.	Rdl.	i	—	1.	—	1855—30. —	1856
6	Mill.	Rdl.	i	—	1.	—	1856—30. —	1857

Men Bankens Indlaan var da ogsaa gaaet rask frem. Efter de beskedne 65,000 Rdl., som var naaet i første Halvaar, kom man efter blot et Par Aars Forløb op paa en Trediedel Million, i Bankaaret 1. Juli 1853—30. Juni 1854 til noget over en halv Million og derpaa videre til

756,750 Rdl. i 1854—55
875,850 — i 1855—56

Foruden gennem Indlaanene voksede Bankens Virkemidler gennem de saakaldte Amortisations-Indskud, hvorved der efterhaanden skulde indsamles indtil 400,000 Rdl. i Portioner paa 1000 Rdl. Naar nemlig en Portion var fuldt indbetalt, udstedtes der for hele Beløbet Aktier. Herved steg efterhaanden denne Del af Bankens Egenkapital fra de oprindelige 100,000 Rdl. til

156,043 Rdl. pr. 30. Juni 1848
191,253 — - 30. — 1850
225,573 — - 30. — 1851

hvorpaa følger den vældige Stigning op til

379,240 Rdl. pr. 30. Juni 1854

Efterhaanden som man saa, hvor godt Udbytte Aktierne gav, kom nemlig »Amortisations-Indskyderne« ind paa at benytte deres Ret til at indbetale det resterende i Portionen

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

(paa 1000 Rdl.) og derfor lade sig udstede 10 Aktier (som de saa ofte solgte med stor Fordel, da de fik dem til Pari, mens Kursen stod langt herover).

Videre steg Aktiekapitalen til:

415,022	Rdl.	pr.	30. Juni	1855
442,915	—	-	30. —	1856
459,251	—	-	30. —	1857

Det var, som lige nævnt, gennemgaaende ret fordelagtigt at være Aktionær i Fyens Disconto Kasse. Allerede det andet Driftsaar blev Udbyttet endog 6¼ pCt. og i de følgende Aar kun eet Aar 5¼ pCt. alle de øvrige højere helt op til 7 pCt. (nemlig for Driftsaaret 1. Juli 1856—30. Juni 1857). — Nettoindtægten steg da ogsaa fra en halv Snes Tusind det første hele Driftsaar til det dobbelte efter 6 Aars Forløb og endelig til 37,000 Rdl. i Driftsaaret 1. Juli 1856—30. Juni 1857.

Selvfølgelig nød først og fremmest ogsaa Reservefondet godt heraf: det steg fra 3,249 Rdl. pr. 30. Juni 1848 til 43,351 Rdl. pr. 30. Juni 1857.

Disse Aar var imidlertid ogsaa glimrende Forretningsaar, saa at sige for hele Verden. Fra de store Guldminefund i Kalifornien (1848) og Australien (1850) udgik en stigende Prisbevægelse, som i høj Grad stimulerede Produktion og Omsætning. Ikke mindst paa de danske Landbrugsprodukter, der den Gang var Genstand for Udførsel: Korn, Heste og Hornkvæg, gik Priserne vældigt i Vejret, og vore Provinsers Handelsstand, nys frigjort ved Krisen i 1847 og Krigen 1848—50 fra den tidligere Afhængighed af Hamborg, var ikke sen til nu at udnytte denne gode Konjunktur. Under saadanne Forhold var et nyt Pengeinstitut, der skaffede Købmændene fornøden Driftskapital, i højeste Grad paa sin Plads. Lejligheden kunde umulig have

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

været gunstigere, og Udviklingen gav saaledes Fyrrernes Forhaabningsfuldhed Sejrens og Succès'ens gode Ret.

De gode Tider og den blomstrende Forretning, Institutet allerede derigennem havde faaet, krævede større Lokaler. Fra de første beskedne Rum i Blomsterfabrikant Petersens Ejendom (Billede I), hvor nu Industripalæet ligger, var man 1847 flyttet hen i den saakaldte Holsteinische Gaard (Jens Andersen Beldenaks) paa Flakhaven — nu fik man efter Datidens Forhold rummelige Kontorlokaler paa Albani Torv lige ved Siden af Læseforeningen (Billede III).

Desværre veg man samtidig tilbage for at virkeliggøre Schalburgs gode Idé, at Disconto Kassen skulde oprette Filialer i Fyens øvrige Købstæder — først og fremmest, mente Schalburg ret naturligt, i Nyborg. Man nedsatte et Udvalg til Sagens Overvejelse, og den fremsatte Plan bifaldtes. Men da det kom til Stykket, blev det ikke til noget — rimeligvis er det forekommet Direktionen, at Forretningerne jo alligevel kom strømmende af sig selv ind til Odense, og naar Muhammed kom til Bjerget, behøvede Bjerget jo ikke at sprede sig ud til de forskellige Muhammed'er.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

UNDER den haarde Krise, som for Tiden hærger det danske Erhvervssamfund, er det blevet kun alt for hyppigt Mand og Mand imellem at tænke og tale, som om Slægten stod paa Tærskelen af et Dantes Helvede, hvor alt Haab maa lades ude. Og dette jammerfulde Sortseeri har ovenikøbet afløst en blind og sorgløs Optimisme, som ikke alene stolede fuldt og fast paa, at Krigens Konjunktur aldrig vilde faa Ende, men endog indlullede sig i den Forestilling, at saa snart Fjendtlighederne hørte op, saa vilde først ret for Alvor Forretningslivet komme til at blomstre. Det er det samme Fænomen denne Gang, desto værre i største Verdensstil, som i Økonomiens Historie Gang paa Gang er kommet til Syne: man har saa ondt ved at bøje sig ind under Bølgebevægelsens Lov. Skønt intet er mere vist, end at alt er uvist, og Menneskenes Viden herom saa at sige daglig indskærpes ved nye Erfaringer, saa anser man det netop for saa grumme klogt »at holde sig til det Visse« ɔ: Øjeblikkets rent faktiske Tilstand — og det altsaa endskønt dette Visse vides ganske visseligt at være saa uvist, at man endog som det eneste Sikre tør regne paa, at det vil forandres.

Saaledes var det da ogsaa i den Periode af forrige Aarhundrede, som strækker sig fra sidst i Fyrrerne til sidst i

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Halvtreserne. Efter Tyvernes Usselhed var vel op igennem Trediverne og den første Halvdel af Fyrrerne den økonomiske Tilstand blevet taaleligere og taaleligere: man havde arbejdet sig op af Hængedyndet, faaet fast Bund under Fødderne, endog vænnet sig til at have det. Næringslivet arbejdede atter støt og trygt, og omend stadig det daglige Udkomme var tarveligt, saa flød det dog umiskendelig lettere, saa Tilværelsen føltes tryggere og friere. Men denne Bedring var kun kommet *gradvis* og *efterhaanden,* og med en saadan Langsomhed i Tempoet, at denne Velstandens stille Vækst egentlig ikke var kommet ret til Bevidsthed. Endnu helt op til 1845—46 var Levesæt og Tænkemaade præget, ja, bestemt af den fædrene Nøjsomhed og Mistro til al Chance-Sejlads. Og saa brød pludselig i Løbet af faa Aar udenlandsfra en Række omvæltende Begivenheder ind over denne taalsomme, hidtil blot paa det dagligdags indstillede Slægt. Det pludselige Udbrud af Oprøret i Hertugdømmerne kom til at virke som et Bjarkemaal, udsat for Basuner — den nationale Krig stod derefter i trende Aar som et truende Flammetegn over Landet — enhver Dansk blev rystet op af sin Tilfredsheds Døs, store Fremtidssyner rulledes op for hans undrende Øjne — — — og derefter kom, ligeledes udefra, *Konjunkturens* store Bølge rullende hen over Landet, befrugtende det som en Nilflod. Uvejr paa Uvejr, men tilsidst dog Regn af Manna. Ogsaa det lille, beskedne Danmark, saa langt fjernet paa vor Klode fra hine Aars store Minefund, fik en svag Afglans af de flotte Guldgraverdage histovre — pudsigt har disse fjerne Dages Revyforfatter Erik Bøgh med sin sikre Sans for det aktuelle skildret Tidens hjemlige Indtryk i sin kendte Vise fra 1850 om »Hr. Madsen, Hr. Madsen, som drog paa Eventyr«:

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

|: Saa drog han :| til Kalifornien,
derovre i Floderne laa han og pjasked',
og graved' og roded' og skylled' og vasked'
|: i tre Aar, :| før han kom hjem igen.

|: Der fandt han :| en Pokkers Mængde Guld.
Det meste var rigtignok Smaasand og Stumper,
Men dog var der ogsaa forsvarlige Klumper;
|: og hver Dag :| han fik en Pose fuld.

|: Hans Hjemkomst, :| se, den var nu galant!
Han sad i en Droske med fire Fukser,
Frakke af Sølv og forgyldte Bukser
|: og Knapper :| af bare Diamant.

|: Til Gilde :| han bad den halve Stad —
og Rigsdagens Mænd, Magistrat og Borgmester
og Bispen og tolv af de pæneste Præster
|: holdt Taler, :| mens de ved Bordet sad.

Under den store Verdenskrig 1914—18 blev den voldsomme Prisstigning, som os alle smertelig bekendt, ikke mindst skabt af den europæiske *Pengemængdes* voldsomme Forøgelse, men vel at mærke ved Hjælp af *Papir!* I Femtiaarene foregik der noget tilsvarende; men den Gang var det *ædelt Metal,* Guld og Sølv, som fra Kalifornien, Australien, Sibirien, postedes ud i den øvrige Verdens Omsætning og fremkaldte den Prisstigning, som atter skabte de gode Tider, »Nevadas flotte Dage«.

Det var saaledes paa et lykkeligt Tidspunkt, at Fyens Disconto Kasse blev dannet. Kort Tid efter strøg en gunstig Medbør henover Landet, hvad der ganske naturligt ikke mindst kom det fede Fyen til Gode — en Velstandsbølge hævede vort Næringsliv, og Dansken fik lys og frejdig Tillid til egen Foretagsomhed.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

GAA Slægten fra Fyrrerne maatte dette Opsving virke betagende, berusende! Paa vanlig Vis opførte man sig nu, som om denne bratte og glimrende Hausse aldrig vilde kunne tage nogen Ende — og i kun alt for stort Omfang kom man ind paa store Køber-Forpligtelser, væsentlig af rent spekulativ Natur: altsaa i Haab om fortsat Prisstigning, og det paa Fyens Land som overalt.

Saa en skønne Dag kom den uundgaaelige Reaktion: *Krisen* — Krisen af 1857.

Den brød ud i August ovre i Amerika, og allerede i September meldte den første Trusel om store Tab sig i Disconto Kassen. En Købmand i Faaborg havde indladt sig paa betydelige Engagements og kørte nu fast; hans Hovedkreditorer var Faaborg Laane- og Sparekasse samt Disconto Kassen og D. B. Adler i København. Da man ved en Undersøgelse havde forvisset sig om, at i hvert Fald en forceret Realisation af hans Lagre saare langt fra vilde bringe Dækning for hans Gældsforpligtelser, maatte man tage et generelt Pant i samtlige hans Ejendele, deriblandt straks overtage hans vældige Kornbeholdning for muligt at sælge den forsigtigt og underhaanden. Det fornødne Dokument i saa Henseende blev opsat paa et Møde i Disconto Kassen den 13. September, og beteg-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

nende nok erklærede her den Faaborg Købmand, at han paa Grund af Omstændighederne ikke saa sig i Stand til at udrede Omkostningerne ved Papirets Stempling.

Og saa var dette dog kun en Stormbebuder — over London og Hamborg naaede Krisen Danmark i December 1857 og rasede nogle Uger med en Orkans Heftighed. Da man efter Afslutningen af Driftsaaret 1. Juli 1857 — 30. Juni 1858 fremlagde en Redegørelse over »Handelskrisens Indflydelse paa Institutet« viste det sig, at der under og efter Krisen var kommet tilbage med Protest:

I Veksler paa København	Rdl. 441,659
I — - Hamborg (141,344 Mk. Bc.)	— 94,229
I — betalbare i Odense	— 22,570
Tilsammen:	Rdl. 558,458
Heraf blev forinden Aarets Afslutning berigtiget ÷	— 368,596
Tilbage:	Rdl. 189,862
Af disse paaregnede Direktionen, at der endnu vilde indgaa ÷	— 147,304
Det samlede Tab blev derefter	Rdl. 42,557

Dette Tab blev afskrevet paa Reservefondet og slugte det saa at sige helt, skønt det den Gang allerede var vokset op til 44,787 Rdl. — der blev altsaa kun 2,230 Rdl. tilbage. Men heldigvis havde det paagældende Bankaar givet et meget betydeligt Driftsoverskud, nemlig 46,102 Rdl. Netto. Deraf fordelte man kun 5 pCt. til Aktionærerne og Amortisations-Indskyderne, nemlig ca. 23,000 Rdl. Af den anden Halvdel henlagde man ekstraordinært til Reservefondet 21,617 Rdl.,

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

hvorefter dette pr. 30. Juni 1858 (inclusive Renter og den lille Aarsindtægt af $^1/_8$ pCt. ved Notering af Transporter) kunde opføres til 24,582 Rdl.

* * *

Da der i December 1857 og Januar 1858, som anført, kom for 5—600,000 Rdl. Veksler tilbage med Protest til Kassen, og samtidig saa mange store Bankmænd Landet over tabte Hovedet, blev naturligvis ogsaa Odense-Ledelsens Nerver sat paa en svær Prøve, og det har næppe været helt hyggelige Dage, til Trods for at Forretningen lige forinden havde staaet i fuld Blomstring. At Bierfreund har bestaaet Prøven, hvortil hans robuste Natur og urokkelige Optimisme ogsaa gjorde ham særdeles egnet, tør man allerede formode deraf, at han midt oppe i denne Tid endelig gjorde Springet fra Funktionær og op i Direktionen. Men særskilt fortjener det ogsaa at nævnes, at Institutet fik en særdeles kraftig Støtte, og det endog i pengelig Henseende, af Repræsentantskabets Formand, Kammerherre Chr. Sehestedt Juul.

Det havde allerede ved Starten været af største Betydning, at denne højt ansete Jorddrot stillede sig i Spidsen for Foretagendet: dettes Finhed og Soliditet var egentlig dermed slaaet fast i den offentlige Bevidsthed. Den høje, statelige Høvdingeskikkelse med det prægtige Fuldskæg — ikke for intet var han Major i Hestgarden — var saa at sige kendt af ethvert Barn paa Fyen. Og naturligvis ikke mindst fra Landbostandens Side var der samlet stor og udelt Sympati om hans anseelige og noble Personlighed. Han var den fyenske Adels fødte Fører, var saare stolt af sin Herkomst, men følte sig ogsaa forpligtet ved denne til altid at vise sig som *Grandseigneur*. Først og fremmest var han imidlertid Herremand og som saadan en

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

god Samler og en fortræffelig Husholder: han forstod ikke alene at drive Landbrug og bestyre sine Godser, saa han fik noget ud deraf, men havde ligefrem Forretningssnille.

Og Følgen var, at da Krisen kom, havde han som en anden Josef sanket i Lade fra de fede Aars rige Høst: han laa inde med saa betydelige Midler, at han ej alene kunde yde den Bank, hvis Formand han var, klækkelig Bistand, netop da det kneb allermest, men samtidig kunde hjælpe forskellige Købmandsforretninger rundt om paa Fyen over deres første og største Vanskeligheder.

* * *

Endnu i det følgende Aar sporedes der Efterdønninger af Krisen: Resultaterne af de ved Udgangen af forrige Regnskabsaar endnu usluttede Boers senere Afvikling viste sig ringere end kalkuleret. Et Par Ejendomme i Odense, som derfor blev overtagne, viste sig ogsaa at give Tab, og Reservefondet sank efterhaanden til lidt over 19,000 Rdl. pr. 30. Juni 1860. Desuden blev disse nærmeste Aar efter 1857 prægede af »den Stilhed i Handelsomsætningen, som maatte blive en Følge af de store Rystelser, der fremkaldtes ved Krisen, og som kun successivt kunde give Plads for en tiltagende Virksomhed, efterhaanden som de derved fremkaldte Forviklinger jævnedes, og den Handlende genvandt Kraft og Mod til nye Foretagender.« *)

I det paagældende Forretningsaar (nemlig den 9. Februar 1860) aabnede Disconto Kassen *Folio* for Til- og Fraskrivning — en Følge af et i København den 8. August 1859 af Delege-

*) Bankens Beretning pr. 30. Juni 1860.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

rede fra samtlige Provinsbankers Bestyrelser afholdt Møde, som vedtog forskellige Resolutioner, »sigtende til at fremkalde en livligere og sundere og som Følge deraf for selve Bankerne som for Publikum gavnligere Virksomhed.« En af de i saa Henseende som naturlige for Banker paapegede Brancher var netop *Folio* — og Indførelsen heraf viste straks et særdeles tilfredsstillende Resultat, idet der ikke alene i de 146 Dage, Systemet i det vedkommende Driftsaar kom i Anvendelse, blev omsat over en halv Million Rdl., men Banken ogsaa derved fik en forøget Driftskapital af i Gennemsnit henimod 28,000 Rdl. daglig.

Skridtet gik ikke alene i den bankpolitisk rigtige Retning, men var ovenikøbet i denne et afgjort Fremskridt, for saa vidt som man nu altsaa søgte at drage Forretningsmændenes Kassebeholdninger og øvrige disponible Midler ind til Banken og derved vænnede Publikum til i Stedet for at have disse henliggende i egne Gemmer med Rentetab for Ejerne at stille dem til Bankens Raadighed. Hvor trygt Banken kunde disponere over sin Folio-Beholdning, saa man da ogsaa straks deraf, at til Trods for, at disse Indskud skulde tilbagebetales uden Varsel, viste der sig dog saa ubetydelige Fluktuationer i Størrelsen af de Beløb, der til enhver Tid deraf indestod, at selv i Juni Maaned, der begyndte med et Foliobeløb af 58,500 Rdl., sank dette først den 18. Juni til 52,000 Rdl., den 19. til 43,500 Rdl., hvorefter det atter efterhaanden hævede sig, indtil det ved Regnskabsafslutningen (30. Juni) androg 52,800 Rdl.

I det omhandlede Bankaar (1. Juli 1859 — 30. Juni 1860) foretoges der endelig ogsaa en gennemgribende Revision af Disconto Kassens Love, som traadte i Kraft fra 1. Juli 1860. Herved blev Indtegningerne til den saakaldte »Amortisation« under c. (jfr. ovenfor Side 57) endelig afsluttet: det samlede Beløb var da ej heller bragt højere op end til 65,500 Rdl.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Dernæst fastsloges det, at Aktiekapitalen herefter skulde dannes af:

a. den oprindelige Kontant-Kapital af 100,000 Rdl., hvilken Kapital ved successive Supplering af Indtegninger til Amortisation efterhaanden var vokset op til 428,500 Rdl. (pr. 30. Juni 1859).
b. en til Amortisation indtegnet Kapital, nu sluttet med Rdl. 353,000, i Portioner paa 1,000 Rdl. med Forpligtelse at indbetale oftnævnte 2 pCt. aarlig, til Portionen var naaet: pr. 30. Juni 1859 var heraf endnu tilbage 84 Portioner, hvorpaa der var indbetalt ca. 38,000 Rdl.

Endelig skal om dette indholdsrige Aar berettes, at Lor. Bierfreund udnævntes til *administrerende* Direktør. Da I. P. Voigt under Krisen var traadt tilbage den 18. Januar 1858, konstitueredes daværende Hovedbogholder Bierfreund i hans Sted, den 28. Juli s. A. blev han definitivt indvalgt i Direktionen. Denne kom nu efter de nye Love, som traadte i Kraft fra 1. Juli 1860, til at bestaa af 3 Medlemmer, en administrerende Direktør og tvende kontrollerende — som de sidste fungerede Købmændene P. Rasmussen og W. Petersen.

Den sidstnævnte, der har spillet en saa betydelig Rolle i Institutets Historie, var den 19. April 1848 kommet ind som Suppleant for I. E. Stokkebye, afløste endelig denne den 1. August 1850 som Repræsentant, blev ved Aarskiftet 1852—53 endvidere valgt til Medlem af Kontrolkomitéen, afløste den 22. December 1857 Elias B. Muus som Medlem af Direktionen — og blev altsaa nu under 10. Maj 1860 kontrollerende Direktør.

Nicolaj Wilhelm Petersen var født i samme Aar som Bierfreund 1817, og ligeledes i København. Da han var 10 Aar gammel, flyttede Faderen til Odense, hvor han paabegyndte Driften af en Købmandshandel. Denne gik godt og blev over-

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

taget af Wilhelm i Begyndelsen af Fyrrerne og af ham drevet til 1875. Wilhelm Petersen nærede allerede fra ung af stor Interesse for alle offentlige Anliggender. 29 Aar gammel (1846) fik han Sæde i Byens Borgerrepræsentation, og vandt her saa hurtigt Position, at han 1848 valgtes til dens Formand. I denne sin Egenskab virkede han med største Energi for Stadens Trivsel og fik sat igennem, at Odense lige i Begyndelsen af Halvtredserne fik baade Vand- og Gasværk, længe før nogen anden By i Danmark. Intet Under, at han blev populær i Fyens gode Hovedstad, som netop altid har haft den Ærgerrighed at ville være første Sprøjte. Det saaledes vundne Ry som Byens Velgører befæstede han yderligere ved i 1856 at faa det maget saa, at Odense By kom til at overtage Kanalen, hvad der, som det rigtig er blevet sagt, blev Begyndelsen til den nye Æra, som har ført Odense fra Aaen til Havet.

Paa den Piedestal af Medborgertillid, som Wilhelm Petersen derved havde bragt sig op paa, blev han staaende Resten af sit Liv. Han døde først i Maj 1895, og da som Etatsraad. Han sad bl. a. i Rigsraadets Folketing 1856—63, havde derefter 1866—94 Sæde i Landstinget, og i selve Odense samlede han alle Slags Hverv paa sin Haand, blev efter Kommunalreformen i 1868 Medlem af Byraadet, blev Formand for Fyens Stifts Sparekasses Repræsentantskab — i Fyens Disconto Kasse stod han ligeledes ved Styret i en lang Aarrække og virkede utvivlsomt til stor Gavn for Institutet allerede ved sin blotte, tillidindgydende Tilstedeværelse.

Den høje, magre, lidt leddeløse Mand var netop først og fremmest af den Slags Mennesker, som selv store Ulykker og Vanheld ikke let bringer ud af Fatning, fordi det ikke falder dem ind, at de ikke nok skulde kunne klare Vanskelighederne, naar blot de tager sig sindigt sammen. Under alle Livets Omskiftelser gjorde han det samme rolige og muntre

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Indtryk af uforknyt Ligevægtighed: hvad var der at være bange for, naar Fa'r var til Stede! Verden kunde vakle — men Wilhelm Petersen spillede lige ufortrøden Aften efter Aften sin L'hombre, helst og hyppigst en »Kaffe-L'hombre« i sit Hjem. Iøvrigt brød han sig kun lidt om Selskabelighed og søgte kun sparsom Omgang med Byens øvrige Honoratiores. Han var til det sidste noget for sig: den trygge Tilforladelighed, til hvilken selv et bekymret Borgerskab kan hælde sit Hoved som til en Sovepude.

* * *

I 1861 led Disconto Kassen det Tab at miste sit Repræsentantskabs første Formand, Kammerherre C. Sehestedt Juul, som i det nævnte Aar afgik ved Døden. Han blev efterfulgt af Kammerherre H. C. I. Cederfeld de Simonsen til Erholm.

Denne var i 1861 44 Aar gl. Født 24. September 1817 i Odense, hvor hans Fader den Gang var Stiftamtmand til sin Død i 1836, blev han som Dreng sat til Studeringerne, tog Artium i 1835 og blev juridisk Kandidat i 1840. Paa det her omhandlede Tidspunkt var han Amtmand i Svendborg Amt (1858—68) — senere, efter at være traadt tilbage fra dette Embede, blev han valgt ind i Landstinget (1878).

Det var saaledes i en ældre Alder, at han blev aktiv Deltager i Datidens særdeles bevægede Politik, og han kom heller ej rigtig til at passe ind i den. Han havde nemlig i sin Tid været Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, følte sig stedse som en af »Junigrundlovens Fædre« og var i Sammenhæng dermed udpræget liberal af Tankegang. Hans Ungdom var faldet i det nationalliberale Intelligenspartis Storhedsdage, og Præget heraf bevarede han hele sit Liv.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Noget andet er, at han, som den milde og maadeholdne Mand han var, følte sig ilde berørt af Oppositionens, efter hans Mening voldsomme og partifanatiske Fremfærd mod det Estrup'ske Styre: han saa netop heri en Fremtidsfare for Frisind og sand Frihed.

Forøvrigt blev det paa hans gamle Aar mindre Politiken end Tilværelsens rent praktiske Krav, som lagde Beslag paa hans indtil det sidste usvækkede Evner og Arbejdskraft. Da den store Landbrugskrise brød ind over Landet, var han oppe ved de 70, men han tog ikke desto mindre af al sin Magt fat paa med Held og Iver selv at drive sine vidtstrakte Besiddelser for egen Regning, efter at hans Forpagter havde maattet melde Pas — og førte dette igennem de nærmest følgende, saa særdeles vanskelige Aar.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

I 1861 opkøbte Banken efter Generalforsamlingens Bemyndigelse for 20,000 Rdl. af sine egne Aktier for ved Salget af disse at opnaa Notering paa Københavns Børs. Dette lykkedes ogsaa — den Gang en enestaaende Udmærkelse for et Provinsinstitut!

Men denne Udmærkelse var for saa vidt ogsaa fortjent, som Institutet ikke alene havde bevist sin Sundhed ved saa vel at overstaa Krisen, men nu atter gik støt og stadig frem. Selv i Krigsaaret 1863—64 voksede Indlaansmidlerne med 300,000 Rdl., og naar dette Driftsaar endte med et lille Tab af 300 Rdl. paa Fonds, saa bødede Stigningen i det følgende Regnskabsaar saa rigeligt herpaa, at Kontoen kom til at vise en endog usædvanlig stor Indtægt. — Nettoindtægten, som efter Krisen havde været nede paa ca. 29,000 Rdl., voksede de følgende 7 Aar til over det dobbelte, Indlaanskontoen, som fra 876,000 Rdl. i 1855—56 var gaaet ned til 645,000 Rdl. i Kriseaaret 1857—58, voksede samtidig til over $1^1/_3$ Mill. Rdl. (pr. 30. Juni 1866), medens Foliomidlerne samtidig var naaet op til 75,000 Rdl.

Paa samme Vis steg Reservefondet fra 19,000 Rdl. i 1859—60 til 84,000 Rdl. pr. 30. Juni 1866.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Udbyttet var i disse Aar:

1860—61	$5^3/_4$ pCt.
1861—62	$6^1/_2$ —
1862—63	$6^1/_2$ —
1863—64	$6^1/_4$ —
1864—65	8 —
1865—66	$7^3/_4$ —

Aktiekapitalen var imidlertid vokset til lidt over $^1/_2$ Mill. Rdl. Den 25. Oktober 1866 foreslog derpaa Direktionen i et Repræsentantskabsmøde at udvide Aktiekapitalen til 1 Mill. Rdl. ved Tegning af nye Aktier til et samlet Beløb af Rdl. 487,500. Dette godkendtes og vedtoges paa den følgende Generalforsamling den 12. November 1866, og 3 Dage efter udstedtes Indbydelsen til den nye Aktietegning, saaledes at Emissionskursen sattes til 110 pCt., hvoraf de 10 pCt. skulde tilflyde Reservefondet. Det blev en vældig Succès: ved Tegningens Slutning den 24. November viste det sig, at der var tegnet et Beløb af meget over det tredobbelte, nemlig 1,6 Mill. Rdl. Da ældre Aktionærer havde benyttet den dem tilkommende Fortrinsret for et Beløb af Rdl. 319,800, kunde der, efter at der var tildelt alle mindre Tegninger fra 100 til 700 Rdl. hver en Aktie, ved det øvrige Beløbs Fordeling kun tilfalde Rdl. 100 Aktie for Rdl. 800 Tegning.

Reservefondet blev herved bragt op til 133,800 Rdl. eller ca. 13 pCt. af den samlede Aktiekapital.

I Midten af Regnskabsaaret 1. Juli 1871—30. Juni 1872 kunde Banken fejre sit 25 Aars Jubilæum og ved denne Lejlighed konstatere, at den »saavel i gode som i onde Tider stadig havde været støttet af en Tillid, der navnlig ved det opsparede betydelige Reservefond tør antages fremdeles at ville befæstes.«

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Reservefondet var da naaet op til 183,000 Rdl.

Aarene 1870—71 og 1871—72 var de berømmelige »Milliardaar« lige efter den fransk-tyske Krig, og naturligvis maatte det herved ogsaa i Danmark fremkaldte Væld af hidtil ukendt Velstand og overstrømmende Foretagsomhed komme Fyens Disconto Kasse til Gode. Nettofortjenesten gik i disse Aar op til henimod 90,000 Rdl., og Aktieudbyttet blev $7^3/_4$ pCt. — om Reservefondet er der lige ovenfor talt.

Lige i Slutningen af det sidste, saa glimrende Regnskabsaar, nemlig i Maj 1872, gav imidlertid tre store Falliter pludselig slemme Tab, som faldt med hele deres Tynge paa det følgende Driftsaar (1872—73): Nettoindtægten gik da ogsaa en Snes Tusinde Rdl. ned, og paa Reservefondet maatte afskrives 50,000 Rdl. Naar Aarsberetningen i saa Henseende henviser til, »at Bankforretninger overhovedet har været en Del paavirkede af de tyske Forhold«, hvorved maa sigtes til Wiener-Krisen i Maj 1873, saa lyder dette unægtelig noget søgt, eftersom de af Wiener-Krak'et fremkaldte Rystelser i Tysklands økonomiske Liv slet ikke havde faaet Tid til i det heromhandlede Driftsaar at paavirke danske Forhold. Nej, den virkelige Grund var de Tab fra Maj forrige Aar, som Bierfreund selv havde været ude om, og her skal der navnlig dvæles ved Købmand Joh. F. Rasmussens Fallit, under hvis Følger Disconto Kassen saare længe kom til at lide. Det er Historien om *Sjørring Sø*.

* * *

Gamle P. Rasmussen, som lige fra først af havde været i Disconto Kassens Direktion, havde to Sønner, Joh. F. Rasmussen og Hans Jørgen Rasmussen. Begge blev efter Datidens Forhold store Grosserere, den førstnævnte i Odense, den anden

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

i Svendborg, begge ligeledes velhavende gift. Joh. F. Rasmussen var med til at starte Foretagender som »Albani Bryggeri« og Jernstøberiet Phønix; men ikke mindst paa Sjørring Sø har han aabenbart ment at vinde »Guld og grønne Skove«. Proprietær Langkilde paa Hollufgaard var helt blændet af de to Brødres Forretningstalent — de havde alle tre været Barndomskammerater: paa en Jagt kom Langkilde til at beskadige Hans Jørgens ene Øje ved et Vaadeskud: rimeligvis har ogsaa denne Episode bundet Børnevenskabet fastere. Nok er det: i alle Brødrene Rasmussens Engagementer indtraadte Langkilde som Partner eller Kautionist, hvad der yderligere skabte Tryghed hos Disconto Kassen.

Sjørring Sø, ca. 1,600 Tdr. Land, beliggende i Hundborg Herred, Thisted Amt, blev udtørret i Aarene omkring 1860 af Kaptajn, senere Amtsforvalter Jagd, tildels ved egne Midler, men vistnok i overvejende Grad ved Hjælp af laant Kapital.

Udtørringen frembød imidlertid særlige Vanskeligheder, tog langt mere Tid og slugte langt større Pengemidler end beregnet. Til Gengæld viste den efterhaanden tørlagte Søbund en ganske overordentlig Frugtbarhed, der vakte Tillid til Foretagendets Rentabilitet, og da Konjunkturerne samtidig var opadgaaende, blev det muligt at skaffe Kapital i stort Omfang, saa Forholdene var ret tiltalende. Det maa erindres, at flere større Udtørringsforetagender startedes her i Landet i disse Aaringer, og det er ret sandsynligt, at den store Frugtbarhed, som Bunden i Sjørring Sø frembød, bidrog til at fremkalde denne Bevægelse paa Landbrugets Omraade, der desværre gennemgaaende har været forbundet med saa store Tab.

For Sjørring Søs Vedkommende var det ikke blot den egentlige Udtørring, der oversteg Overslaget; men med Kultiveringen gik det endnu værre, og trods Frugtbarheden steg Gælden stadig, saa der i 1866 maatte søges en Udvej. Kaptajn

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Jagd fik overladt Gaarden »Egebæksande« med ca. 1/5 af Arealet, medens Grosserer Joh. F. Rasmussen af Odense, som var den, der væsentligst havde støttet Jagd med Kapital, fik Skøde paa Gaarden »Rosvang«, med underliggende 1,305 Tdr. Land. Gældens Størrelse paa dette Tidspunkt er ubekendt; men da Joh. F. Rasmussen i 1872 gik fallit, viste »Rosvang« sig belastet med 7 Prioriteter til et samlet Beløb af 1,056,000 Kr., og ved den i denne Anledning afholdte Tvangsauktion naaede det højeste Bud kun 500,000 Kr. Dette Bud blev imidlertid forkastet af Skiftekommissionen i Boet, og ved en fjerde Auktion i 1873 blev der ogsaa budt 770,000 Kr., for hvilket Bud Fyens Disconto Kasse som ufyldestgjort Panthaver lod sig Ejendommen udlægge. De yderste Prioritetshavere tabte altsaa 286,000 Kr.

Paa dette Tidspunkt var Ejendommens Kultivering ikke videre fremskreden, end at Driften lige var naaet til at bære sig, og i 1873 fremkom et Driftsoverskud paa nogle Hundrede Kroner til Renter af den store Gæld.

Nu kom altsaa Brødrene Rasmussens Sammenbrud, den ene Broder døde, den anden blev sat fast — Langkilde blev draget med i Faldet, og Disconto Kassen overtog Hollufgaard.

Naar Fyens Disconto Kasse, som tillige var uprivilegeret Fordringshaver for et betydeligt Beløb, ogsaa lod sig Ejendommen Sjørring Sø udlægge, var det, fordi Banken var indtraadt i et Konsortium af Kreditorer, som nærede Haab om ved Overtagelse af denne i hvert Fald at opnaa nogen Dækning for de lidte Tab, der tilsammen androg ca. 680,000 Kr. Lægges hertil Tabet for de udækkede Prioriteter, 286,000 Kr., blev det samlede Tab ca. 966,000 Kr.

Det nysnævnte Konsortium bestod af følgende Prioritetshavere foruden Disconto Kassen: Privatbanken, Sparekassen for Svendborg og Omegn, Handelshusene Fr. & A. Delcomyn,

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Stegmann, Scott & Co., Halberstadt & Mannheimer, Albani Bryggeri, L. I. Baagøe's Arvinger og endelig de tre Privatpersoner: Bierfreund, W. Petersen og Grosserer Esmann. I Følge en Overenskomst af 6. Maj 1873 mellem disse Kreditorer havde Disconto Kassen forpligtet sig til i Forening med Bankdirektør Damm at administrere Ejendommen, indtil det ved Opgørelsen af de Rasmussen'ske Boer m. v. viste sig, hvor meget der herefter endnu vilde være udækket af de enkelte i Overenskomsten deltagende Kreditorers Tilgodehavender, hvorefter der af Deltagerne skulde dannes et Aktieselskab til en Overtagelse af Sjørring Sø.

I Skiftesamlingen den 9. December 1875 mødte Bierfreund paa Konsortiets Vegne, og paa hans Begæring blev formeligt Udlægsskøde udstedt af Skiftekommissionen den 8. Januar 1876 til ovennævnte Institutioner og Personer — Aktieselskabet var den Gang endnu ikke dannet, og af denne gode Grund kunde da Skødet ej heller lyde paa Aktieselskabet som ny Ejer.

Det kan paa dette Sted naturligt indføjes, at Aktieselskabet først blev dannet den 22. Februar 1877, og som Aktionærer indtraadte altsaa alle de ovennævnte Institutioner og Personer, til hvilke Skiftekommissionen havde udstedt Udlægsskøde: ifølge Stiftelsesprotokollen skulde disse da ogsaa eje alle Aktierne. Efter at det konstituerende Møde var afholdt, gav Bierfreund og Damm Udlægsskødet en Paategning om, i hvilket Forhold de enkelte Medejere af den i Skødet nævnte Ejendom med Tilbehør deltog i Ejendomsretten.

Fyens Disconto Kasse blev Aktionær med Kr. 382,000 og maatte desuden for at sætte Ejendommens Drift i Gang yde et Prioritetslaan paa Kr. 300,000 sideordnet med Fr. & A. Delcomyn i London, som gav et Laan paa Kr. 32,400. Disse Panteobligationer og det ovennævnte Udlægsskøde blev tinglæst den 1. Maj 1877. Obligationerne betegnedes i deres Tekst som udstedt af

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

»Bestyrelsen for A/S Sjørring Sø«, uden at Panteattesten kom til at indeholde noget om, at disse Obligationer havde faaet Retsanmærkning om, at der ikke var tinglæst Adkomst for Aktieselskabet. Aktieselskabets Love blev forevist Retsskriveren, som heri syntes at have fundet tilstrækkelig Legitimation for, at Aktieselskabet kunde behæfte den Ejendom, som det formelt slet ikke ejede, med Pantegæld. Denne formelle Fejl stammede fra en Slags Undladelsessynd af Bierfreund og blev først rettet mange Aar efter (1905), da nuværende Direktør Etatsraad Høeg gennemgik Sagens Dokumenter og fik foranlediget, at Selskabet fik Ejendomsdom paa Ejendommen.

Denne vedblev længe at være et Smertensbarn for Disconto Kassen. Det omtalte Selskabs Formaal var jo at drive Landbrug, og det raadede som foran nævnt over et Areal af 1,305 Tdr. Land. Men det havde mange Genvordigheder at kæmpe med, idet en stor Del af Arealerne, som laa lavt, stadig var Genstand for periodiske *Oversvømmelser*, der medførte betydelige Udgifter til Dræning, Vedligeholdelse af et omfangsrigt Kanalsystem med Dæmninger og Pumpning ved Hjælp af Møller og Damp, umuliggjorde Dyrkning af Vintersæd paa den bedste Del af Jorderne og ofte forvoldte store Tab paa Afgrøden.

Selskabets Trivsel kom derfor hovedsagelig til at hvile paa Kvægavl og Dyrkning af Frø, men der behøvedes en dygtig og maalbevidst Ledelse gennem samfulde fyrretyve Aar til at bringe Ejendommen paa Benene — indtil 1914 var der kun ialt udbetalt 18½ pCt. til Aktionærerne, medens Fyens Disconto Kasse i mange Aar maatte yde Selskabet en Blanco-Kredit for at holde Ejendommen i nødvendig Drift.

Saa kom endelig Verdenskrigen med dens Konjunktur, ogsaa for Landbrugets Vedkommende, og da Ejendommens bogførte Værdi gennem stadige Henlæggelser omsider var

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

bragt ned paa et naturligt Niveau, var Sjørring Sø ogsaa vokset frem til at blive et rentabelt Foretagende.

Da Konjunkturerne i 1918 var paa sit højeste, solgtes Ejendommen til et stedligt Konsortium for Kr. 1,800,000, og Likvidationen indbragte 276,91 pCt. til Aktionærerne. — Ejendommen er senere udstykket.

Dette fortræffelige Resultat skyldtes, som nævnt, tildels de af Krigskonjunkturen foranledigede høje Priser paa Landejendomme, men det, der tjener Banken til Ære, er, at den i halvanden Menneskealder taalmodigt kæmpede for at holde dette mislykkede Foretagende oven Vande og gennem de Kapitaler, den stillede til Raadighed, ikke alene bevirkede, at Selskabet fik kulturel Betydning, men tillige økonomisk blev en stor Støtte for denne afsides Egn ved at afgive Levebrød for en talrig Arbejdsstyrke, som dér fandt lønnende Erhverv hele Aaret.

Det fortjener her at nævnes, at Selskabet i en lang Aarrække havde en enestaaende dygtig Driftsleder i Inspektør Joh. Leegaard.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DET blev kun faa Aar, Fyens Disconto Kasse kom til at nyde godt af Kammerherre Cederfeld de Simonsens Formandsskab. Allerede i 1866 mente han at burde trække sig tilbage, og han blev da afløst af Kammerherre Ove Sehestedt Juul, den første Formands Søn.

Sehestedt Juul var ligesom sin Fader høj og statelig, pragtfuld at skue, flot og sikker i Optræden og Holdning. Da han i sine unge Dage gik i østrigsk Tjeneste og blev Ritmester, har hans elegante Officerskikkelse uden al Tvivl været en Øjenslyst. Alle Dage var han en stor Charmeur, som, til Trods for at han stramt holdt paa sin Værdighed, havde let ved at vinde Mennesker. Han følte sig som Adelsmand, bar som saadan Hovedet højt og saa helst, at han med dette ragede op over sine Omgivelser. Derfor var det ogsaa kun naturligt, at han blev den fyenske Adels Fører og Førstemand, og hans Herresæde Ravnholt var utvivlsomt i hans Levetid Standens Magtcentrum paa Fyen. Men det var ikke alene hans Fæller, der villigt flokkedes om ham, han havde overhovedet den Evne at kunne *samle* Folk om sig og derved forene dem om den Opgave, som i det givne Øjeblik laa ham paa Sinde. Dette var ikke alene en Følge af hans ridderlige og vennesæle Væsen — den sande Fornemhed føles aldrig

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

trykkende, men tværtimod opmuntrende —, men ogsaa hans fra alle Sider, endog hans argeste Modstandere, anerkendte Retsindighed. Modstandere kunde han nemlig ikke undgaa at faa, da det politiske Livs Bølger i hans sidste Leveaar kom til at gaa højt: bundkonservativ af Livssyn og Tænkesæt tog han sit Parti med Klarhed og Kraft, veg heller ikke tilbage for at bryde en Lanse paa det kirkelige Omraade, lagde overhovedet hele sin magtfulde, storættede Personligheds Indflydelse i Vægtskaalen for, hvad han havde kært og ansaa for ret. Men til Trods derfor tabte han intet Øjeblik Modstandernes udelte Agtelse og bevarede ikke mindst blandt Bønderne i alle andre Sager end politiske og kirkelige deres fulde Tillid — og heller aldrig har da nogen overfor ham paastaaet, at han havde gjort ham Uret.

Sehestedt Juul var paa sin Vis en saare ærgerrig Mand: han vilde nemlig, at alt, hvad han foretog sig, alt, hvad han skabte, alt, hvad han stillede sig i Spidsen for, skulde være Tip Top, første Klasse Nr. 1 A — en i Sandhed meget skøn Ærgerrighed! Men just fordi han satte alle sine Evner og al sin Tid ind herpaa, sled han sig for tidligt op, segnede tilsidst under Byrden af, hvad han efterhaanden havde paataget sig. Der var unægtelig ogsaa noget rastløst i hans Natur: hans Virketrang, hans urolige Blod, hans fyrige Temperament lod ham aldrig i Ro, undte ham ingen rigtige Hvilestunder — naar han ikke sad i Arbejde til op over Ørerne, valgte han med Forkærlighed den voldsomme Adspredelse: en Vildsvinejagt, en dristig Sejlads, en straalende Festbanket. Fulgt med forelsket Føjelighed af sin udmærkede Hustru fik han Ravnholt gjort til et sandt Gæstfrihedens Paulun, hvortil en feriesøgende Skare kun alt for villigt tyede hen paa alle Aarstider.

Den kulante Maade, hvorpaa han altid optraadte som Godsejer, og hans til Tider endog fyrstelige Gavmildhed

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

voldte ham utvivlsomt af og til pekuniære Bryderier — hans Besiddertid af Stamgodset faldt netop i den vanskelige Periode, da Fæstegodset skulde sælges og Fideikommiskapitalens tilsvarende Vækst kun efterhaanden kunde give Erstatning. Men efter alle Vidnesbyrd er det netop beundringsværdigt, hvorledes han løste den Datidens Opgave, som altsaa nu faldt i *hans* Lod: at faa udskilt det Fæstegods, som bedst og bekvemmest lod sig afhænde, og paa den anden Side faa samlet under Hovedgaardene, hvad der naturligt burde blive tilbage under disse. Men ikke nok med, at *dette* krævede Ofre til Fordel for en fjernere Fremtid, han da ej heller selv kom til at opleve — han paatog sig ogsaa smagfulde og storslaaede Byggeforetagender, underkastede saaledes Ravnholt en gennemgribende Restauration og byggede den skønne Stenderup Kirke. Endelig erhvervede han, som hørte til Lillie-Juul'erne, denne Æts oprindelige Ejendom Villestrup ved Mariager, saaledes at han i det hele taget maa siges ved sin Dygtighed og Forretningssnille at have efterladt sin Successor en i sjælden Grad glimrende Arv.

Som man efter denne Beskrivelse vil have let ved at forstaa, maatte han ligeledes blive Fyens Disconto Kasse en udmærket Mand — gennemgaaende havde da ogsaa under hans Formandsskab Institutet en smuk Blomstring, og da han døde i 1882, blev han forskaanet for at være med til den nærmestfølgende Tids store Vanskeligheder.

Han blev efter sin Død afløst af Lehnsgreve C. Petersdorff til Einsidelsborg, som med største Troskab varetog den af Forgængeren skabte Tradition. Han var i saa høj Grad Landmand med Liv og Sjæl, at ensidige Bymennesker ofte havde lidt ondt ved at forstaa, at der bag hans Væsens ru Arbejdsskal laa saa megen Finhed og Hjerteadel. I Føle- og Tænkesæt var han, hvad man i den politiske Jargon fra

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Midten af Tredserne vilde have kaldt: en »Storbonde«, en agrarsindet Herremand, en Søn af den moderlige Jord, hvad hans ydre Optræden da ogsaa bar Spor af, som den jævnsindede og ligefremme Mand han var. Fra sin stadige Sysselsættelse med den grove Muld og givtige Jord, som han vidste er den, der tilsidst sætter Kagen paa Bordet og bringer Pengene i Posen, hentede han en egen robust Djærvhed og sund Sans, der ogsaa i hans Formandsegenskab kom ham og derved Institutet tilgode. Dette fandt da blandt andet ogsaa Udtryk i, at der fra det Nordfyen, hvor han nød saa stor en Tillid, i Tidens Løb indgik betydelige Indlaansmidler til Disconto Kassen. Lehnsgreven følte sig desuden forpligtet til som Bankens Førstemand i videste Omfang at støtte denne rent personligt, ikke alene gennem sine egne Forretninger, men ogsaa som Aktionær.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DET er i det foregaaende nævnt, at der ved Tærskelen til Regnskabsaaret 1873—74 blev lidt store Tab. Generalforsamlingen i Sommeren 1873 blev da ogsaa stormende. Der forlangtes Omorganisation af Kassens Kontrol, og Bierfreund maatte høre alskens spydige Ord for Selvraadighed — en Beskyldning, som ogsaa i nogen Maade havde rigtig Adresse. Dog, der var for meget Flugt og Fylde i Tidens Forretningsliv til, at man længe kunde opholde sig ved nogle forbigaaende Uheld. Det var den store »Gründer«-Periode her hjemme, og Fyens Disconto Kasse maatte naturligvis ogsaa være med. Saaledes medvirkede Banken i 1873—74 til Stiftelsen af Dalum Papirfabrik, dels ved at forestaa Aktietegningen, dels ved Overtagelsen af et Prioritetslaan paa 130,000 Rdl., hvis Obligationer forrentedes med 5 pCt. p. a. og skulde tilbagebetales ved Lodtrækning med $^1/_{20}$ aarlig til en Kurs af 110 pCt. Den modtog Indbetalingen paa tvende andre i Staden stiftede Selskabers Aktier, nemlig Hagen & Sievertsens Æskefabrik og Stentrykkeri, samt Odense Glasværk. Endelig overdrog Bestyrelsen for Det sydfyenske Jernbaneselskab Banken at modtage Indbetalinger for de tegnede Aktier, ligesom Banken for at støtte Bestræbelserne for Anlæget af denne Jernbane overtog Anbringelsen af et 5 pCt.s Laan mod 1ste Prioritet i Banens

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

samtlige Ejendele, stort 500,000 Rdl.*) til en Kurs af 96 pCt. imod Godtgørelse af Provision.

Men til Trods herfor gik Driftsoverskudet ned fra henved 90,000 Rdl. til ca. 68,000 Rdl., og da man mente deraf at burde udbetale et Aktieudbytte af 6¼ pCt., kunde der til Reservefondet kun henføres 2,800 Rdl. Det var imidlertid endnu, som nævnt, gode Tider, Provinsens Forretninger stillede stedse flere Krav til Banken som Centralpunktet for Landsdelens Pengeomsætninger, og paa Generalforsamlingen den 15. November 1874 vedtoges derfor et Forslag om at forøge Aktiekapitalen med 2 Mill. Kr. til Kurs 110 pCt. — den 1. Januar 1875 traadte nemlig det nye Møntsystem i Kraft, og alle Beløb vil herefter blive nævnt i Kroner.

Reservefondet, som pr. 30. Juni 1874 var ca. 155,000 Rdl., kunde pr. 30. Juni 1875 opføres med 518,240 Kr. — Udbyttet blev dette Aar (1874—75) 5¼ pCt.

Den store Konjunkturbølge havde imidlertid ogsaa herhjemme naaet sin Top, løb først langsomt tilbage og drog sig saa tilsidst helt bort. De nye Foretagender blev saaledes ikke længer baaret oppe af Tidens Strøm. I de følgende 3 Aar (1875—76, 1876—77 og 1877—78) viser Regnskabsberetningerne stadig Spor heraf; man taler om »de Forhold, der overhovedet gør al større Bankforretning mindre lønnende« — om »de mindre gunstige Konjunkturer i Forening med Aarets ringe Høst« — om »det Tryk, der i Forvejen hvilede paa alle Forretningsforhold, og som ejheller har kunnet undlade at indvirke paa Bankens Virksomhed og dennes Resultater.«

Hvert Aar maatte man afskrive større Summer paa Reservefondet, som fra de nævnte 518,240 Kr. pr. 30. Juni 1875 sank ned til 167,552 Kr. pr. 30. Juni 1878 — det sidstnævnte

*) Af dette Beløb afgaves forøvrigt Halvdelen til Fyens Stifts Sparekasse, der ogsaa ønskede at medvirke til Fremme af dette for Provinsen saa betydningsfulde Foretagende.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Aar kunde der ogsaa kun fordeles et Udbytte af 4 pCt. og intet som helst af Nettoindtægten henlægges til Reservefondet, lige saa lidt som de 3 følgende Aar. Paa Regnskabet for 1878—79 ser vi da ogsaa, at der af Aktiekapitalens 4 Mill. Kr. er blevet henlagt som ikke deltagende i Udbyttet 600,000 Kr. Aktier — og derefter opføres Aktiekapitalen med 3,4 Mill. Kr. lige indtil 30. Juni 1895. — — —

Omkring 1880 bedredes Forholdene atter noget herhjemme, hvad der for Disconto Kassens Vedkommende straks gav sig Udtryk i stigende Omsætning og voksende Fortjeneste: i 1880—81 naaede Indlaanssummen op til 6 Mill. Kr., Folio-Midlerne til 285,000 Kr., Netto-Indtægten til 276,000 Kr., Aktie-Udbyttet til 7 pCt. — og de følgende 3 Aar var omtrent ligesaa fede og gav Aktionærerne det samme høje Udbytte. I 1884—85 var man lidt forsigtigere og gik kun til 6 pCt. i Dividende — Reservefondet var da vokset op til 273,000 Kr. mod de ovennævnte 167,552 Kr. i 1877—78.

Hvad Direktionen angaar, var den tidligere Bogholder J. Bang den 31. Juli 1872 blevet Direktør, og samme Aar købtes Hjørneejendommen paa Flakhaven. Efter at denne i 1872—73 var ombygget, flyttede Banken derhen i Januar 1873, og i 1880 tilkøbtes Naboejendommen for eventuelle Udvidelsers Skyld.

Jens Jørgen Søren Bang fødtes den 31. Marts 1824 i Odense, blev Student i 1842, kastede sig derpaa over Theologien: den 31. Oktober 1848 blev han da ogsaa cand. theol. Men han følte aldeles intet Kald til at gaa Præstevejen, og da han af og til, naar der var særlig Travlhed i Disconto Kassen, havde assisteret med Held, fik han Smag paa Virksomheden og lod sig 1851 fast ansætte. Med Iver og Interesse gik han op i sin nye Gerning, og tjente sig da ogsaa fra Geleddet op til Direktør.

Bang dannede i meget en Modsætning til Bierfreund — Bierfreund var umiddelbar, aaben og opfarende: den hans

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Væsen iboende Varme var saa stor, at den let steg ham til Hovedet og gjorde ham cholerisk, men ligesaa godt, maaske endog straks efter, kunde udløse sig i Solskin og Velvillie. Bang var derimod en kølig, kritisk, lukket Natur, nøjeregnende og forsigtig prøvende. Han kunde være en særdeles bidsk Herre, naar det stak ham, men som oftest foretrak han at bruge den altid til barsk Sandheds Udsigelse saa redebonne Bierfreund til Talerør. Bag Bangs tilknappede Væsen bankede der imidlertid et varmt Hjerte, han var saare godgørende, en fortræffelig Vært, ret en Hjemmets Mand — og som hans Haand altid var aaben, var Hjemmet det ogsaa, og paa Tærskelen tog Gæstfriheden imod. Bankens Personale lod sig da ej heller narre af hans tilstængte Væsen og strænge Miner, men forstod fuldt vel, at han først og fremmest var stræng mod sig selv og ingenlunde fordrede mere af Andre end af sig selv. Som det derfor saa ofte gaar slige lidt mutte Overordnede, som med bebrillet Aarvaagenhed følger de Underordnedes Færd, saa disse ej alene op til ham, men holdt af ham — et smukt Vidnesbyrd herom var det, da Bankens Funktionærer efter hans Død af egen Drift mødte og kappedes om at bære hans Kiste fra »Kassen« og over til Sankte Knud.

Som Bankmand manglede Bang hverken Kløgt eller Snille, uden at der dog nogensinde kom den store Stil over hans Dispositioner: han var ligeliniet, samvittighedsfuld, støt, paalidelig, en Mand af den gamle Skole.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

I Efteraaret 1883 blev Forbindelsen med Nationalbanken knyttet endnu fastere, — hvilket Forhold vedvarede, indtil denne i 1901 anlagde en Filial i Odense —, og man følte sig nu i Disconto Kassen ganske naturligt tryg og tillidsfuld. Men den tunge Ende var tilbage.

Aarene 1885—87 blev ej alene for hele Landet, næsten for hele Verden, knugende slette Aar, men ramte særlig Fyens Disconto Kasse med store Uheld og tunge Tab. Det danske Landbrug gennemgik just da en haard Snigkrise, den politiske Forfatningsstrid skærpedes til Overmaal, det gode Kundeforhold mellem By og Land løsnedes betænkeligt. Dalende Priser lammede Købelysten og bragte Tab paa Lagrene, uden at det den Gang faldt Nogen ind, at der heri skulde ligge nogen særlig Velsignelse, som endelig skulde sikres dansk Erhvervsliv. Det blev vore Dage forbeholdt at gøre denne Opdagelse — den Gang ansaa man det for en Ulykke og følte det som en Lidelse.

Det var ikke mindst Mohr & Kiærs Betalingsstandsning i December 1885, hvis Virkninger kom til at ramme Disconto Kassen saa føleligt, og i hvert Fald gav det Signal, som indblæste den kommende Trængselstid.

Det nævnte Firma, som i største Omfang handlede med Landbrugsprodukter, nød stor Anseelse og blev fra alle Sider,

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

navnlig ogsaa fra Bankernes, betragtet som fuldkommen solidt. Huset var imidlertid kommet ind paa at yde sine Provinskunder en efter vore smaa Forhold særdeles udstrakt Blanco-Kredit, saaledes at forstaa, at det tillod de paagældende Købmænd, naar de ønskede eller mente at tiltrænge en Udvidelse af deres Driftskapital, at trække paa Mohr & Kiær, som accepterede Vekslerne, og disse Tratter blev da diskonterede af Provinsbankerne, saaledes særlig i stort Antal og for vældige Beløb hos Fyens Disconto Kasse. Nu da Konjunkturerne alt længe havde glippet, og de forventede gode Forretninger daglig gav Tab i Stedet for Fortjeneste, virkede Kreditgiverens Fald ganske som i den forslidte, men stadig lige træffende Lignelse: Overklipningen af en Perlesnor — alle Perlerne triller af og falder paa Gulvet.

Og selv om Bankdirektørerne kastede sig paa alle fire for at lede efter dem, kunde de kun faa samlet de allerfærreste op — de fleste var blevet helt borte og forsvundet i alle mulige Sprækker og Revner.

Det behøver næppe at siges, at Bierfreund med sin hvidbrystede Værdighed og selvsikre Holdning lidet egnede sig til at indtage denne Attitude paa Gulvet for en oprørt Generalforsamling. Ansigt til Ansigt med ham havde Oppositionen hidtil stedse veget tilbage, naar det kom til Stykket; men nu havde den for en Gangs Skyld faaet Stillingen fra oven nedad.

Men hvad hjalp det, at Hævnen er sød, og at det var en Tilfredsstillelse en Gang rigtig at faa Ram paa den overlegne Bierfreund, Tabet maatte tages — ogsaa af Aktionærerne, som for en Gangs Skyld fik Nul i Udbytte. Paa Regnskabet for 1885—86 maatte man paa Balancekontoens Aktivside sætte ikke mindre end 924,234 Kr. — hvoraf de 884,000 Kr. var tabt paa Veksler — paa en saakaldt »*Recambio*-Konto«, og desuden som Følge af synkende Kurser afskrive 84,000 Kr. paa

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Gevinst- og Tabskontoens Udgiftsside (paa Fonds), Nettoindtægten, der forrige Aar havde været ca. 228,000 Kr., var sunket ned til 124,646 Kr., der helt og holdent blev tillagt Reservefondet, som derved steg til ca. 391,000 Kr.

Men dermed var man ingenlunde naaet igennem Misèren: ved det følgende Regnskabsaars Afslutning (1886—87) viste det sig, at der paa Recambio-Kontoen kun havde kunnet afdrages ca. 116,000 Kr., saa at der var 808,000 Kr. tilbage. Man maatte derfor anvende hele Reservefondet, der nu med Renter var vokset op til godt 439,000 Kr. (jfr. nedenfor), for at faa Tabssummen ned til ca. 368,700 Kr., der saa opførtes paa Balancekontoens Aktivside som »Konto pro Diverse« — idet man nemlig haabede eller foregav at haabe, at disse Penge efterhaanden vilde indgaa.

Overskudet blev dog dette Aar 130,405 Kr., hvoraf man nøjedes med at uddele en Dividende af 3 pCt. og overførte de 28,405 Kr. til Reservefondet, uden at man dog, som det vil ses af det ovenstaaende, derved i mindste Maade undgik at faa dette helt opbrugt.

Man stod altsaa nu paa bar Bund uden det allerringeste Reservefond, og den berygtede »Konto pro Diverse« — fik man i 1887—88 kun nedbragt til 136,000 Kr. Men da Overskudet nu var vokset helt op til 309,000 Kr., kunde man ikke alene give et Udbytte af 4 pCt., men ogsaa skabe et nyt Reservefond paa 100,000 Kr. Endnu i 1888—89 lykkedes det kun at faa Diverse-Kontoen ned med yderligere 32,000 Kr., saa at den ved Regnskabsafslutningen maatte opføres med 104,000 Kr., men næste Aar igen naaede man omsider ned til knapt 17,000 Kr. og var dermed endelig paa ret Køl igen.

Dette sidste Driftsaar (1890—91) var Reservefondet naaet op til næsten 157,000 Kr., og man kunde fordele 6 pCt. i Udbytte.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Herpaa blev man staaende i de næste 7 Aar, kom i de følgende 7 Aar op paa 6½ pCt. og atter de følgende 5 Aar paa 7 pCt.

* * *

Efter Etatsraad W. Petersens Død i 1895 valgtes i Maj s. A. Købmand F. A. Schnakenburg til hans Efterfølger som kontrollerende Direktør, hvilken Post han beklædte til 6. August 1901, da Alder og Svagelighed tvang ham til at søge Otium. Ved Generalforsamlings-Beslutning af 28. August 1901 vedtoges derpaa, foruden andre Lovændringer, ogsaa den, at der herefter i den kontrollerende Direktørs Sted skulde træde en *Kontrolkomité* som Mellemled mellem Repræsentantskab og Direktion. Det er da denne Komités Formand, som siden har ført Tilsynet med den daglige Virksomhed — og Komitéen tjener desuden til Støtte for Direktionen, som i alle saadanne Sager, der kan medføre større Risiko for Banken, kan tilkalde Komitéen og derved skaffe sig et samlet Votum.

Som første Formand for Kontrolkomitéen valgtes Mægler Chr. Clemmensen, der fungerede som saadan til sin Død i 1918, hvorefter valgtes Etatsraad, Kreditforeningsdirektør E. Kiørboe.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DET lader sig kun vanskeligt bestride, at det var med en vis Beslutsomhed, at man i 1887 tog sit Parti og satte al Energi ind paa skyndsomst at naa Tabenes Bund. Man brugte hver Hvid og Øre af Reservefondet, lod ogsaa Aktionærerne bringe Ofre, men just derved naaede man forholdsvis hurtigt og sikkert igennem.

Man havde imidlertid faaet sin Lære, og fra nu af begynder der et *Genoprejsningens* og *Konsolideringens* Tidehverv, som strækker sig helt op til de sidste Dage. Jævn Velstands Vækst og stadig Fremgang har været denne Periodes Signatur. Sindigt, men støt er der arbejdet fremad i lige Linie uden Vaklen eller Vigen ud til Siden.

»Kort og kedelig« — saaledes burde egentlig ethvert velfunderet Pengeinstituts Historie være. »Kort« i den Betydning af Ordet, at der om det enkelte Aar indenfor selv en lang Aarrække intet andet er at berette, end hvad der kan siges *kort* — ja, med to Ord: »*voksende Virkekraft*«. Og »kedelig«, for saa vidt en ren kendsgerningsmæssig Paavisning af en saadan organisk Væksts Omfang og Styrke naturlig nok maa savne dramatisk Liv eller den »interessante« Fortællings Farve og Flugt, skiftende og spændende Indhold.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Til Disconto Kassens Held og Hæder er netop den sidste Menneskealders Historie paa denne Vis blevet »kort« og »kedelig«, afgiver intet Stof for Romanlæsere. Thi alt er netop gaaet, som det skal! Og er dette ikke den højeste Ros for et Pengeinstitut?

* * *

Men at det »gaar, som det skal«, kan igen forstaas paa to Maader: man kan ensidig hæfte sig ved det rent *ydre* Kendemærke paa den Pengeinstitutets Trivsel, som Aar for Aar maales af Tallenes store og uafbrudte Stigning (og hvorom straks nedenfor). Men der er tillige noget Andet, om hvilket Opmærksomheden bør samles, og hvorom det altid taalmodige Papir, hvorpaa Balancerne trykkes, kun giver højst ufuldkommen Besked: det er Organismens *indre* Styrke og Sundhed.

Og det er ikke mindst denne den indre Sundhed og Styrke, der i de sidste tredive Aar har været Genstand for Direktionens aarvaagne Røgt og Pleje. Det er derfor saa vist intet Tilfælde, at Disconto Kassens Aktier i en længere Periode har været det højest noterede Bankpapir paa Københavns Børs. Paa Listens høje, støtte Kurs kan man daglig aflæse, paa hvilket »højt og hæderligt« Standpunkt, Institutet har fæstnet sig.

Gode Tider, af og til endog glimrende Konjunkturer, Fyens fortsat voksende Velstand har afgivet den Jordbund, hvori der har været arbejdet; men det skal siges, at den grundmurede Position, som Banken nu sidder inde med, først og fremmest er Resultatet af *planmæssig* Virke fra Ledelsens Side. Sten er lagt til Sten for at hegne om Gaarden — det har ikke været Maalet blot at gøre Institutet stort, men fremfor alt af fineste Kvalitet. Disconto Kassen er i den sidste Menneskealder for sin Landsdel bleven det førende Pengeinstitut, ej alene et Rigdommens, men tillige et Tillidens Tempel.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

FOR. BIERFREUND døde i 1891, og med ham blev for Disconto Kassens Vedkommende den gamle Tid stedt til Jorden. Den gamle Tid med dens idelige Svingninger, dens Op og Ned, dens Chance-Sejlads, dens Omskiftelser og Overraskelser.

Den 2. Juli 1891 afløste Emil Lausen ham, medens Albert Høeg blev Direktør den 10. September 1894 efter Bangs Død.

Lausen var en overmaade sympatetisk Mand: med sin kønne, soignerede Skikkelse gjorde han et umiddelbart vindende Indtryk, og ihvorvel han var blid af Natur, savnede han dog ingenlunde Værdighed og Anstand, lod sig ingenlunde overse. Han var vel lidt af alle Kunderne, der gerne søgte ham — selv om man ikke netop kunde være sikker paa at faa den afgørende Besked af ham, saa kunde man altid være vis paa en venlig Modtagelse og en behagelig Underholdning, saa man gik fra ham med Følelsen af, at i alt Fald *denne* Direktør omfattede Ens Sag med største Velvillie. Hans Fortrin var navnlig at være en dygtig og paapasselig Kontormand — som Bankleder viste han en indtrængende Forstaaelse af, at i den Periode, hvori nu *han* var kommet til Styret, var Opgaven nu en Gang blevet den: at begrænse Risikoerne,

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

styrke Reserverne, ubarmhjertig afskrive alt, hvad der var af tvivlsom Værdi. I en Tid, da Gagerne var højst beskedne, og tilmed de store Henlæggelser og Afskrivninger maatte gaa stærkt ud over Tantièmerne, kunde der maaske hertil være krævet nogen Resignation — men for Lausen faldt det saa naturligt og lige til, at han sikkert aldrig har skænket det en Tanke, at det kunde være anderledes. En ridderlig og pligttro Natur.

Efter Lausen var fra 1907 nu afdøde V. Berg en Del Aar knyttet til Direktionen og bragte utvivlsomt nyt Blod ind i denne, en vis Fart i Frugtbargørelsen af en god Konjunktur.

Paa Grund af Svagelighed fratraadte han imidlertid den 1. April 1920, fra hvilket Tidspunkt Georg Jacobsen valgtes til Direktør i hans Sted.

Endelig bør ogsaa nævnes, at Hofjægermester, Stamhusbesidder N. E. Hofman-Bang til Hofmansgave i 1905 har afløst Lehnsgreve Petersdorff som Formand for Bankens Repræsentantskab.

Medens Bankens Personale i 1874 foruden Direktionen kun bestod af 2 Assistenter, tæller det nu en stor Skare af Embedsmænd og Assistenter, hvoraf flere har været i Bankens Tjeneste i en lang Aarrække, saaledes Kontorchef og Hovedbogholder C. Lantow, der blev ansat i 1875, Hovedkasserer Jules Jürgensen, der blev antaget i 1890, og Fuldmægtig Math. Rasmussen, som blev antaget i 1898.

* * *

Det er i et Mindeskrift som dette ikke Meningen, at Nutidens Mænd skal gøres til Genstand for skaaltalemæssig Forherligelse: det er helt omvendt den fjerne Fortid, den beskedne

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Start, Begyndelsesaarenes Vanskeligheder, som skal drages frem og belyses for just derved at faa ridset op i vor Tids Bevidsthed den historiske Baggrund, op mod hvilken den af Alle og Enhver kendte og skattede Nutid da tydeligere tegner sig. Naar det imidlerlid lige ovenfor er sagt om Bankens sidste Periode paa godt og vel en Snes Aar, at den har været en Genoprejsningens og Konsolideringens Æra, saa vil uden al Tvivl ved Jubilæet Takken herfor ikke mindst samle sig om Albert Høegs ædruelige og omsigtsfulde Ledelse, hans solide og maalsikre Personlighed.

* * *

Endnu staar tilbage at lade Lyset fra den sidste Menneskealders Regnskabsaflæggelser som fra en elektrisk Projektør falde henover Institutet.

Af de i 1878 baandlagte Aktier blev der i Foraaret 1895 solgt 100,000 Kr., saa at Aktiekapitalen voksede til 3½ Mill. Kr. Den 8. Maj 1900 bemyndigedes Direktionen til at sælge de øvrige 500,000 Kr. Aktier, og den 11. Februar 1902 kunde det meddeles, at Salget var sket, saa at Aktiekapitalen nu igen var de fulde 4 Mill. Kr.

I Regnskabsaaret 1913—14 blev Aktiekapitalen videre udvidet med 2 Mill. Kr., til Kurs 130 pCt., saa at den altsaa voksede til 6 Mill. Kr. — og i 1919 blev den yderligere udvidet med 3 Mill. Kr. til Kurs 150 pCt., hvorefter den nu er 9 Mill. Kr.

Dette skete i det 74. Regnskabsaar, som faldt sammen med Kalenderaaret. I det første Krigsaar, 1914, gennemførte man nemlig for Resten af dette Aar at gøre Balancen op for det resterende Halvaar, saaledes at Regnskabsaaret herefter er blevet lig med Kalenderaaret.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Indlaanenes stadige Vækst vil bedst ses af nedenstaaende Tal:

1885—86	4,3	Mill.	Kr.
1891—92	5,8	—	—
1895—96	6,2	—	—
1898—99	6,1	—	—
1900—01	7,8	—	—
1904—05	11,5	—	—
1908—09	13,3	—	—
1910—11	15,6	—	—
1913—14	16,6	—	—
1915	21,2	—	—
1916	27,6	—	—
1917	28,9	—	—
1918	38,0	—	—
1920	38,8	—	—

Foliomidlerne er i samme Periode voksede fra næsten 400,000 Kr. til i 1895—96 800,000 Kr., derefter en længere Aarrække svingende mellem 700,000 og godt 800,000 Kr. for pr. 31. December 1914 at naa Millionen — nu er Kontoen oppe paa det dobbelte.

Nettoindtægten var i 1889—90 238,000 Kr., 1895—96 239,000 Kr., ved Aarhundredskiftet ca. 300,000 Kr. og derpaa:

1905—06	311,000	Kr.
1906—07	370,000	—
1907—08	371,000	—
1908—09	400,000	—
1909—10	449,000	—
1910—11	472,000	—
1911—12	513,000	—
1912—13	583,000	—

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

1913—14	775,000	Kr.
Sidste Halvaar 1914	479,000	—
1915	1,100,000	—
1916	1,600,000	—
1917	1,300,000	—
1918	1,900,000	—
1919	ca. 2,000,000	—
1920	2,400,000	—

I Overensstemmelse hermed er der fra Regnskabsaaret 1910—11 og de nærmest følgende Aar blevet uddelt 8 pCt. Dividende og derefter

1915	10	pCt.
1916	12	—
1917	12	—
1918	15	—
1919	15	—
1920	15	—

Stærkest falder dog Reservefondets Vækst i Øjnene, idet der Gang paa Gang er sket meget betydelige ekstraordinære Henlæggelser. Fra de ovenomtalte 100,000 Kr. den 30/6 1888 naaede det

den	30/6	1899	303,500	Kr.
—	—	1904	510,000	—
—	—	1906	573,300	—
—	—	1910	1,000,000	—
—	—	1914	2,000,000	—
den	31/12	1917	3,100,000	—
—	—	1920	5,500,000	—

Det er altsaa i en Menneskealder noget over en 50-Dobling!

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Med Tietgens gamle Bank, Privatbanken i København, har Fyens Disconto Kasse haft en betydningsfuld og trofast Forbindelse siden dennes Stiftelse i 1857. — Senere fik Disconto Kassen ogsaa Tilknytning til Den danske Landmandsbank, med hvem den staar i livligt og omfangsrigt Forretningssamkvem, ligesom den har Forbindelse med Københavns Diskontobank og Revisionsbank og med de fleste andre københavnske Banker.

Fyens Disconto Kasses Hoved-Korrespondenter i Udlandet er:

Andresens Bank, Christiania.
Aktiebolaget Svenska Handelsbanken, Stockholm.
Aktiebolaget Nordiska Föreningsbanken, Helsingfors.
Conrad Hinrich Donner, Hamburg.
Dresdner Bank, Berlin.
Hambros Bank Limited, London.
Banque de Paris et des Pays Bas, Paris.
Banque des Pays du Nord, Paris.
Banque de Paris et des Pays Bas, succursale d'Amsterdam, Amsterdam.
Banque Centrale Anversoise, Anvers.
Schweizerische Bankgesellschaft, Zürich.
Oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe, Wien.
Wiener Bank Verein, Wien.
Credito Italiano, Rom.
The National City Bank of New York, New York.
Brown Brothers & Co., New York.

Der er i de senere Aar opstaaet forskellige nye Banker, altsaa Konkurrenceinstituter, i Odense. Saaledes etablerede bl. a. Handelsbanken en Filial i Odense allerede i 1875, Nationalbanken lagde en Filial i 1901, og endelig begyndte Fyens Landmandsbank sin Virksomhed i Efteraaret 1902.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Den ovenfor gennem Tallene skildrede, vældige Vækst i Disconto Kassens Virkemidler, Egenkapital og Nettoindtægt godtgør tilstrækkeligt, hvor uanfægtet den har været heraf. Det tør vel ogsaa uden Overdrivelse siges, at i naturlig Kraft af den anselige Position, som det gamle Institut nu engang har vundet, formaar det let at tage Fløden af den fyenske Bank-Kundekreds.

Først og sidst kan imidlertid Fyens Disconto Kasse ved sit 75 Aars Jubilæum hævde sig Æren af blandt Danmarks bedste Bankforetagender at staa i allerforreste Række.

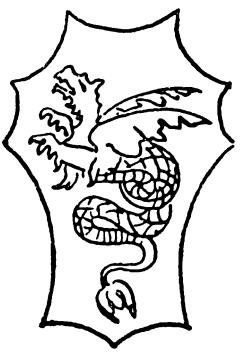

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

REPRÆSENTANTER I FYENS DISCONTO KASSE 1846—1921

	Indtraadt	Afgaaet
Agent Bruun, Assens	1846	1860
Kancelliraad, Prokurator S. Hansen, Odense	1846	1859
Kammerjunker, Stiftamtmand Lüttichau, Odense	1846	1852
Konsul H. C. Nielsen, Odense	1846	1849
	og 1850	1858
Konsul E. B. Muus, Odense	1846	1857
Konsul J. Ploug, Faaborg	1846	1850
Købmand P. Richardt, Odense	1846	1850
Sæbesyder J. G. Valentin, Odense	1846	1859
Købmand J. P. Voigt, Odense	1846	1858
Agent O. B. Suhr, Nyborg	1846	1858
Justitsraad Bekker, Odense	1846	1855
Distriktslæge, Dr. med. Esbensen, Odense	1846	1856
Købmand P. Rasmussen, Odense	1846	1872
Kammerherre C. Sehestedt Juul, Ravnholt	1846	1861
Formand for Repræsentantskabet fra 1846—1861		
Kammerherre C. F. O. von Benzon, Christiansdal	1846	1860
Proprietær E. Lüders, Blangstedgaard	1846	1847
Proprietær Berg, Skovsboe	1846	1851
Proprietær H. P. Langkilde, Juulskov	1846	1850
	og 1851	1853
Justitsraad Lange, Ørbæklunde	1846	1848
Proprietær Hansen, Løgismose	1846	1860
senere Kjærsgaard	og 1861	1867
Jægermester F. Sehested, Broholm	1846	1852
Landmand Hans Nielsen, Ejby	1846	1860
Landmand Rasmus Nielsen, Svanninge	1846	1849
Provst Rohmann, Rønninge	1847	1849
	og 1850	1855
Cand. phil. C. Voigt	1847	1850

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

	Indtraadt	Afgaaet
Møller Grønwald, Mellem Mølle	1848	1859
Sognefoged Rasmus Rasmussen, Birkende	1849	1860
Kammerraad Plesner, Hellerup	1849	1871
Kammerraad Hillerup, Henriettelyst	1849	1849
Raadmand Brandt, Odense	1849	1850
Stadslæge, Dr. Helweg, Odense	1849	1855
Købmand Fr. Smith, Odense	1850	1859
Etatsraad, Købmand W. Petersen, Odense Kontrollerende Direktør fra 1860—1895	1850	1895
Proprietær Hvenegaard, Selleberg	1850	1855
Overlærer Sick, Odense	1852	1868
Proprietær Petersen, Dalumgaard	1852	1856
Forvalter Friis, Juelsberg	1853	1857
Etatsraad N. R. H. Langkilde, Bramstrup	1855	1892
Forpagter Larsen, Nislefgaard	1855	1860
Konsul Joh. Kruuse, Nyborg	1855	1857
Raadmand Adolf Boesen, Odense	1855	1890
Proprietær Bülow, Tøjstrup	1856	1887
Købmand J. Halberstadt, Odense	1856	1857
Købmand W. Pantmann, Odense	1857	1858
Kammerherre Klaumann, Odense	1857	1863
Justitsraad Lindegaard, Lykkesholm	1857	1862
Købmand J. J. Stokkebye, Odense	1858	1860
Købmand Aug. Schrøder, Faaborg	1858	1860
Købmand Carl F. Bang, Odense	1858	1860
Kancelliraad Helm Petersen, Odense	1858	1870
Grosserer M. Prøvensen, Odense	1859	1875
Hospitalslæge Møller, Odense	1859	1874
Konsul H. J. Rasmussen, Svendborg	1860	1872
Kammerherre H. C. I. Cederfeld de Simonsen, Odense Formand for Repræsentantskabet fra 1861—1866	1860	1867
Greve Moltke Huitfeldt, Glorup	1860	1864

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

	Indtraadt	Afgaaet
Gaardejer Cornelius Petersen, Davinde	1860	1867
Kammerraad Warberg, Ensomhed	1860	1868
Kammerherre Ove Sehestedt Juul, Ravnholt Formand for Repræsentantskabet fra 1866—1883	1862	1883
Købmand W. R. Maegaard, Odense	1863	1882
Kammerherre, Lehnsgreve C. Petersdorff, Einsidelsborg Formand for Repræsentantskabet fra 1883—1905	1864	1905
Proprietær H. P. E. Langkilde, Juulskov	1867	1872
Gaardfæster Niels Andersen, Ladby	1867	1896
Etatsraad, Grosserer E. F. Esmann, Odense	1867	1899
Vinhandler C. W. Jensen, Odense	1868	1873
Godsforvalter Krarup, Schelenborg	1868	1874
Skibsrheder, Sparekassedirektør H. T. Helweg, Odense	1870	1899
Gaardejer Jørgen Knudsen, Fangel	1871	1874
Proprietær P. Finderup, Torpegaard	1872	1900
Købmand F. A. Schnakenburg, Odense	1872	1874
Kontrollerende Direktør fra 1895—1901	og 1882	1901
Etatsraad, Apotheker Gustav Lotze, Odense	1873	1874
	og 1875	1894
Kammerherre A. Treschow, Brahesborg	1883	1889
Proprietær P. Lollesgaard, Hannesborg	1887	1895
Godsinspektør V. Copmann, Hellerup	1889	1891
Etatsraad J. C. Dreyer, Odense	1890	1897
Jægermester R. Wright Engelsted, Rørbæk	1892	1894
Etatsraad, Godsejer W. Langkilde, Bramstrup	1892	1919
Politimester C. Bülow, Odense	1894	1897
Proprietær Henry Smidt, Nybøllegaard	1894	1921
Hofjægermester, Stamhusbesidder N. E. Hofman-Bang, Hofmansgave Formand for Repræsentantskabet fra 1905	1895	
Mægler Chr. Clemmensen, Odense Formand for Kontrolkomitéen fra 1901—1918	1895	1918

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

	Indtraadt	Afgaaet
Gaardejer Jørgen Christiansen, Sødinge	1896	1921
Etatsraad, Kreditforeningsdirektør E. Kiørboe, Odense Formand for Kontrolkomitéen fra 1918	1897	
Borgmester W. van Wylich, Kjerteminde	1897	1899
Sparekassedirektør H. Maaløe, Odense	1899	1901
Kammerherre, Stiftamtmand F. Simony, Odense	1899	1900
Grosserer Chr. Esmann, Odense	1899	1900
Konsul Frederik L. Hey, Billeshave Næstformand i Repræsentantskabet fra 1911	1900	
Kammerherre, Hofjægermester, Greve Fritz Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, Kjærsgaard	1900	1907
Konferensraad, Borgmester L. Dithmer, København Næstformand i Repræsentantskabet fra 1901—1911	1900	1911
Etatsraad, Grosserer C. H. Schnakenburg, Odense	1901	1915
Sparekassedirektør H. Møller, Odense	1901	1919
Kammerherre, Hofjægermester C. Sehestedt Juul, Ravnholt	1905	
Kammerherre, Hofjægermester, Lehnsgreve A. Schaffalitzky de Muckadell, Arreskov	1907	
Sagfører C. Knudsen, Odense	1911	1912
kgl. Borgmester, Sparekassedirektør V. Bloch, Odense	1912	
Etatsraad, Borgmester J. L. Christensen, Odense	1915	1919
Grosserer Emil Larsen, Odense Medlem af Kontrolkomitéen fra 1919	1918	
Proprietær V. Jespersen, Næsbyhoved Suppleant til Kontrolkomitéen fra 1920	1919	
Mægler Uffe Clemmensen, Odense Medlem af Kontrolkomitéen fra 1919	1919	
Fabrikant Thomas B. Thrige, Odense	1919	
Sparekasseformand Hans Appel, Hjallese	1921	
Stiftamtmand Sv. Neumann, Odense	1921	

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DIREKTØRER I FYENS DISCONTO KASSE
1846—1921

	Indtraadt	Afgaaet
Lor. Bierfreund Bogholder fra 1846—1858, Direktør fra 1858	1846	1891
Jens Bang	1872	1894
E. Lausen	1891	1906
Albert Høeg	1894	
V. Berg	1906	1920
Georg Jacobsen	1920	

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Formændene for Repræsentantskabet 1846—1921.

Kammerherre
C. Sehestedt Juul

Ravnholt,
† 1861.

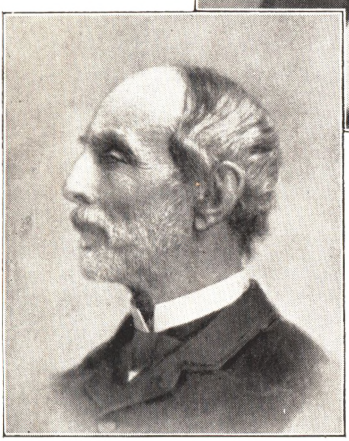

Kammerherre
H. C. J. Cederfeld de Simonsen,
Erholm, † 1906.

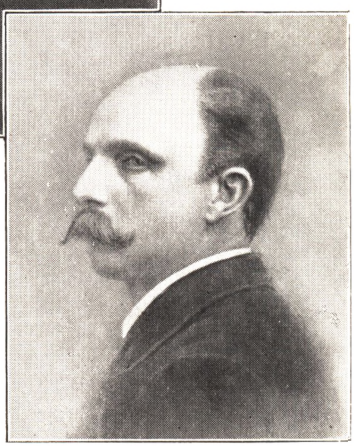

Kammerherre
O. Sehestedt Juul, Ravnholt,
Ravnholt, † 1883.

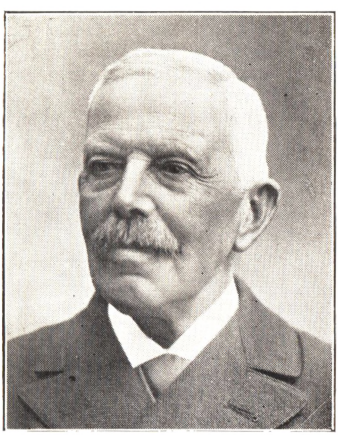

Lehnsgreve
C. Petersdorff, Einsidelsborg,
† 1915.

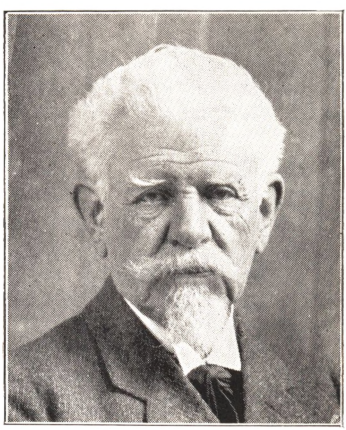

Hofjægermester
N. E. Hofman-Bang,
Hofmansgave.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Direktionens Medlemmer 1846—1921.

Lor. Bierfreund, † 1891.

Jens Bang, † 1894.

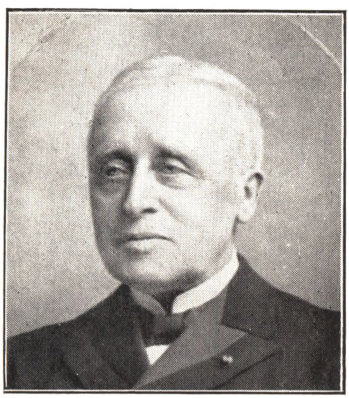

E. Lausen, † 1906.

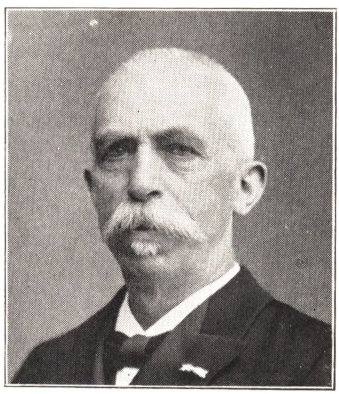

Albert Høeg.

V. Berg, † 1921.

Georg Jacobsen.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Flakhaven. Façade af Bankens nuværende Ejendom.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Bankens nuværende Lokaler.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Oversigt over Fyens Disconto Kasses Virksomhed.

1846—1871.

Regnskabsaar	Virkemidler			Netto Indtægt	Som fordeltes			Reservefondet ejer
	Aktier	Indlaan	Folio		pCt.	Udbytte til Aktionærerne	Tillagt Reservefondet	
	Rdl.	Rdl.	Rdl.	Rdl.		Rdl.	Rdl.	Rdl.
15. Decbr. 1846—30. Juni 1847	143,659	65,107	»	3,381	5 1/2	2,946	435	2,188
1. Juli 1847 — 30. Juni 1848	156,043	156,000	»	9,863	6 1/4	8,802	1,060	3,249
1. Juli 1848 — 30. Juni 1849	169,881	257,650	»	11,852	6 1/4	9,536	2,316	5,565
1. Juli 1849 — 30. Juni 1850	191,253	371,450	»	13,527	5 1/2	9,077	4,449	10,015
1. Juli 1850 — 30. Juni 1851	225,573	322,250	»	14,482	6	11,226	3,256	13,877
1. Juli 1851 — 30. Juni 1852	281,503	343,000	»	16,365	5 3/4	12,742	3,622	18,376
1. Juli 1852 — 30. Juni 1853	334,118	405,700	»	18,294	5 1/2	15,782	2,511	22,011
1. Juli 1853 — 30. Juni 1854	379,239	545,500	»	20,582	5 1/4	17,934	2,648	25,809
1. Juli 1854 — 30. Juni 1855	415,022	756,750	»	25,022	5 1/2	21,191	3,830	31,030
1. Juli 1855 — 30. Juni 1856	442,915	875,850	»	30,692	6 1/4	26,303	4,388	37,188
1. Juli 1856 — 30. Juni 1857	459,251	863,000	»	36,888	7	31,395	3,993	43,351
1. Juli 1857 — 30. Juni 1858	462,247	645,250	»	46,102	5	22,985	21,617	24,582
1. Juli 1858 — 30. Juni 1859	468,450	671,150	»	28,831	5	23,136	6,917	23,032
1. Juli 1859 — 30. Juni 1860	473,752	723,520	52,991	29,502	5	23,416	5,986	19,191
1. Juli 1860 — 30. Juni 1861	485,680	840,772	42,112	37,397	5 3/4	27,351	7,348	26,605
1. Juli 1861 — 30. Juni 1862	488,289	802,296	52,026	46,302	6 1/2	31,629	10,390	38,569
1. Juli 1862 — 30. Juni 1863	500,106	858,139	57,159	45,556	6 1/2	32,136	10,312	47,051
1. Juli 1863 — 30. Juni 1864	501,706	1,155,331	84,803	45,027	6 1/4	31,301	10,037	56,638
1. Juli 1864 — 30. Juni 1865	504,585	1,384,763	69,032	66,747	8	40,352	18,556	74,055
1. Juli 1865 — 30. Juni 1866	505,526	1,358,286	75,235	63,212	7 3/4	39,160	16,720	84,095
1. Juli 1866 — 30. Juni 1867	1,000,000	1,638,615	71,124	79,329	7	70,000	3,932	137,736
1. Juli 1867 — 30. Juni 1868	1,000,000	1,656,722	76,191	88,826	7 3/4	77,500	4,882	148,720
1. Juli 1868 — 30. Juni 1869	1,000,000	1,353,047	81,069	89,906	7 3/4	77,500	4,990	160,316
1. Juli 1869 — 30. Juni 1870	1,000,000	1,615,909	70,432	85,007	7 1/2	75,000	4,500	169,036
1. Juli 1870 — 30. Juni 1871	1,000,000	1,591,452	91,763	89,986	7 3/4	77,500	4,998	177,695

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

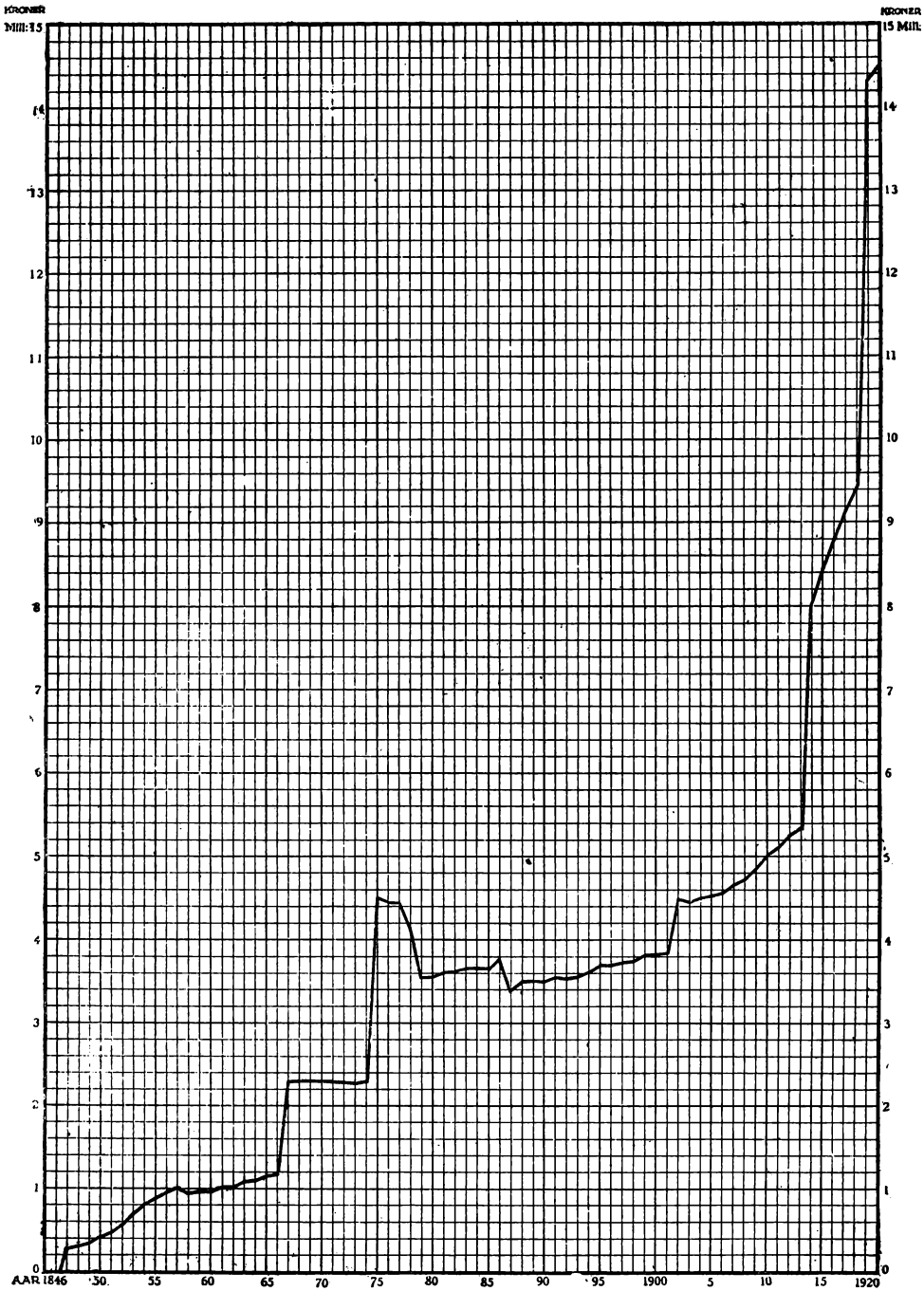

Grafisk Fremstilling af Fyens Disconto Kasses Aktiekapital og Reservefond 1846—1921.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

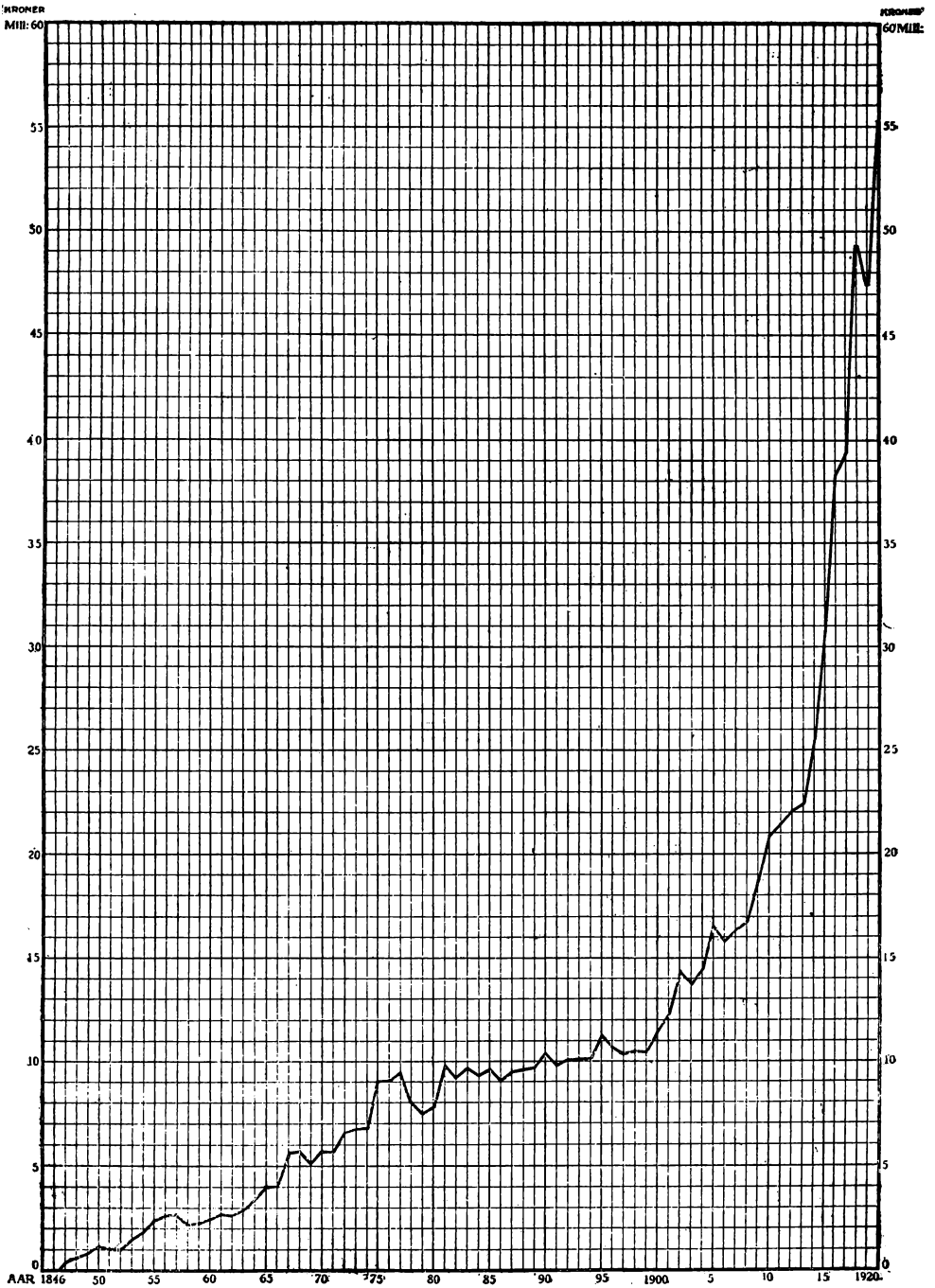

Grafisk Fremstilling af Fyens Disconto Kasses Virkemidler 1846—1921.
(Aktiekapital, Reservefond, Indlaan og Folio).

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

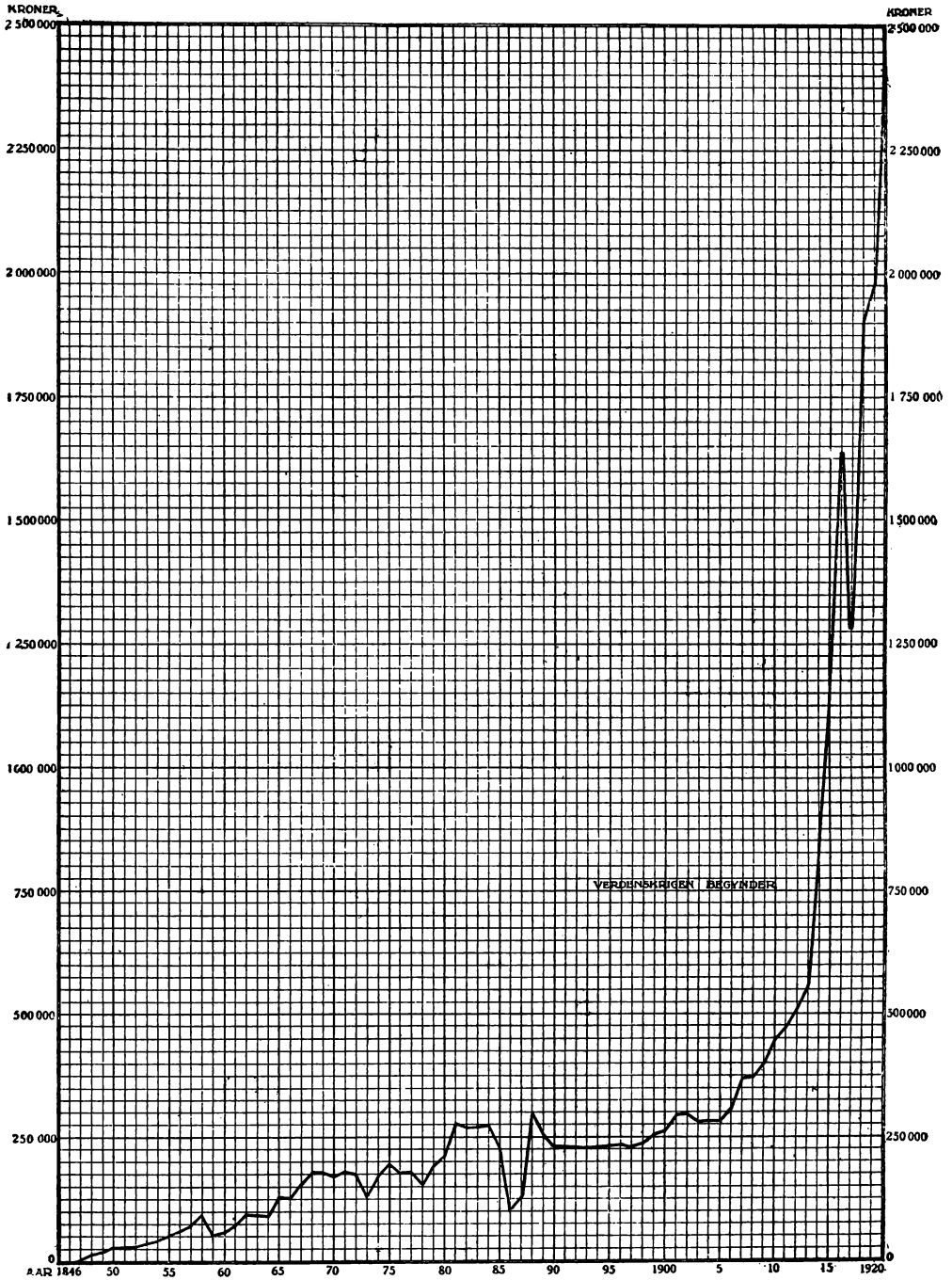

Grafisk Fremstilling af Fyens Disconto Kasses Netto Fortjeneste 1846—1921.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

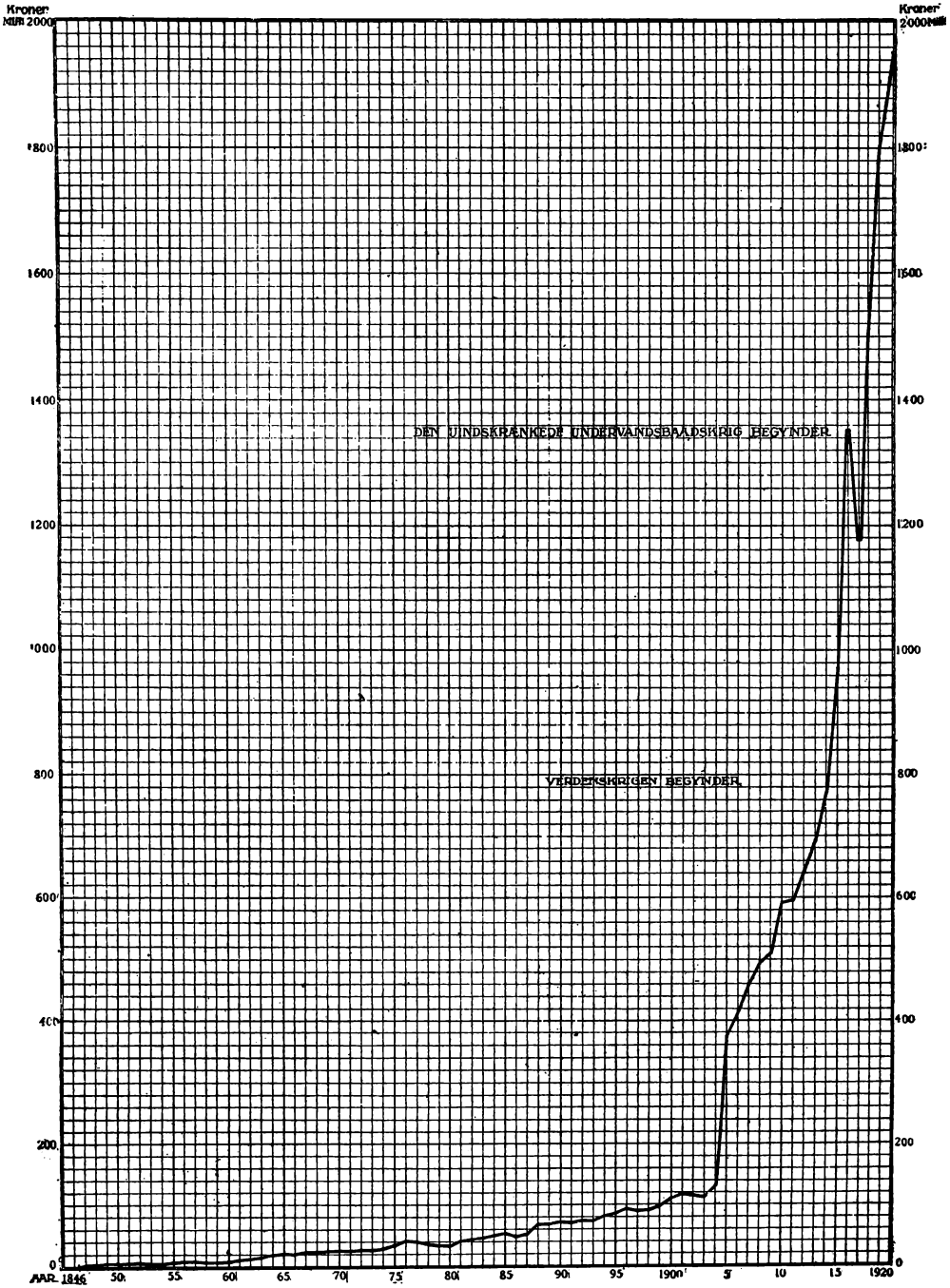

Grafisk Fremstilling af Fyens Disconto Kasses Total Omsætning 1846—1921.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Fotografierne leveret af Otto Nørmarks fotografiske Atelier.

Vignetter af Johs. Nielsen.

Klichéerne fremstillet i Fyens Stiftstidendes Reproduktionsanstalt.

Trykt i Fyens Stiftsbogtrykkeri.

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK